

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki

Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
pl. M. Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Ekonomia

1. Poziom/y studiów: I i II stopnia
2. Forma/y studiów: stacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹
ekonomia i finanse, nauki o zarządzaniu i jakości

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Studia I stopnia

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Ekonomia i finanse	153	85%

Studia II stopnia

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Ekonomia i finanse	108	90%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

Studia I stopnia

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	Nauki o zarządzaniu i jakości	27	15%

Studia II stopnia

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	Nauki o zarządzaniu i jakości	12	10%

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

☐ TAK ☒ NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- ☐ nauczyciel przedmiotu²
- ☐ nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych²
- ☐ nauczyciel praktycznej nauki zawodu²
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia²
- ☐ nauczyciel psycholog
- ☐ nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- ☐ nauczyciel pedagoga specjalny
- ☐ nauczyciel logopeda
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

[UCHWAŁA Nr XXIV – 27.19/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie dostosowania programów studiów do wymagań ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przyporządkowania do dyscyplin naukowych](#)

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

Studia I stopnia

Symbole efektów kierunkowych	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk PRK	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia PRK dla właściwego poziomu
1	2	3	4
	WIEDZA: ABSOLWENT ZNA I ROZUMIE	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_W01	terminologię używaną w ekonomii, jej źródła oraz zastosowania w identyfikowaniu i interpretowaniu zjawisk i procesów ekonomicznych	P6U_W	P6S_WG
K_W02	podstawowe teorie oraz ogólną metodologię stanowiące podstawową wiedzę ogólną w obszarze ekonomii i finansów, wyjaśniające złożone zależności między zjawiskami i procesami ekonomicznymi	P6U_W	P6S_WG
K_W03	charakter i miejsce nauk ekonomicznych w systemie nauk społecznych i ich relacje do innych dyscyplin (prawo, socjologia, psychologia)	P6U_W	P6S_WK
K_W04	cechy człowieka jako podmiotu gospodarującego oraz podstawowe mechanizmy oddziałujące na zachowania konsumenta, pracownika, menedżera i przedsiębiorcy	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W05	zasady działania mechanizmu rynkowego oraz funkcjonowania instytucji ekonomicznych w wymiarze regionalnym, krajowym i globalnym oraz relacje zachodzące między nimi	P6U_W	P6S_WG
K_W06	typy systemów gospodarczych, uwarunkowania, w jakich funkcjonują i zasady przeprowadzania ich zmian	P6U_W	P6S_WG
K_W07	metody i narzędzia gromadzenia, przetwarzania, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych	P6U_W	P6S_WG
K_W08	standardowe metody ekonometryczne oraz metody badań operacyjnych w obszarze analizy i prezentacji danych społeczno-ekonomicznych	P6U_W	P6S_WG
K_W09	podstawowe normy prawne, organizacyjne i etyczne stosowane w instytucjach gospodarczych oraz metody oceny efektywności poszczególnych obszarów gospodarowania (analiza finansowa, analiza przedsiębiorstwa)	P6U_W	P6S_WG P6S_WK

Symbole efektów kierunkowych	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk PRK	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia PRK dla właściwego poziomu
1	2	3	4
K_W10	normy i standardy rachunkowości i sprawozdawczości oraz regulacje w obszarze finansów publicznych	P6U_W	P6S_WG
K_W11	zasady działania struktur i instytucji Unii Europejskiej w jej wymiarze gospodarczym	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W12	podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego	P6U_W	P6S_WK
K_W13	zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	P6U_W	P6S_WK
K_W14	fundamentalne dylematy współczesnej gospodarki w skali krajowej i międzynarodowej oraz dylematy współczesnej cywilizacji	P6U_W	P6S_WK
	UMIEJĘTNOŚCI: ABSOLWENT POTRAFI	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_U01	dostrzegać i prawidłowo interpretować podstawowe zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy z wykorzystaniem nabytej wiedzy ekonomicznej	P6U_U	P6S_UW
K_U02	analizować i prognozować procesy i zjawiska gospodarcze oraz społeczne z wykorzystaniem odpowiednich metod i narzędzi ekonomicznych	P6U_U	P6S_UW
K_U03	posługiwać się przepisami prawa oraz systemem znormalizowanym przedsiębiorstwa (rachunkowość, podatki) w celu uzasadnienia konkretnych działań	P6U_U	P6S_UW
K_U04	przeprowadzić ocenę efektywności podstawowych (prostych) projektów gospodarczych	P6U_U	P6S_UW
K_U05	wykorzystać zdobytą wiedzę do rozstrzygania dylematów społeczno-gospodarczych w przedsiębiorstwie, gospodarce narodowej, UE oraz gospodarce globalnej	P6U_U	P6S_UW
K_U06	komunikować się z otoczeniem z wykorzystaniem specjalistycznej terminologii	P6U_U	P6S_UW
K_U07	brać udział w debacie, przedstawiać swoje opinie, dyskutować z innymi uczestnikami debaty	P6U_U	P6S_UW
K_U08	przygotować prezentacje i prace pisemne (w tym pracę dyplomową) dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych z wykorzystaniem różnych źródeł i różnych metod badawczych	P6U_U	P6S_UK

Symbole efektów kierunkowych	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk PRK	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia PRK dla właściwego poziomu
1	2	3	4
K_U09	posługiwać się zaawansowanymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi	P6U_U	P6S_UK
K_U10	posługiwać się wybranym językiem obcym w stopniu określonym dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P6U_U	P6S_UK
K_U11	planować i organizować pracę własną i pracę w zespole	P6U_U	P6S_UO
K_U12	samodzielnie planować i realizować uczenie się przez całe życie	P6U_U	P6S_UU
	KOMPETENCJE SPOŁECZNE: ABSOLWENT JEST GOTÓW DO	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_K01	krytycznej samooceny swojej wiedzy i umiejętności oraz ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego	P6U_K	P6S_KK
K_K02	uznawania znaczenia wiedzy ekonomicznej w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz korzystania z wiedzy i doświadczenia ekspertów	P6U_K	P6S_KK
K_K03	aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących działalność gospodarczą i odpowiedzialnego wypełniania powierzanych mu ról	P6U_K	P6S_KO
K_K04	podejmowania działalności gospodarczej	P6U_K	P6S_KO
K_K05	uczestniczenia w przygotowaniu projektów społeczno-gospodarczych, w tym realizowanych na rzecz środowiska społecznego i interesu publicznego	P6U_K	P6S_KO
K_K06	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	P6U_K	P6S_KO
K_K07	zachowywania się w sposób profesjonalny, przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych	P6U_K	P6S_KR
K_K08	odpowiedzialnego przygotowania się do swojej pracy oraz uzupełniania i doskonalenia nabytej wiedzy i pozyskanych umiejętności	P6U_K	P6S_KR

Studia II stopnia

Symbole efektów kierunkowych	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk PRK	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia PRK dla właściwego poziomu
1	2	3	4
	WIEDZA: ABSOLWENT ZNA I ROZUMIE	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_W01	w stopniu pogłębionym pojęcia, metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między zjawiskami i procesami w ekonomii oraz ich zastosowania w obrębie dyscyplin pokrewnych	P7U_W	P7S_WG
K_W02	w pogłębionym stopniu ewolucję teorii ekonomii i główne tendencje rozwojowe w naukach ekonomicznych oraz charakter i miejsce nauk ekonomicznych w systemie nauk społecznych i ich relacje do innych nauk (prawo, socjologia, psychologia)	P7U_W	P7S_WG P7S_WK
K_W03	struktury i instytucje ekonomiczne w wymiarze regionalnym, krajowym, europejskim i globalnym oraz relacje zachodzące między nimi	P7U_W	P7S_WG P7S_WK
K_W04	fundamentalne dylematy współczesnej gospodarki i cywilizacji	P7U_W	P7S_WG P7S_WK
K_W05	w stopniu pogłębionym cechy i zachowania człowieka jako podmiotu gospodarującego oraz mechanizmy oddziałujące na zachowania konsumenta, pracownika, menedżera i przedsiębiorcy	P7U_W	P7S_WG
K_W06	w stopniu pogłębionym metody i narzędzia pozwalające na pozyskiwanie danych społeczno-gospodarczych oraz opisywanie struktur i instytucji społeczno-gospodarczych	P7U_W	P7S_WG
K_W07	w stopniu pogłębionym metody statystyczne i ekonometryczne gromadzenia, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych	P7U_W	P7S_WG
K_W08	w stopniu pogłębionym metody oceny efektywności poszczególnych obszarów gospodarowania	P7U_W	P7S_WG
K_W09	w stopniu pogłębionym normy i reguły prawne, organizacyjne, etyczne organizujące struktury i instytucje gospodarcze	P7U_W	P7S_WG
K_W10	normy i standardy rachunkowości, sprawozdawczości finansowej oraz regulacje w obszarze finansów publicznych	P7U_W	P7S_WG

K_W11	w stopniu pogłębionym działanie mechanizmu rynkowego oraz uwarunkowania zmian systemów gospodarczych	P7U_W	P7S_WG
K_W12	w stopniu pogłębionym struktury i instytucje Unii Europejskiej w jej wymiarze społeczno-gospodarczym	P7U_W	P7S_WG P7S_WK
K_W13	zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego oraz zarządzania zasobami własności intelektualnej	P7U_W	P7S_WK
K_W14	zasady tworzenia i rozwijania różnych form przedsiębiorczości	P7U_W	P7S_WK
	UMIEJĘTNOŚCI: ABSOLWENT POTRAFI	Kod składnika opisu	Kod składnik opisu
K_U01	właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, formułować własne opinie na ten temat oraz stawiać proste hipotezy badawcze i je weryfikować	P7U_U	P7S_UW
K_U02	wykorzystać wiedzę teoretyczną do formułowania i rozwiązywania typowych złożonych i nietypowych problemów związanych z funkcjonowaniem gospodarki na poziomie krajowym, Unii Europejskiej i w skali globalnej	P7U_U	P7S_UW
K_U03	prognozować i modelować procesy gospodarcze i społeczne z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi statystyczno-ekonometrycznych	P7U_U	P7S_UW
K_U04	prawidłowo posługiwać się zaawansowanymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi przy rozwiązywaniu problemów ekonomicznych oraz innowacyjnym wykonywaniu zadań w nieprzewidywalnych warunkach	P7U_U	P7S_UW
K_U05	posługiwać się w szerokim zakresie przepisami prawa oraz systemem norm przedsiębiorstwa (rachunkowość, podatki) przy rozwiązywaniu problemów ekonomicznych	P7U_U	P7S_UW
K_U06	przeprowadzić ocenę efektywności wybranych projektów gospodarczych	P7U_U	P7S_UW
K_U07	przygotować prace pisemne i prezentacje dotyczące wybranych problemów gospodarczych z wykorzystaniem różnych źródeł	P7U_U	P7S_UW
K_U08	przygotować pracę dyplomową weryfikującą podstawowe hipotezy oraz rozwiązującą wybrany problem ekonomiczny, korzystając z różnych źródeł	P7U_U	P7S_UW
K_U09	brać udział w dyskusjach i debatach, umiejętnie przedstawiać swoje stanowisko, analizować i oceniać stanowiska innych	P7U_U	P7S_UK
K_U10	w procesie komunikowania się posługiwać się fachową terminologią i prezentować specjalistyczną wiedzę w sposób zrozumiały dla różnych kręgów odbiorców	P7U_U	P7S_UK

K_U11	posługiwać się wybranym językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego z wykorzystaniem specjalistycznej terminologii	P7U_U	P7S_UK
K_U12	współdziałać w ramach zespołu, w razie potrzeby – kierować pracą zespołu	P7U_U	P7S_UO
K_U13	samodzielnie organizować własne uczenie się z wykorzystaniem technologii ICT i ukierunkowywać innych w tym zakresie	P7U_U	P7S_UU
KOMPETENCJE SPOŁECZNE: ABSOLWENT JEST GOTÓW DO		Kod składnika opisu	Kod składnik opisu
K_K01	krytycznej oceny poziomu swojej wiedzy i umiejętności, odpowiedzialnego przygotowania się do pracy oraz ciągłego doskonalenia zawodowego i rozwoju osobistego; inspirowania i organizowania procesu uczenia się innych osób	P7U_K	P7S_KK
K_K02	uznawania wagi wiedzy z zakresu nauk ekonomicznych w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych, zasięgania opinii ekspertów w razie trudności z samodzielnym rozwiązywaniem problemów	P7U_K	P7S_KK
K_K03	prawidłowego identyfikowania i rozstrzygania dylematów związanych z wykonywaniem zawodu	P7U_K	P7S_KK
K_K04	aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących działania ekonomiczne i odpowiedzialnego wypełniania powierzanych mu ról	P7U_K	P7S_KO
K_K05	inicjowania działań na rzecz szeroko pojętego interesu publicznego	P7U_K	P7S_KO
K_K06	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy oraz podejmowania działalności gospodarczej	P7U_K	P7S_KO
K_K07	współuczestniczenia w przygotowaniu projektów społeczno-gospodarczych, w tym realizowanych na rzecz wspólnot lokalnych i środowiska społecznego	P7U_K	P7S_KO
K_K08	zachowania się w sposób profesjonalny oraz przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej	P7U_K	P7S_KR

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Mariusz Kicia	dr hab., dziekan Wydziału Ekonomicznego UMCS
Anna Tatarczak	dr, prodziekana Wydziału Ekonomicznego UMCS ds. Jakości Kształcenia
Małgorzata Kamieniecka	dr, prof. UMCS, prodziekan Wydziału Ekonomicznego UMCS ds. Studentów
Tomasz Kijek	dr hab., prof. UMCS, kierownik kierunku Ekonomii
Magdalena Jaworzyńska	dr, adiunkt badawczo-dydaktyczny
Anna Matras-Bolibok	dr, adiunkt badawczo-dydaktyczny
Piotr Maleszyk	dr, adiunkt badawczo-dydaktyczny
Joanna Świerk	dr, adiunkt dydaktyczny, pełnomocnik dziekana ds. praktyk i staży studenckich
Jakub Czerniak	dr, adiunkt dydaktyczny, pełnomocnik dziekana ds. Programu ERASMUS+
Agnieszka Gryglicka	starszy referent ds. informacji i promocji
Monika Nózka	specjalista ds. obsługi procesu dydaktycznego i jakości kształcenia

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Wskazówki ogólne do raportu samooceny	12
Prezentacja uczelni	13
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	14
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	14
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	28
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	46
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	56
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	66
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	77
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	83
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	90
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	104
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	108
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	115
Część III. Załączniki	117
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	117
Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku	117
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	127

Wskazówki ogólne do raportu samooceny

Raport samooceny przygotowywany przez uczelnię jest jednym z podstawowych źródeł informacji wykorzystywanych przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w procesie oceny programowej. Jego głównym celem jest prezentacja koncepcji i programu studiów, uwarunkowań jego realizacji oraz miejsca i roli kształcenia w otoczeniu społecznym i gospodarczym, w odniesieniu **do szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia** określonych w załączniku do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także refleksja nad stopniem spełnienia tych kryteriów.

Istotnymi cechami raportu samooceny jest analityczne i autorefleksyjne podejście do prezentowanych w nim treści oraz poparcie przedstawianych w raporcie aspektów programu studiów i jego realizacji specyficznymi przykładami stosowanych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem wyróżniających je cech oraz dobrych praktyk. Raport powinien być zwięzły. W części I jego objętość nie powinna przekraczać 40 000 znaków.

We wzorze raportu samooceny zawarte zostały wskazówki mówiące o tym, co warto rozważyć i do czego odnieść się w raporcie. Zwrócono w nich uwagę na te elementy, odpowiadające szczegółowym kryteriom oceny programowej i przyjętym standardom jakości, do których odniesienie się umożliwi dokonanie pełnej samooceny, a następnie przeprowadzenie rzetelnej oceny przez zespół oceniający PKA.

Wskazówek tych nie należy traktować jako obligatoryjnych dla uczelni przygotowującej raport samooceny. Uczelnia w samoocenie każdego kryterium ma prawo w pełni autonomicznie przedstawiać kluczowe czynniki uwiarygadniające jego spełnienie. Wyłącznym celem wskazówek jest pomoc w zrozumieniu istoty każdego z kryteriów, wskazanie informacji najważniejszych dla procesu oceny oraz zainspirowanie do formułowania pytań, na które warto poszukiwać odpowiedzi w procesie samooceny i opracowywania raportu, a także w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 17 ust. 3 statutu PKA z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., Uczelnia powinna opublikować raport samooceny na swej stronie internetowej przed wizytacją zespołu oceniającego.

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS) to największa uczelnia publiczna po wschodniej stronie Wisły, która od prawie 80 lat pełni funkcję kulturotwórczą i opiniotwórczą oraz wnosi istotny wkład w budowanie gospodarki opartej na wiedzy. UMCS prowadzi kształcenie na 13 Wydziałach, 80 kierunkach studiów oraz blisko 250 specjalnościach, a liczba absolwentów przekroczyła już 241 tysięcy (2021). Od 20 lat UMCS patronuje Uniwersytetowi III Wieku, a od niemal 10 lat w Uczelni działa Uniwersytet Dziecięcy.

Potencjał naukowo-badawczy UMCS oparty jest na nowoczesnych laboratoriach i pracowniach, wśród których można wymienić np. Centrum Analityczno-Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku ECOTECH-COMPLEX. W 2017 roku UMCS otrzymał Logo HR Excellence in Research przyznawane przez Komisję Europejską. Uczelnia zdobyła także wiele znaczących tytułów i wyróżnień, takich jak: „Uczelnia Liderów”, „Aurea Praxis”, „Dobra Uczelnia – Dobra Praca”, jest także laureatem konkursu „Najbardziej innowacyjna i kreatywna uczelnia w Polsce w tworzeniu perspektyw zawodowych”. W 2022 roku UMCS dołączył do prestiżowego konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA (Advanced Technology Higher Education Network Alliance), w ramach którego wraz z innymi uczelniami europejskimi będzie realizował działania z zakresu zaawansowanych technologii w szkolnictwie wyższym. Rozpoczynająca się współpraca umożliwi rozwój procesu umiędzynarodowienia kształcenia, badań naukowych, transferu wiedzy oraz technologii, ukierunkowanych na potrzeby społeczne i uwarunkowania regionu.

UMCS już należy do grupy najbardziej umiędzynarodowionych uniwersytetów w Polsce, plasuje się również na pierwszym miejscu wśród uczelni publicznych w kształceniu studentów z Ukrainy. Uczelnia dysponuje m.in. 9 domami studenckimi, w których oferuje około 2400 miejsc o wysokim standardzie i dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz prowadzi stołówkę akademicką „Trójka”. Studenckie życie kulturalne skupia się w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka oraz Inkubatorze Medialno-Artystycznego, gdzie funkcjonują m.in. Akademickie Radio Centrum oraz Telewizja Akademicka TV UMCS.

Oceniany kierunek studiów jest prowadzony na Wydziale Ekonomicznym (WE), utworzonym w 1965 roku. W roku akademickim 2022/2023 WE oferuje 6 kierunków studiów I i II stopnia, prowadzonych w języku polskim w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Wpisując się w aktualne trendy i potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego w wymiarze globalnym oraz dbając o atrakcyjność oferty dydaktycznej, od roku akademickiego 2021/2022 Wydział Ekonomiczny prowadzi studia także na kierunku studiów II stopnia o profilu praktycznym w języku angielskim - *Data Science*. W roku akademickim 2022/2023 oferta została uzupełniona o studia I stopnia o profilu praktycznym w języku angielskim – *Business Analytics* oraz studia I stopnia o profilu ogólnoakademickim w języku polskim – *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Ponadto, Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinach ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Zgodnie ze Strategią rozwoju Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zatwierdzoną Uchwałą nr XXIV – 25.6/19 z dnia 27 marca 2019 misją Uczelni jest dążenie do uzyskania statusu uczelni badawczej, która będzie współdecydowała o rozwoju życia społecznego i gospodarczego w regionie i w kraju. Spełnienie wizji i misji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej związane jest z realizacją strategii w następujących obszarach: badań naukowych, dydaktyki, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, współpracy z jednostkami naukowymi oraz zapewnienia materialnych i organizacyjnych warunków rozwoju uczelni. Natomiast misją Uniwersytetu jest bycie uczelnią realizującą kształcenia na wysokim poziomie, której dyplom jest wysoko ceniony przez pracodawców.

Kierunek Ekonomia wpisuje się w strategiczne ramy rozwoju Uczelni, w szczególności w sferze utrzymania poziomu aktywności dydaktycznej poprzez zapewnienie i doskonalenie oferty programowej skierowanej do szerokiej grupy odbiorców. Kształcenie na kierunku Ekonomia uwzględnia trendy w rozwoju nauk o ekonomii, jak i płynące z otoczenia społeczno-gospodarczego. Prowadzenie kierunku jest odpowiedzią na ogólnopolskie trendy – kandydaci na studia na kierunku Ekonomia stanowili w 2022 roku ósmą najliczniejszą grupę pod względem liczby rejestracji na studiach stacjonarnych. W przypadku studiów prowadzonych przez Wydział Ekonomiczny wciąż wysokie jest zainteresowanie nimi przez kandydatów z wschodniej granicy.

Kształcenie na kierunku studiów Ekonomia zakłada wykorzystanie w procesie dydaktycznym najnowszych osiągnięć nauki i doświadczonej kadry nauczycielskiej, korzystanie z aktualnych technik i technologii, wykorzystywanie doświadczeń wynikających z relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym, udział w wykładach prowadzonych przez praktyków, umożliwienie studentom mobilności pomiędzy rodzimą uczelnią a jednostkami krajowymi i zagranicznymi w trakcie studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz udział w badaniach naukowych oraz licznych kołach naukowych.

Na kierunku Ekonomia na studiach I stopnia są oferowane dwie **specjalności**: Biznes międzynarodowy i Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej, zaś na studiach II stopnia studenci mają do wyboru 5 specjalności: Ubezpieczenia społeczne i rynkowe, Ekonomia międzynarodowa, Polityka społeczna a rozwój i zabezpieczenie społeczne ludności, Systemy ekonomiczne oraz Ekonomikę i zarządzanie miastem.

Efekty uczenia się na kierunku Ekonomia zostały przyporządkowane do dyscypliny ekonomia i finanse (I stopień – 85%, II stopień – 90%) oraz nauka o zarządzaniu i jakości (I stopień – 15% i II stopień – 10%). Decyzją Ministra Edukacji i Nauki w sprawie wyników ewaluacji jakości działalności naukowej w 2022 r. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w dyscyplinie ekonomia i finanse, jak i w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości otrzymał kategorię B+. Koncepcja kształcenia studiów I i II stopnia na kierunku Ekonomia pozostaje w ścisłej relacji z

kierunkami badań prowadzonymi w Instytucie Ekonomii i Finansów i Instytucie Nauk o Zarządzaniu i Jakości oraz kształtuje sylwetkę absolwenta i nabywane w toku studiów wiedzę, umiejętności i kompetencje.

W strukturze **Instytutu Ekonomii i Finansów** znajduje się **8 katedr badawczych**, których obszar zainteresowań jest bezpośrednio powiązany z dydaktyką realizowaną na kierunku Ekonomia, a zatrudnieni w nich pracownicy większość kadry dla tego kierunku. Są to:

- Katedra Bankowości i Rynków Finansowych,
- Katedra Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości,
- Katedra Finansów Publicznych,
- Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej,
- Katedra Mikroekonomii i Ekonomii Stosowanej,
- Katedra Polityki Gospodarczej i Regionalnej,
- Katedra Statystyki i Ekonometrii,
- Katedra Ubezpieczeń i Inwestycji.

Badania naukowe prowadzone w Katedrze Bankowości i Rynków Finansowych dotyczą zarówno aspektów związanych z funkcjonowaniem, efektywnością oraz innowacyjnością szeroko rozumianych rynków finansowych, jak też problematyki obejmującej absorpcję produktów i usług finansowych przez przedsiębiorstwa oraz osoby fizyczne. W obrębie eksploracji powiązań pomiędzy sferą finansową gospodarki a podmiotami gospodarczymi, szczególne zainteresowania badawcze dotyczą finansowania, zarządzania finansami oraz kreowania wartości przez firmy rodzinne, stanowiące unikatowy i wyizolowany sektor podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Polsce. Dodatkowo w tym obszarze prowadzone są szerokie badania porównawcze w skali międzynarodowej. Drugi nurt badawczy odnosi się do szeroko rozumianych finansów sektora gospodarstw domowych w ujęciu mikro- i makroekonomicznym. Analizowane są aktualne zjawiska w zakresie finansowania i lokowania środków finansowych, podejmowania decyzji w kontekście behawioralnym i włączenia finansowego osób fizycznych. Działalność dydaktyczna Katedry koncentruje się na: bankowości, instrumentach finansowania przedsiębiorstw, kreowaniu przedsiębiorczości, zarządzaniu ryzykiem i inżynierii finansowej. Współpraca zagraniczna prowadzona jest z ośrodkami w: Austrii, Hiszpanii, Serbii, USA i na Węgrzech.

Pracownicy Katedry Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości stanowią zespół wysoko wykwalifikowanych pracowników, którzy w swojej aktywności łączą pracę naukową, dydaktyczną i praktyczną. W Katedrze realizowane są badania naukowe i zajęcia dydaktyczne obejmujące takie zagadnienia, jak:

- rachunkowość finansowa i podatkowe aspekty ewidencji zdarzeń gospodarczych;
- sprawozdawczość finansowa przedsiębiorstw, podmiotów sektora publicznego, banków i zakładów ubezpieczeń;
- rachunkowość zarządcza przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego;
- audyt i rewizja finansowej;

- konsolidacja sprawozdań finansowych i funkcjonowanie grup kapitałowych;
- informatyczne systemy wspierania rachunkowości finansowej i zarządczej;
- wykorzystanie sprawozdań finansowych w analizie finansowej zarządzaniu finansami przedsiębiorstw;
- proces oceny efektywności projektów gospodarczych, tworzenie planów finansowych i biznes planów;
- strategie finansowe przedsiębiorstw w takich obszarach jak: dobór źródeł finansowania działalności, kształtowanie struktury kapitału, polityki dywidend, zarządzania płynnością finansową;
- obecność przedsiębiorstwa na rynku finansowym (współpraca z bankami, ubezpieczycielami, przedsiębiorstwo na rynku kapitałowym).

Głównym przedmiotem zainteresowań i prac naukowo-badawczych pracowników Katedry Finansów Publicznych jest system finansów publicznych państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. Zainteresowania pracowników Katedry są szerokie i dotyczą w szczególności: realizacji i finansowania zadań samorządu terytorialnego; uwarunkowań, barier i sposobów zapewnienia stabilności fiskalnej jednostek samorządu terytorialnego w Polsce i innych państwach UE; optymalizacji podatkowej i cen transferowych; polityki podatkowej Polski i innych państw wysoko rozwiniętych (UE, OECD); opodatkowania sektora bankowego; opodatkowania niezdrowej żywności; finansów zrównoważonych; instrumentów wsparcia finansowego produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Polsce, finansów ochrony zdrowia. Katedra systematycznie organizuje konferencje poświęcone problemom finansów publicznych i prawa finansowego, integrujące środowiska ekonomistów i finansowców. W ostatnich latach zorganizowano następujące konferencje: Diagnoza stanu finansów samorządu terytorialnego – problemy, wyzwania, rekomendacje, konferencja organizowana w formule on-line 20 maja 2022 r.; W poszukiwaniu racjonalnego systemu podatkowego, Lublin 21-22 października 2019 r. Wyniki badań pracowników są publikowane w renomowanych czasopismach i wydawnictwach, zarówno polskich, jak i zagranicznych (m. in. Sustainability, Economics&Sociology, Studia Biura Analiz Sejmowych, Optimum. Economic Studies, Ekonomia i Prawo. Economics and Law, European Research Studies Journal).

Badania naukowe prowadzone w Katedrze Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej dotyczą głównie aktualnych problemów gospodarki globalnej oraz integracji europejskiej. W zakresie pierwszego z tych nurtów badawczych, biorąc pod uwagę kryterium geograficzne, można wyodrębnić trzy poziomy prowadzonych analiz: globalny, regionalny oraz krajowy. Na poziomie globalnym analizowane są czynniki i mechanizmy zmian zachodzących w gospodarce światowej (m. in. w zakresie ewolucji międzynarodowego systemu walutowego czy globalnych łańcuchów produkcyjnych). Na poziomie regionalnym szczegółowe badania dotyczą: Europy, Azji oraz Afryki, przy czym inne obszary, jak Ameryka Północna czy Południowa również znajdują się w sferze zainteresowań badawczych pracowników Katedry. Poziom krajowy dotyczy wybranych gospodarek narodowych i ich funkcjonowania w warunkach procesów internacjonalizacji i globalizacji. Drugi nurt badawczy eksploruje zagadnienia związane z

rozwojem procesów integracyjnych w Unii Europejskiej, przy czym akcentowany jest udział Polski w tym zakresie. Analizie poddawane są aktualne zmiany i wyzwania, przed którymi stają kraje członkowskie w zmiennych uwarunkowaniach. Ostatnie publikacje dotyczą m. in. transformacji sektora energetycznego i wpływie tego procesu na zewnętrzny handel zasobami energetycznymi, a także spełniania przez Polskę kryteriów konwergencji realnej strefy euro.

Pracownicy Katedry Mikroekonomii i Ekonomii Stosowanej prowadzą aktywną działalność naukową ukierunkowaną na konfrontowanie wiedzy teoretycznej z badaniami empirycznymi przy wykorzystaniu metod i narzędzi analizy ekonomicznej. Realizowane prace badawcze koncentrują się na problematyce innowacji i innowacyjności na poziomie mikro i mezoekonomicznym, modelowania zachowań konsumenta, inwestycji alternatywnych, bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonej konsumpcji żywności oraz konkurencyjności rynków. Projekty badawcze prowadzone w Katedrze finansowane są ze środków pozyskiwanych w trybie konkursowym (granty wewnątrzuczelniane oraz granty NCN, w tym program OPUS i Miniatura). Wyniki badań publikowane są w monografiach i czasopismach renomowanych wydawnictw, m.in. Elsevier, Taylor&Francis, Springer. Pracownicy podejmują również aktywną współpracę badawczą z naukowcami z innych ośrodków naukowych z kraju (m.in. SGH, UW, UE we Wrocławiu) i z zagranicy (m.in. University of Lincoln, Harvard Extension School). W ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w Katedrze realizowane są prace zlecone (raporty, ekspertyzy i opinie) na rzecz firm i JST.

Badania naukowe prowadzone w Katedrze Polityki Gospodarczej i Regionalnej dotyczą przede wszystkim dwóch obszarów: roli państwa w gospodarce oraz rozwoju regionalnego i polityki regionalnej. Badania dotyczące roli państwa w gospodarce koncentrują się na ewolucji polityki własnościowej w Polsce i roli przedsiębiorstw państwowych w gospodarkach narodowych, ze szczególnym uwzględnieniem analizy obserwowanego współcześnie zjawiska rosnącej roli przedsiębiorstw państwowych zarówno w Polsce, jak i wielu innych gospodarkach narodowych (grant NCN nr 2017/25/B/HS4/01103 pt. Zjawisko "powrotu przedsiębiorstw państwowych" we współczesnej gospodarce - identyfikacja, charakterystyka, skutki dla teorii ekonomii i polityki gospodarczej). Warto zwrócić uwagę również na badania roli państwa w gospodarce w perspektywie szkoły austriackiej. Drugim obszarem badań realizowanych w katedrze jest problematyka rozwoju i polityki regionalnej i lokalnej. W sferze zainteresowań pracowników Katedry znajdują się takie zagadnienia, jak teoretyczne aspekty lokalnej polityki gospodarczej, problematyka rozwoju regionów peryferyjnych czy wpływ zmian klimatycznych na konkurencyjność regionów. Analizie poddawane są także programowanie, realizacja i efekty polityki spójności, zmiany demograficzne na poziomie regionalnym i lokalnym, strategię rozwoju terytorialnego oraz ewolucja budżetów obywatelskich.

Badania naukowe prowadzone przez Katedrę Statystyki i Ekonometrii koncentrują się wokół zastosowania metod ilościowych w ekonomii i finansach. Aktualnie pracownicy Katedry zajmują się analizami w następujących obszarach:

- działalność innowacyjna podmiotów gospodarczych,
- procesy konwergencji gospodarczej i technologicznej,

- synchronizacja cykli koniunkturalnych,
- pomiar i ocena ryzyka sektorowego,
- innowacyjność zamówień publicznych.

Prace badawcze związane z ostatnim nurtem realizowane były w ramach projektu grantowego finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (program DIALOG).

Badania naukowe prowadzone w Katedrze Ubezpieczeń i Inwestycji dotyczą zarówno aktualnych problemów zarządzania ryzykiem i ubezpieczeń, jak i rynku finansowego. Można je sprowadzić do pięciu nurtów. Przedmiotem badań w obszarze nurtu pierwszego, czyli ubezpieczeń rynkowych jest m.in.: wycena przedsiębiorstw ubezpieczeniowych, rozwój rynku ubezpieczeniowego, dystrybucja ubezpieczeń, powiązania między rozwojem ubezpieczeń a procesami wzrostowymi w sferze realnej gospodarki, rozwój regulacji finansowych, działalność ubezpieczycieli w kontekście zrównoważonego rozwoju. Drugi nurt obejmuje badania nad systemem emerytalnym i oszczędnościowymi programami emerytalnymi w tym nad finansowym przygotowaniem samozatrudnionych do okresu emerytalnego. Kolejny nurt badawczy koncentruje się na zagadnieniach dotyczących funkcjonowania szeroko rozumianego rynku finansowego, jego instytucji i instrumentów. Szczegółowe badania dotyczą wpływu informacji i zdarzeń rynkowych na notowania instrumentów finansowych oraz współzależności notowań na rynkach giełdowych oraz alternatywnych systemach obrotu. Czwarty nurt badań naukowych dotyczy zagadnień związanych z bankowością centralną, konwencjonalnymi i niekonwencjonalnymi instrumentami polityki pieniężnej, transmisją impulsów monetarnych do sfery realnej gospodarki, a zwłaszcza wpływu polityki pieniężnej na inwestycje przedsiębiorstw. Nurt piąty – to eksploracja obszaru związanego z mikroprzedsiębiorstwami oraz aspektami finansowymi ich funkcjonowania, a w szczególności źródłami finansowania, a także wpływem świadomości finansowej właścicieli na funkcjonowanie tych przedsiębiorstw.

Pracownicy **prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia** są od wielu lat **kierownikami i współwykonawcami grantów NCN**. Wskazane poniżej powiązane są z procesem kształcenia na kierunku Ekonomia i realizowanymi zajęciami dydaktycznymi:

- Maciej Bałtowski, „Zjawisko "powrotu przedsiębiorstw państwowych" we współczesnej gospodarce - identyfikacja, charakterystyka, skutki dla teorii ekonomii i polityki gospodarczej”, nr projektu: 2017/25/B/HS4/01103, OPUS 13 (2018-2021),
- Tomasz Kijek, „Rola innowacji w procesach konwergencji technologicznej w europejskiej przestrzeni regionalnej”, Nr projektu: 2017/27/B/HS4/00893, OPUS 14 (2018-2022),
- Aleksandra Kowalska, „Czynniki wpływające na podatność łańcucha dostaw suplementów diety na oszustwa”, MINIATURA (2019-2020),
- Katarzyna Budzyńska, „Potencjał i atrakcyjność inwestycyjna wybranych miast Polski w sektorze BPO/SSC”, Nr projektu: 2013/11/N/HS4/03210, Preludium 6, (2014-2017),

- Jerzy Węclawski, „Ład korporacyjny, struktura własnościowa i wyniki finansowe przedsiębiorstw rodzinnych w Polsce i Austrii - analiza porównawcza”, nr projektu: 2012/07/B/HS4/00455, OPUS 4 (2013-2016),
- Kalina Grzesiuk, „Atrakcyjność pracodawcy w kontekście stosowanych praktyk z obszaru wewnętrznej społecznej odpowiedzialności biznesu”, MINIATURA (2022-2023),
- Agnieszka Karman, „Modelowanie wpływu zmian klimatu na konkurencyjność regionów „2019/35/B/HS5/01548, OPUS 18 (2020-2024),
- Milena Bieniek, „Wpływ niepewności popytu na modelowanie łańcucha dostaw z naciskiem na niepewność addytywną”, Nr projektu: 2019/35/D/HS4/00801, SONATA 15 (2020-2022),
- Milena Bieniek, „Współczynnik optymizmu w problemie gazeciarza z funkcją celu opisującą zadowolenie decydenta”, MINIATURA (2018-2019).

Ponadto **nauczyciele akademicki** kształcący na kierunku Ekonomia **realizują projekty** finansowane z innych źródeł:

- Tomasz Kijek, program Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego – Partnerstwo Wschodnie, 2021-2022,
- Paweł Pasierbiak, „Establishing a Europe-Asia Research Network: Strategies for Promoting Europe-Asia Connectivity”, Erasmus + Programme Jean Monnet (2019-2021),
- Arkadiusz Kijek, „Współpraca nauki z interesariuszami zamówień publicznych i uczestnikami projektów PPP a innowacyjność ofert”, DIALOG / finansowanie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (2018-2020).

Na Wydziale Ekonomicznym w Instytucie Ekonomii i Finansów od 2021 r. funkcjonują konkursy wewnętrzne na projekty badawcze. W roku 2021 r. wśród pracowników prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia realizowane były następujące projekty:

- Magdalena Jaworzyńska, „Nowy model funkcjonowania instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Zdrowia w polskim systemie ochrony zdrowia i finansów publicznych”.
- Joanna Szafran, „Dostosowanie programowania i implementacji unijnej polityki spójności w Polsce, Republice Czeskiej, na Słowacji i Węgrzech do zmian w priorytetach i zasadach realizacji polityki spójności w latach 2014-2020 i 2021-2027”.

Natomiast w roku 2022 sfinansowano w ramach Instytutu następujące projekty:

- Aleksandra Kowalska, „Rola konsumentów z generacji Z w transformacji w kierunku zrównoważonej konsumpcji”,
- Jan Braun, „Analiza bezpieczeństwa energetycznego Polski na tle krajów Unii Europejskiej z wykorzystaniem wybranych ekonomicznych wskaźników bezpieczeństwa energetycznego”.

Efektem prowadzonych badań naukowych są także awanse naukowe pracowników. W latach 2017-2022 stopień doktora w dyscyplinie wiodącej dla kierunku, ekonomia i finanse, otrzymało 13 osób, tytuł doktora habilitowanego 10 osób.

Program kształcenia na kierunku Ekonomia **podlega systematycznej weryfikacji i doskonaleniu w kierunku unaukowienia.** Oznacza to, że przedmioty kierunkowe oraz kształcenia ogólnego prezentują taką wiedzę, która uwzględnia najnowsze osiągnięcia naukowe szczególnie z zakresu ekonomii i finansów. Ponadto przedmioty specjalnościowe i wykłady fakultatywne zawierają treści będące wynikiem prowadzonych w Uniwersytecie badań naukowych, w tym w dyscyplinie ekonomia i finanse. W załączniku (Załącznik 1.1) wskazano publikacje pracowników prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz nauk o zarządzaniu i jakości. Wyniki prowadzonych badań są wykorzystywane w treściach przedmiotów prowadzonych na kierunku Ekonomia (kierunkowych, specjalnościowych oraz wykładów fakultatywnych). W ramach badań naukowych pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia pozyskują dofinansowanie i publikują wyniki badań w uznanych krajowych i międzynarodowych czasopismach i wydawnictwach: m.in. Palgrave Macmillan, Oxford University Press, Routledge Taylor&Francis Group, Elsevier, Difin, C.H.Beck, International Journal of Innovation and Knowledge, Argumenta Oeconomica, Ekonomista, Journal of Environmental Management, Ekonomia i Prawo. Economics and Law, Przegląd Prawno-Ekonomiczny, Trends in Food Science & Technology, European Journal of Operational Research, Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician, Baltic Journal of Management, Barometr Regionalny, Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics, Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy, Sustainability, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny.

Pracownicy zaangażowani w dydaktykę na kierunku Ekonomia **zajmują się również zastosowaniami nauk ekonomicznych w praktyce**, prowadząc projekty konsultingowe, doradzając przedsiębiorstwom, jednostkom samorządu terytorialnego czy jednostkom i organom władzy centralnej, przez co są w stanie przedstawić studentom praktyczny wymiar nauk ekonomicznych.

Program studiów uwzględnia również **włączanie studentów w proces badań naukowych** m. in. poprzez: tematykę prac dyplomowych (Załącznik 1.2) działalność kół naukowych i wspieranie studentów w publikowaniu artykułów naukowych (szerzej Kryterium 8).

W Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dążenie do doskonałości naukowej przekłada się także na dążenie do doskonałości dydaktycznej, o czym świadczą dotychczas uzyskiwane oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej (wyłącznie pozytywne lub wyróżniające).

Koncepcja kształcenia uwzględnia potrzeby krajowego i europejskiego rynku pracy w oparciu m. in. o raport ELA (tworzony na podstawie ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych, w szczególności analiz wynagrodzenia i zagrożenia bezrobociem absolwentów różnych kierunków). Zgodnie z danymi z systemu ELA, przeciętny czas oczekiwania na pierwsze zatrudnienie etatowe po uzyskaniu dyplomu

absolwenta studiów I stopnia na kierunku Ekonomia do 31.12.2021 r. wynosił średnio na studiach stacjonarnych 4,39 miesiąca. Wśród absolwentów studiów II stopnia na studiach stacjonarnych przeciętny czas oczekiwania na pierwsze zatrudnienie wyniósł średnio 2,79 miesiąca.

Kierunek Ekonomia prowadzony na Wydziale Ekonomicznym UMCS odpowiada na **potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego** poprzez szerokie możliwości wykonywania zróżnicowanych zadań zawodowych. Studenci kierunku Ekonomia zdobywają podczas studiów kompetencje najbardziej oczekiwane przez współczesnych pracodawców (jak wynika z badań oczekiwań pracodawców wobec absolwentów studiów wyższych oraz analizy trendów na rynku pracy), a mianowicie - umiejętności zastosowania wiedzy w praktyce oraz kompetencje społeczne. Znaczna część przedmiotów realizowanych na studiach prowadzona jest metodą projektową (Gra kierownicza, Ocena projektów gospodarczych, Modelowanie decyzji gospodarczych w arkuszu kalkulacyjnym, Narzędzia wspierania rozwoju przedsiębiorstw, Współczesne problemy gospodarcze – warsztaty kreatywne) z wykorzystaniem metod angażujących studentów do pracy w grupie i rozwijania kompetencji komunikacyjnych, negocjacyjnych oraz współpracy w zespole projektowym.

Wewnętrzni interesariusze, tj. studenci i nauczyciele **uczestniczą w procesie kształtowania i opiniowania programów studiów**. Proponowane studentom na kierunku Ekonomia I i II stopnia zajęcia są sukcesywnie modyfikowane i dostosowywane do oczekiwań interesariuszy zgłaszanych między innymi w ankietach prowadzonych wśród studentów, absolwentów oraz w ramach badania losów zawodowych absolwentów. Wszelkie zmiany programów studiów, przed zatwierdzeniem przez Kolegium Dziekańskie, są opiniowane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi między innymi przedstawiciele studentów. Studenci, podobnie jak pracownicy, mają prawo zgłaszania swoich uwag i propozycji zmian do programów kształcenia. Ponadto przedstawiciele studentów są członkami Kolegium Dziekańskiego oraz zespołów programowych kierunków kształcenia.

W maju 2022 r. dokonano korekt programów studiów w celu lepszego dopasowania do oczekiwań i potrzeb interesariuszy. Zmodyfikowano także specjalności, m.in. w zakresie jeszcze większej różnorodności oraz uprzątnięcia przekazywanej studentom wiedzy.

Opinie interesariuszy odnośnie kierunku studiów oraz dopasowania profilu kształcenia do wymogów kompetencyjnych ze strony pracodawców pochodzą także z realizowanych na Wydziale Ekonomicznym aktywności. Na zajęcia zapraszani są przedstawiciele biznesu, którzy wskazują aktualne trendy i sugerują obszary zmian w ramach procesu kształcenia. Sugestie pracodawców w zakresie modyfikacji programu kształcenia na kierunku Ekonomia przekazywane są przez nich także w rozmowach z pracownikami Wydziału, między innymi z opiekunami praktyk studenckich, a także podczas posiedzeń jednostek, w których działają pracodawcy, przedstawiciele administracji oraz pracownicy uczelni (na przykład Rada Przedsiębiorców przy Wydziale Ekonomicznym UMCS, Rada Rynku Pracy przy Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie).

Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia posiada wszechstronną wiedzę ekonomiczną i jest przygotowany do wykonywania zawodu ekonomisty – specjalisty w dziedzinie gospodarowania zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi. Absolwent zna i rozumie podstawowe teorie oraz ogólną metodologię stanowiącą podstawową wiedzę ogólną w obszarze ekonomii i finansów, wyjaśniające złożone zależności między zjawiskami i procesami ekonomicznymi. Ponadto zna terminologię używaną w ekonomii, jej źródła oraz zastosowanie w identyfikowaniu i interpretowaniu zjawisk i procesów gospodarczych. Wykazuje się znajomością zasad działania mechanizmu rynkowego oraz funkcjonowania instytucji ekonomicznych w wymiarze regionalnym, krajowym i globalnym oraz relacji zachodzących między nimi. Zna mu metody i narzędzia gromadzenia, przetwarzania, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych oraz standardowe metody ekonometryczne oraz metody badań operacyjnych w obszarze analizy i prezentacji danych społeczno-ekonomicznych. Dysponuje wiedzą na temat podstawowych norm prawnych, organizacyjnych i etycznych stosowanych w instytucjach gospodarczych oraz metod oceny efektywności poszczególnych obszarów gospodarowania. Wykazuje się znajomością zasad działania struktur i instytucji Unii Europejskiej w jej wymiarze gospodarczym oraz fundamentalnych dylematów współczesnej gospodarki w skali krajowej i międzynarodowej oraz dylematów współczesnej cywilizacji.

Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia potrafi dostrzegać i prawidłowo interpretować podstawowe zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy z wykorzystaniem nabytej wiedzy ekonomicznej. Potrafi także analizować i prognozować procesy i zjawiska gospodarcze oraz społeczne z wykorzystaniem odpowiednich metod i narzędzi ekonomicznych oraz posługiwać się przepisami prawa oraz systemem znormalizowanym przedsiębiorstwa w celu uzasadnienia konkretnych działań. Absolwent potrafi przeprowadzić ocenę efektywności podstawowych projektów gospodarczych i wykorzystać zdobytą wiedzę do rozstrzygania dylematów społeczno-gospodarczych w przedsiębiorstwie, gospodarce narodowej, Unii Europejskiej oraz gospodarce globalnej. Absolwent ma umiejętność skutecznego komunikowania się z otoczeniem przy pomocy terminologii ekonomicznej oraz podejmowania dyskusji o zagadnieniach gospodarczych, przedstawiając argumenty i oceniając stanowisko innych uczestników. Jest w stanie organizować własną pracę oraz współdziałać i pracować w zespole, w tym interdyscyplinarnym, przyjmując w nim różne role. Zdaje sobie sprawę z konieczności samodzielnego planowania i realizowania uczenia się przez całe życie.

Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy w zakresie ekonomii, uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz korzystania wiedzy doświadczenia ekspertów. Jest gotowy także do aktywnego uczestnictwa w grupach organizacjach i instytucjach realizujących działalność gospodarczą i odpowiedzialnego wypełniania powierzonych mu ról. Jest gotów także do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, zachowania się w sposób profesjonalny, przestrzegania zasad etyki zawodowej odpowiedzialnego przygotowania się do

swojej pracy. Jest przygotowany do pracy w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach (publicznych i pozarządowych), głównie na stanowiskach operacyjnych. Posiada niezbędną wiedzę i umiejętności do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Posiada znajomość języka obcego na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy. Absolwenci studiów są przygotowani do prowadzenia badań naukowych w stopniu podstawowym, do podjęcia pracy zawodowej oraz o przygotowanie do podjęcia studiów II stopnia.

Absolwent studiów drugiego stopnia na kierunku Ekonomia posiada wszechstronną i poszerzoną wiedzę z zakresu ekonomii oraz gospodarowania zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi. Absolwenci w stopniu pogłębionym znają pojęcia, metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między zjawiskami i procesami w ekonomii oraz ich zastosowanie w obrębie dyscyplin pokrewnych, ponadto rozumieją w pogłębionym stopniu ewolucje teorii ekonomii i główne tendencje rozwojowe w naukach ekonomicznych oraz charakter i miejsce nauk ekonomicznych w systemie nauk społecznych. Rozumieją zachodzące współzależności między strukturami i instytucjami ekonomicznymi w wymiarze regionalnym, krajowym, europejskim i globalnym. W stopniu pogłębionym znane są im cechy i zachowania człowieka jako podmiotu gospodarującego oraz mechanizmy oddziałujące na zachowanie konsumenta, pracownika, menedżera i przedsiębiorcy. W zaawansowanym stopniu znane są im wybrane metody i narzędzia pozwalające na pozyskiwanie danych społeczno-gospodarczych oraz opisywanie struktur i instytucji społeczno-gospodarczych, zaawansowane metody statystyczne i ekonometryczne gromadzenia, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych oraz zaawansowane metody oceny efektywności poszczególnych obszarów gospodarowania. Wykazują się znajomością w stopniu pogłębionym norm i reguł prawnych, organizacyjnych, norm i standardów rachunkowości, sprawozdawczości finansowej oraz regulacji w obszarze finansów publicznych. Posiadają także pogłębioną wiedzę w zakresie zasad tworzenia i rozwijania różnych form przedsiębiorczości, w tym pojęcia i zasady zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego.

Absolwent studiów drugiego stopnia na kierunku Ekonomia potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, a przy tym formułować własne opinie na ten temat oraz stawiać proste hipotezy badawcze i je weryfikować. Potrafi także wykorzystać wiedzę teoretyczną do formułowania i rozwiązywania typowych złożonych i nietypowych problemów związanych z funkcjonowaniem gospodarki na poziomie krajowym, europejskim i w skali globalnej. Jest w stanie prognozować i modelować procesy gospodarcze i społeczne z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi statystyczno-ekonometrycznych oraz prawidłowo posługiwać się zaawansowanymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi przy rozwiązywaniu problemów ekonomicznych oraz innowacyjnym wykonywaniu zadań w nieprzewidywalnych warunkach. Absolwent ma umiejętność posługiwania się w szerokim zakresie przepisami prawa oraz systemem norm przedsiębiorstwa. Potrafi komunikować się z otoczeniem posługując się fachową terminologią i prezentować specjalistyczną wiedzę w sposób zrozumiały dla różnych kręgów odbiorców.

Ponadto umie brać udział w dyskusjach i debatach, umiejętnie przy tym przedstawiać swoje stanowisko, analizować i oceniać stanowiska innych. Ważnym aspektem jego umiejętności jest posługiwanie się wybranym językiem obcym na poziomie B2+ europejskiego systemu opisu kształcenia językowego z wykorzystaniem specjalistycznej terminologii. Absolwent ponadto potrafi przygotować prace pisemną i prezentację dotyczące wybranych problemów gospodarczych z wykorzystaniem różnych źródeł oraz przygotować pracę dyplomową weryfikującą podstawowe hipotezy oraz rozwiązującą wybrany problem ekonomiczny.

Absolwenci studiów II stopnia na kierunku Ekonomia są gotowi do krytycznej oceny własnej wiedzy, odbieranych informacji w zakresie zagadnień ekonomicznych, uznawania znaczenia wiedzy w życiu zawodowym oraz zasięgania opinii ekspertów. Prawidłowo identyfikują i rozstrzygają dylematy związane z wykonywaniem zawodu, inicjują działania na rzecz szeroko pojętego interesu publicznego oraz współuczestniczą w przygotowaniu projektów społeczno-gospodarczych, aktywnie uczestniczą w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących działania ekonomiczne i odpowiedzialnie wypełniają powierzone im role. Przestrzegają przy tym zasady etyki zawodowej.

W trakcie studiów I i II stopnia na kierunku Ekonomia studenci zdobywają wszechstronną wiedzę ekonomiczną i przygotowanie do wykonywania zawodu ekonomisty – specjalisty w dziedzinie gospodarowania zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi. Absolwent studiów Ekonomia potrafi przeprowadzać analizy dostępnych lub tworzonych informacji wspierających podejmowanie racjonalnych decyzji. Jest przygotowany do pracy w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach (publicznych i pozarządowych), głównie na stanowiskach operacyjnych. Posiada niezbędną wiedzę i umiejętności do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Jest przygotowany do swobodnego poruszania się w europejskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej. Absolwenci kierunku Ekonomia są przygotowani do pracy w:

- przedsiębiorstwach produkcyjnych i usługowych,
- biurach rachunkowych,
- bankach,
- zakładach ubezpieczeń,
- instytucjach administracji publicznej i służbach finansowych różnych branż,
- we własnej firmie.

Koncepcja kształcenia na Wydziale Ekonomicznym jest zgodna ze standardami systemu bolońskiego w zakresie ECTS, wymaganiami Karty Erasmus+ oraz Polskiej Ramy Kwalifikacji. Studenci mają możliwość zdobywania i rozwijania wiedzy ekonomicznej. Obecny program kształcenia na kierunku Ekonomia w zakresie przedmiotów podstawowych i kierunkowych bazuje w dużej mierze na standardach kształcenia dla tego kierunku, natomiast stale ewoluująca i modyfikowana oferta specjalności stanowi odpowiedź na potrzeby rynku pracy i oczekiwania studentów.

Zgodnie z koncepcją studiów I i II stopnia na kierunku Ekonomia są to studia o profilu ogólnoakademickim. Senat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie podjął uchwałę nr XXV-17.8/22 z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie ustalenia programów studiów dla kierunku Ekonomia. W powyższej uchwale ustalono programy studiów obowiązujące od roku akademickiego 2022/23 dla poszczególnych poziomów, form i profili studiów na ocenianym kierunku.

Studenci I stopnia na kierunku Ekonomia mogą wybrać jedną z dwóch specjalności. Absolwent specjalności Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej poza uzyskaniem umiejętności związanych z kierunkiem Ekonomia, posiada wiedzę dotyczącą prowadzenia analiz ekonomicznych, samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej i przygotowanie do pracy w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach. Umie się posługiwać instrumentami doskonalenia procesów rozwoju i kształtowania pozycji konkurencyjnej regionu oraz korzystać z pomocy oferowanej przez fundusze unijne. Posiada także umiejętność strategicznego spojrzenia na rozwój i dynamicznego podejścia do kształtowania polityki regionalnej i lokalnej. Absolwent specjalności Biznes międzynarodowy posiada wiedzę pozwalającą na przygotowanie i podjęcie własnej działalności na rynku UE i na rynkach krajów trzecich. Jest przygotowany do pracy w przedsiębiorstwach funkcjonujących w UE i w globalnej przestrzeni gospodarczej. Posiada także kwalifikacje do prowadzenia biznesu międzynarodowego na własny rachunek, czy jako pracownik zatrudniony przez innych pracodawców, co wiąże się ze znajomością zasad funkcjonowania rynku globalnego i rynku Unii Europejskiej. Jest przygotowany do przeprowadzenia profesjonalnej analizy i oceny sytuacji w gospodarce światowej i w UE oraz ma wiedzę dotyczącą pozyskiwania środków z UE i z międzynarodowego rynku finansowego.

Studia II stopnia na kierunku Ekonomia pogłębiają wiedzę z zakresu: mikroekonomii, makroekonomii, statystyki, ekonometrii. Absolwenci zdobywają wiedzę z zakresu prawa gospodarczego, ekonomii międzynarodowej, ekonomii zrównoważonego rozwoju, rynku pracy, historii myśli ekonomicznej, ekonomii sektora publicznego, finansów międzynarodowych, rynków kapitałowych, nurtów współczesnej ekonomii i systemów gospodarczych. Studenci II stopnia na kierunku Ekonomia mogą wybrać jedną z pięciu specjalności. Absolwent specjalności Ekonomia międzynarodowa ma wiedzę pozwalającą na przygotowanie i podjęcie własnej działalności na rynku UE i na rynkach krajów trzecich. Jest przygotowany do pracy w przedsiębiorstwach funkcjonujących w UE i w globalnej przestrzeni gospodarczej. Posiada kwalifikacje do prowadzenia biznesu międzynarodowego na własny rachunek, czy w roli pracownika zatrudnionego przez innych pracodawców. Absolwent specjalności Polityka społeczna a rozwój i zabezpieczenie ludności posiada poszerzoną wiedzę na temat uwarunkowań zjawisk społecznych. Zna zasadnicze problemy rozwoju społeczno-gospodarczego oraz pracy samorządowej i organizacji pozarządowych na rzecz różnych grup społecznych. Rozumie i umie analizować przyczyny problemów społecznych. Absolwent specjalności Systemy ekonomiczne posiada wiedzę na temat funkcjonowania systemów społeczno-gospodarczych. Zna współczesne problemy gospodarcze, rolę państwa w

gospodarce oraz wpływ sytuacji makroekonomicznej na przedsiębiorstwa. Absolwent specjalności Ekonomia i zarządzania miastem posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do zarządzania publicznego, inwestycji publicznych, zdobywania funduszy dla miasta i analizy danych miejskich. Zna zasady funkcjonowania samorządu, strategię rozwoju miast. Z kolei specjalność Ubezpieczenia społeczne i gospodarcze przygotowuje Absolwenta do pracy w instytucjach ubezpieczeniowych na takich stanowiskach jak: menadżer lub analityk lub w przedsiębiorstwach niefinansowych jako specjalista w zakresie wypełniania obowiązków pracodawcy jako płatnika składek na ubezpieczenia społeczne czy specjalista do prowadzenia obsługi ubezpieczeń gospodarczych i społecznych.

Koncepcja kształcenia na kierunku Ekonomia na Wydziale Ekonomicznym uwzględnia trendy w nauczaniu ekonomii w wiodących jednostkach w kraju i na świecie, a jednocześnie jest wzbogacona o zagadnienia dotyczące wykorzystania różnych programów informatycznych i ekonometrycznych ukierunkowanych na przetwarzanie i analizę danych, takich jak Excel, Gretl, Open Refine, Google Data Studio, Tableau, UCINET, NodeXL, PostgreSQL.

Program kształcenia na kierunku Ekonomia jest efektem wieloletnich doświadczeń i dyskusji, prowadzonych w gronie pracowników zaangażowanych w dydaktykę w ramach tego kierunku studiów dostosowania programu do aktualnych przepisów prawa, konsultacji z pracodawcami, a także doświadczeń wynikających z realizacji praktyk studenckich, monitorowania i ankietowania absolwentów kierunku. Dzięki temu studia na kierunku Ekonomia na Wydziale Ekonomicznym UMCS dostarczają absolwentom bogatej wiedzy przydatnej w pracy zawodowej lub w badaniach naukowych.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów w toku studiów I i II stopnia na kierunku Ekonomia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną wiodącą - ekonomia i finanse, ale również odnoszą się, choć w zdecydowanej mniejszym stopniu, do dyscypliny dodatkowej. Kierunkowe efekty uczenia się są uszczegółowione na poziomie przedmiotów realizowanych zgodnie z programem studiów i są ujęte w sylabusach tychże przedmiotów. Są osiągnięte poprzez realizację oraz aktualizację treści kształcenia w ramach prowadzonych zajęć obowiązkowych, specjalnościowych oraz wybieralnych.

Koncepcja kształcenia na studiach I stopnia na kierunku Ekonomia trwających przez 6 semestrów zakłada osiągnięcie przez studentów 14 efektów uczenia się w kategorii wiedza, 12 – w kategorii umiejętności i 8 – w kategorii kompetencji społecznych. Efekty uczenia w sposób realistyczny opisują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów i zostały zdefiniowane w sposób trafny oraz specyficzny w stosunku do zespołu kompetencji, którymi ma charakteryzować się absolwent studiów. Wykaz kierunkowych efektów kształcenia jest przedstawiony w podpunkcie: „Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów” raportu samooceny.

Studia II stopnia na kierunku Ekonomia trwają przez 4 semestry i pozwalają osiągnąć 14 efektów uczenia się w kategorii wiedza, 13 - w kategorii umiejętności i 8 - w kategorii kompetencji społecznych. Efekty uczenia się osiągnięte na studiach II stopnia na kierunku

Ekonomia mieści się w dyscyplinach, do których przyporządkowano kierunek studiów (90% - ekonomia i finanse, 10% - nauki o zarządzaniu i jakości). Opisują one realistycznie wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów i zostały zdefiniowane w sposób trafny oraz specyficzny stosunku do zespołu kompetencji, którymi ma charakteryzować się absolwent studiów.

Wszystkie efekty uczenia się zapisane w programie studiów II stopnia na kierunku Ekonomia mają charakter kluczowy i są ściśle związane z koncepcją kształcenia. Ich osiągnięcie zapewnia studentowi posiadanie pogłębionej specyficznej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych charakteryzujących sylwetkę absolwenta studiów na tym kierunku, zwiększających szanse na rynku pracy i podjęcie pracy w kraju i za granicą, uświadamia potrzebę uczenia się przez całe życie (w tym kontynuację uczenia się na studiach III stopnia w kraju i za granicą), a także umożliwia prowadzenie badań naukowych w jednostkach badawczo-naukowych w kraju i za granicą.

Efekty uczenia się są ściśle powiązane z wiodącą dyscypliną studiów ekonomia i finanse. Przedmioty realizowane w ramach specjalności mają różnorodny profil tematyczny, połączone są z prowadzonymi badaniami przez wykładowców w poszczególnych Katedrach. Przedmioty te umożliwiają studentowi poszerzenie wiedzy zgodnie z zainteresowaniami. Dodatkowo, praca w grupach, wyjazdy zagraniczne, wysoki poziom znajomości języka obcego, praktyki, jak i praca w samorządzie i licznych organizacjach studenckich oraz kołach naukowych są istotnymi czynnikami sprzyjającymi rozwijaniu kompetencji społecznych studentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Konieczne jest sformułowanie szczegółowych efektów kształcenia i odniesienie ich do odpowiednich kierunkowych efektów kształcenia	Szczegółowe efekty uczenia się zostały sformułowane i odniesione do kierunkowych efektów uczenia się dla każdego realizowanego przedmiotu.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

Na WE prowadzone są **badania naukowe dotyczące kompetencji pożądaných na rynku pracy w obszarze ekonomii**, których celem jest m.in. lepsze dostosowanie programów nauczania na kierunku Ekonomia do rynku pracy. Badania realizowane są w ramach **projektu „Dokonałość dydaktyczna uczelni”**. W ramach projektu zostanie przeprowadzone badanie ankietowe studentów kierunku Logistyka oraz kierunków pokrewnych na temat oceny ważności i przydatności różnych rodzajów kompetencji w kontekście aktualnych i przyszłych wyzwań

rynku pracy. Ponadto przeprowadzona zostanie analiza ogłoszeń o pracę na temat zapotrzebowania na kompetencje w branży logistycznej. Dodatkowo zostaną przeprowadzone wywiady z przedsiębiorcami na temat oczekiwanych kompetencji studentów kierunku Logistyka (zał. 7a).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Studia na kierunku Ekonomia prowadzone są tylko w formie stacjonarnej. **Treści kształcenia** na kierunku Ekonomia o profilu ogólnoakademickim dostosowane są do poziomu i specyfiki kształcenia na tym kierunku, jak również do profilu absolwenta scharakteryzowanych w ramach Kryterium I. Uwzględniają one aktualny stan wiedzy w dyscyplinie ekonomia i finanse, jak również częściowo w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Uzupełnienie stanowią informacje z zakresu innych dyscyplin wchodzących w skład nauk społecznych, np. nauk prawnych, nauk o polityce i administracji czy geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Na dobór treści kształcenia wpływ miały i mają również: zainteresowania naukowe pracowników Wydziału Ekonomicznego UMCS, realizowane indywidualnie i zespołowo projekty badawcze, oczekiwania interesariuszy oraz w pewnym zakresie, oczekiwania studentów i opinie absolwentów kierunku.

Studia I stopnia trwają 6 semestrów i kończą się uzyskaniem tytułu licencjata. Obejmują one łącznie 1965 godzin zajęć dydaktycznych i dają możliwość uzyskania 180 pkt. ECTS. W bloku przedmiotów kształcenia ogólnego zaplanowano łącznie 1200 godzin (119 punktów ECTS), z czego wykłady obejmują 660 godz., ćwiczenia 315 godz. konwersatoria 225 godz. Blok przedmiotów wybieralnych to 645 godz. (55 pkt ECTS), w tym: wykłady: 270 godz., ćwiczenia 195 godz., konwersatoria 120 godz., seminaria 60 godz. W pierwszym roku nauki student realizuje 600 godzin dydaktycznych, w drugim roku – 620 godzin, w III roku – 625 godzin. Szczegółowy program studiów przedstawiony został w zał. 2.1. Łączna liczba punktów ECTS przypisanych do bloku przedmiotu obowiązkowych i wybieralnych wynosi 174 pkt. Ogólną liczbę ECTS uzupełniają punkty za praktykę zawodową realizowaną w wymiarze 4 tygodni (120 godz.). Student po jej zrealizowaniu otrzymuje 4 pkt. ECTS. Dodatkowo 2 pkt ECTS przyznawane są za pracę dyplomową i jej obronę. Szczegółowy program studiów przedstawiony został w Załączniku 2.1.

Na studiach I stopnia student kierunku Ekonomia, w ramach przedmiotów obowiązkowych, realizowanych w ciągu pierwszych czterech semestrów poznaje zagadnienia z zakresu mikroekonomii, makroekonomii, podstaw zarządzania, międzynarodowych stosunków gospodarczych, polityki gospodarczej czy gospodarki regionalnej. Udział w tych zajęciach przyczynia się do realizacji kierunkowych efektów kształcenia (Załącznik 2.2), pozwalając studentowi przyswoić terminologię używaną w ekonomii, podstawowe teorie oraz metodologię stanowiące podstawową wiedzę ogólną w obszarze ekonomii i finansów, cechy człowieka jako podmiotu gospodarującego oraz podstawowe mechanizmy oddziałujące na

zachowania konsumenta, pracownika, menedżera i przedsiębiorcy, czy zasady działania mechanizmu rynkowego oraz funkcjonowania instytucji ekonomicznych w wymiarze regionalnym, krajowym i globalnym (realizowane efekty kształcenia: K_W01, K_W02, K_W04, K_W05). Jednocześnie przedmioty te rozwijają umiejętności wykorzystywania nabytej wiedzy do dostrzegania, analizowania i interpretowania zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów z wykorzystaniem nabytej wiedzy ekonomicznej czy do rozstrzygania dylematów społeczno-gospodarczych w przedsiębiorstwie, gospodarce narodowej i globalnej (K_U01, K_U02, K_U05).

Wśród przedmiotów obowiązkowych dla studentów I stopnia kierunku Ekonomia wskazać można ponadto zbiór przedmiotów, które ukierunkowane są na stworzenie studentowi możliwości rozwoju podstawowej wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia i wspierania działalności gospodarczej. Należy tu wymienić takie przedmioty, jak: podstawy prawa gospodarczego, podstawy przedsiębiorczości, rachunkowość, finanse przedsiębiorstwa, ocena projektów gospodarczych, etyka w biznesie, gra kierownicza czy podstawy marketingu. W ramach tego bloku przedmiotów realizowane są następujące efekty uczenia się:

- w zakresie wiedzy - dąży się do tego, aby student znał i rozumiał zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości, normy i standardy rachunkowości i sprawozdawczości, podstawowe normy prawne, organizacyjne i etyczne stosowane w instytucjach gospodarczych oraz metody oceny efektywności poszczególnych obszarów gospodarowania (realizowane efekty uczenia się: K_W13, K_W10, K_W09).
- kreowane umiejętności dają możliwość wykorzystywania nabytej w toku studiów wiedzy do rozstrzygania dylematów społeczno-gospodarczych w przedsiębiorstwie, przeprowadzenia oceny efektywności podstawowych (prosty) projektów gospodarczych czy posługiwania się przepisami prawa oraz systemem znormalizowanym przedsiębiorstwa (rachunkowość, podatki) w celu uzasadnienia konkretnych działań (K_U05, K_U04, K_U03).
- student rozwija również swoje kompetencje społeczne, dzięki czemu jest on gotów do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, podejmowania działalności gospodarczej czy aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących działalność gospodarczą (K_K06, K_K04, K_K03).

Program zajęć na kierunku Ekonomia zawiera także przedmioty dotyczące funkcjonowania rynków finansowych i finansów publicznych. Należy tu wymienić takie przedmioty jak: rynki finansowe, bankowość i ubezpieczenia czy finanse publiczne. Uczestnicząc w tych zajęciach, student nabywa wiedzę o zasadach działania rynków finansowych oraz funkcjonowania instytucji sektora finansowego w gospodarce, jak również umiejętności analizy i interpretacji zjawisk prowadzących do rozstrzygania dylematów w przedsiębiorstwie czy gospodarce narodowej (realizowane efekty uczenia się: K_U01, K_U02, K_U05).

Kolejny blok zajęć obowiązkowych obejmuje przedmioty, które mają charakter aplikacyjny i umożliwiają prowadzenie badań naukowych, a także podejmowanie pracy na stanowiskach związanych z realizacją zadań o charakterze analitycznym, zarówno w przedsiębiorstwach, jak

i w jednostkach samorządowych, instytucjach i organizacjach (publicznych i pozarządowych). Student rozwija umiejętności stosowania metod statystycznych i ekonometrycznych, analizy ekonomiczno-financej, oceny projektów gospodarczych, modelowania decyzji gospodarczych w arkuszu Excel czy analizy dużych zbiorów danych. Efektem tego jest nabycie wiedzy o metodach i narzędziach gromadzenia, przetwarzania, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych oraz umiejętności analizowania i prognozowania procesów i zjawisk gospodarczych (K_W07) oraz społecznych z wykorzystaniem odpowiednich metod i narzędzi ekonomicznych, w tym zaawansowanych technik ICT (K_U02).

Prowadzący te zajęcia wykładowcy korzystają z różnych **metod kształcenia i form aktywizujących**, które ułatwiają proces uczenia się i rozwój umiejętności i kompetencji społecznych studentów. Na przykład zajęcia z przedmiotu współczesne problemy gospodarcze (dr J. Czerniak, dr G. Kwiatkowski) mają formę warsztatów kreatywnych, podczas których studenci w kiluosobowych zespołach przygotowują szereg projektów prezentujących aktualne problemy gospodarcze i próby ich rozwiązania, np. tworząc strony internetowe, aplikacje na telefony komórkowe, chatboty, krótkie filmy, infografiki, gry tekstowe czy komiksy ekonomiczne. Na zajęciach z makroekonomii dr Joanna Świdarska wykorzystuje metodę WCU (W – co wiem, C – co chcę wiedzieć, U – co umiem), przeprowadza test „Indywidualny styl uczenia się studenta” na zajęciach organizacyjnych, testowała również rozwiązanie pisanie kolokwium w parach (w auli, na zajęciach stacjonarnych). Na konwersatoriach z mikroekonomii dr Tamara Galbarczyk wykorzystuje metodę Jigsaw, a na ćwiczeniach online z polityki gospodarczej prowadzonych przez dra Piotra Maleszyka narzędziem rozwijającym umiejętność prezentacji własnych opinii i dyskusji była debata oxfordzka. Na potrzeby ćwiczeń z gospodarki regionalnej mgr Piotr Wetoszka opracował grę karcianą "Regiony mocne i słabe", która umożliwia powtórzenie materiału przed kolokwium i jednocześnie stanowiła wprowadzenie do dyskusji nt. spójności regionalnej. Warto zwrócić uwagę na przedmiot gra kierownicza, rozwijający kompetencje myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy i podejmowania działalności gospodarczej. W ramach zajęć zespoły studentów podejmują decyzje menedżerskie dotyczące: wielkości produkcji, poziomu jakości wytwarzanych produktów, wysokości nakładów na B+R, ceny produktów, nakładów na reklamę, wyboru kanału reklamy, zakupu informacji o rynku i konkurentach, w kolejnych 20 okresach gry. Po każdym okresie gry członkowie zespołów decyzyjnych otrzymują zestaw informacji zwrotnych z rynku, obrazujących ich sytuację, na podstawie których podejmują kolejne decyzje. Na zakończenie gry każda grupa przygotowuje analizę podjętych decyzji i ocenę trafności zastosowanych strategii. Ponadto, prowadzący często korzystają także z różnych narzędzi online (np. quizy – Kahoot), a studenci – realizują projekty zespołowe, piszą prace zaliczeniowe lub przygotowują prezentacje (zwł. na przedmiotach realizowanych na specjalnościach opisanych w dalszej części punktu).

Tematyka prowadzonych zajęć zgodna jest ze specjalizacjami naukowymi prowadzących i prowadzonymi przez nich badaniami. Wskazać tutaj można m.in. prof. Jerzego Węclawskiego (Bankowość) – autora/współautora ok. 220 prac naukowych, kierownika i wykonawcy 23

projektów naukowych oraz wdrożeniowych, laureata Nagrody Ministra Edukacji i Nauki za całokształt dorobku (2022) i medalu Związku Banków Polskich (2016). Z kolei prof. Andrzej Miszczuk (Gospodarka regionalna) opublikował (jako autor i redaktor) około 160 prac naukowych, jest członkiem Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, a aktualnie realizuje grant NCN „Modelowanie wpływu zmian klimatu na konkurencyjność regionów” (2019/35/B/HS5/01548). Tematyka prowadzonych zajęć często łączy się również z działalnością pracowników na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni i ich doświadczeniami zawodowymi. Na przykład dr Tomasz Budzyński (Finanse publiczne) od 2010 roku pełni rolę eksperta ds. systemu finansów publicznych w Kancelarii Senatu RP, a dr Paweł Bryłowski (Podstawy prawa gospodarczego) jest adwokatem prowadzącym własną kancelarię. Mgr inż. Piotr Kowalczyk (Zaawansowane zastosowanie arkuszy kalkulacyjnych) jest konsultantem wdrożeniowym systemów ERP z zakresu Logistyki, Produkcji, Administracji.

Na III roku studiów I stopnia kierunku Ekonomia studenci, po wcześniejszym wyborze **specjalności**, realizują program jednej z dwóch specjalności: Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej (PwGR) oraz Biznes międzynarodowy (BM). Wybór poprzedzony jest prezentacją specjalności przez kierownika kierunku lub wyznaczonego pracownika. Studenci zapoznawani są z programem realizowanym w ramach specjalności oraz możliwymi ścieżkami kariery absolwenta, który ukończy program przewidziany dla danej specjalności.

Najchętniej wybieraną przez studentów jest specjalność Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej, realizowana we współpracy pięciu katedr Wydziału Ekonomicznego. Absolwent specjalności przyswaja wiedzę w zakresie zasad tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości, norm i standardów rachunkowości i sprawozdawczości przedsiębiorstw, strategii rozwoju przedsiębiorstw i metod oceny ich efektywności (efekty uczenia się: K_W13, K_W10, K_W09). Rozwija również kompetencje aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących działalność gospodarczą (efekty uczenia się: K_K03). Specjalność ta odpowiada także na zapotrzebowanie samorządów i instytucji zajmujących się rozwojem regionalnym i lokalnym, oferując umiejętności związane z diagnozowaniem rozwoju terytorialnego, rozstrzyganiem dylematów dotyczących strategii rozwoju jednostki terytorialnej, korzystaniem z instrumentów rozwoju innowacyjności i konkurencyjności gmin i regionów, w tym z pomocy oferowanej przez fundusze i programy Unii Europejskiej (efekty uczenia się: K_U02, K_U05, K_K05). W ramach oferty dla studentów mieści się 165 godz. wykładów i 135 godzin ćwiczeń (por. Załącznik 2.3).

Prowadzący specjalność do treści programowych dobierają metody kształcenia pozwalające na zwiększenie atrakcyjności i efektywności procesu dydaktycznego. Na przykład, dr Joanna Szafran (na zajęciach z Planowania przestrzennego i lokalizacji działalności gospodarczej, Finansowania rozwoju regionalnego w Polsce i UE) wykorzystuje technikę mapy pojęciowej do zdefiniowania rewitalizacji czy techniki dyskusji (np. metoda 66) w omawianiu typów obszarów zdegradowanych w Polsce i w porównaniu instrumentów finansowania inwestycji JST. Dr Anna Wawryszuk-Misztal (Bezpieczeństwo ekonomiczne obrotu gospodarczego) wykorzystuje metodę WCU (W – co wiem, C – co chcę wiedzieć, U – co umiem), a studenci dr

Joanny Świerk (Narzędzia wspierania rozwoju przedsiębiorstw) przygotowują w zespole projekt polegający na przeprowadzeniu analizy strategicznej oraz opracowaniu strategii organizacji. W ramach przedmiotu Regionalne systemy innowacji prowadzonego przez dr Jakuba Czerniaka studenci przygotowują infografikę o systemie innowacyjnym wybranego regionu albo miasta. Dobór metod i treści kształcenia jest po części inspirowany doświadczeniami praktycznymi prowadzących. Na przykład prof. Andrzej Miszczuk (Planowanie przestrzenne i lokalizacja działalności gospodarczej) oraz dr Jakub Czerniak (Regionalne systemy innowacji) byli współautorami raportu *Specjalizacje gospodarcze Lublina – w nowym europejskim układzie współzależności ekonomicznych* (w perspektywie do 2030 r.), zamówionego przez Urząd Miasta Lublin. Dr Piotr Maleszyk (Metody analizy regionalnej) wykorzystuje doświadczenia z tworzenia strategii Lublin 2030, realizacji analiz i badań społecznych dla samorządu Miasta Lublin czy diagnozowania rozwoju terytorialnego w zespole ekspertów Związku Miast Polskich, a dr Joanna Szafran była ekspertem w badaniu ewaluacyjnym pt. Ocena systemu realizacji polityki spójności w Polsce w ramach perspektywy 2014-2020.

Kolejną specjalnością, możliwą do wyboru przez studentów kierunku Ekonomia I stopnia, jest Biznes międzynarodowy (BM). Jest ona realizowana przez zespół pracowników z Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej. Specjalność umożliwia zdobycie wiedzy dotyczącej m.in. zasad działania struktur i instytucji Unii Europejskiej w jej wymiarze gospodarczym, podstawowych norm prawnych, organizacyjnych i etycznych stosowanych w instytucjach gospodarczych, zwłaszcza podmiotów funkcjonujących na rynkach międzynarodowych (efekty uczenia się: K_W11, K_W09). Student rozwija umiejętności w zakresie analizy i prognozowania zjawisk zachodzących w globalnej gospodarce oraz rozstrzygania dylematów społeczno-gospodarczych w gospodarce unijnej czy globalnej, jak i w przedsiębiorstwach funkcjonujących na rynkach międzynarodowych (efekty uczenia się: K_U02, K_U05). Specjalność przygotowuje do rozwijania działalności gospodarczej na rynkach międzynarodowych i pracy w przedsiębiorstwach funkcjonujących na tych rynkach, jak również do uznawania znaczenia wiedzy ekonomicznej w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz korzystania z wiedzy i doświadczenia ekspertów (efekty uczenia się: K_K04, K_K02). W ramach oferty dla studentów przewidziano 165 godz. wykładów i 135 godz. ćwiczeń (por. Załącznik 2.4). Dobór metod kształcenia wynika ze specyfiki treści programowych, a metody aktywizujące obejmują głównie metodę projektów (zespołowych i indywidualnych), prezentacje (indywidualne i zespołowe) i analizy przypadku; prowadzący wykorzystują również bazy danych instytucji międzynarodowych. Warto zwrócić uwagę także na powiązanie specjalności z badaniami naukowymi prowadzonymi przez pracowników, w tym międzynarodowymi projektami badawczymi. Na przykład prof. Paweł Pasierbiak i prof. Tomasz Białowąs realizowali projekt Establishing a Europe-Asia Research Network on Strategies for Promoting Europe-Asia Connectivity (SPEAC) w ramach programu Erasmus+, Jean Monnet Network (2019-2022), a prof. Tomasz Białowąs i dr Magdalena Kąkol brali udział w projekcie Heart of Anatolia European Centre of Excellence, finansowanym z programu Jean Monnet Erasmus+ (2017-2020). Warto dodać, że prof. Tomasz Białowąs uzyskał stopień

doktora habilitowanego w 2019 roku, a prof. Paweł Pasierbiak – w 2020 roku, a ich dorobek naukowy dotyczy ekonomii międzynarodowej.

Studia II stopnia trwają 4 semestry i kończą się uzyskaniem tytułu magistra. Obejmują one łącznie 885 godzin zajęć dydaktycznych i dają możliwość uzyskania 120 pkt. ECTS. W bloku przedmiotów kształcenia ogólnego zaplanowano łącznie 405 godzin (58 ECTS), z czego wykłady obejmują 255 godz., ćwiczenia 90 godz., a konwersatoria – 60 godz. Blok przedmiotów wybieralnych to 480 godz. (56 ECTS), w tym: wykłady 255 godz., ćwiczenia 75 godz., konwersatoria 60 godz., a seminaria – 90 godz. Ogólną liczbę ECTS uzupełniają punkty za pracę magisterską i jej obronę (egzamin magisterski) – 6 pkt. W pierwszym roku nauki student realizuje 465 godzin dydaktycznych, w drugim roku – 420 godzin. Szczegółowy program studiów przedstawiony został w Załączniku 2.5.

Na studiach II stopnia student kierunku Ekonomia pogłębia posiadaną już wiedzę z dyscypliny naukowej Ekonomia i finanse. W ramach przedmiotów obowiązkowych, realizowanych w ciągu pierwszych dwóch semestrów student poszerza swoją wiedzę z zakresu mikro- i makroekonomii (oznaczone w planie studiów jako Mikroekonomia II i Makroekonomia II), przyswajając pojęcia, metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między zjawiskami i procesami w ekonomii (K_W01), wiedzę o cechach i zachowaniach człowieka jako podmiotu gospodarującego oraz mechanizmach oddziałujących na zachowania uczestników rynków (K_W05). Z kolei przedmioty Statystyka II i Ekonometria II mają bardziej aplikacyjno-narzędziowy charakter, pozwalając na prognozowanie i modelowanie procesów gospodarczych i społecznych z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi statystyczno-ekonometrycznych (K_U03). Ponadto blok przedmiotów obowiązkowych pozwala na zdobycie wiedzy o ważnych obszarach badawczych dyscypliny Ekonomii i Finansów: Ekonomii międzynarodowej, Ekonomii sektora publicznego i systemach gospodarczych, Ekonomii rynku pracy, Finansach międzynarodowych i Rynkach kapitałowych, a od obecnego roku akademickiego także Ekonomii zrównoważonego rozwoju. Zajęcia z Historii myśli ekonomicznej pozwalają studentowi poznać ewolucję teorii ekonomii (K_W02), natomiast wiedza o aktualnych tendencjach rozwojowych w naukach ekonomicznych i o dylematach współczesnej gospodarki (K_W02, K_W04) jest zdobywana na osobnym przedmiocie – Nurty współczesnej ekonomii. Ofertę przedmiotów podstawowych dopełnia Prawo gospodarcze, na którym student zdobywa wiedzę o polskim systemie prawa gospodarczego oraz handlowego, ze szczególnym uwzględnieniem zasad i warunków prowadzenia działalności gospodarczej, którą potrafi posługiwać się rozwiązując problemy funkcjonowania podmiotów gospodarczych (K_W09, K_W14, K_U05). Kierunkowe efekty kształcenia prezentuje Załącznik 2.6.

Warto zwrócić uwagę na powiązanie zajęć z badaniami naukowymi prowadzonymi przez wykładowców. Na przykład prof. Tomasz Kijek (Mikroekonomia II, Historia myśli ekonomicznej) jest autorem ponad 100 publikacji z zakresu modelowania procesów produkcji wiedzy, efektów rozprzestrzeniania się wiedzy, wyceny aktywów wiedzy na rynkach kapitałowych, dyfuzji innowacji (sumaryczny Impact Factor publikacji naukowych: 24,56) oraz

kierownikiem projektu Rola innowacji w procesach konwergencji technologicznej w europejskiej przestrzeni regionalnej (NCN Opus, nr 2017/27/B/HS4/00893). Pełni on również funkcję prezesa PTE Oddział Lublin i eksperta NCN oraz Slovak Academy Sciences. Z kolei prof. Maciej Bałtowski (Współczesne teorie ekonomii) należy do wiodących badaczy procesów prywatyzacji i transformacji polskiej gospodarki. Wraz z dr. Grzegorzem Kwiatkowskim (Makroekonomia, Ekonomia Sektora Publicznego) zrealizowali grant pt. Zjawisko „powrotu przedsiębiorstw państwowych” we współczesnej gospodarce – identyfikacja, charakterystyka, skutki dla teorii ekonomii i polityki gospodarczej (NCN Opus, nr 2017/25/B/HS4/01103) i opublikowali monografię *State-Owned Enterprises in the Global Economy* (Routledge, 2022). Z kolei prof. Aleksandra Kowalska (Ekonomia zrównoważonego rozwoju) jest autorką kilkudziesięciu publikacji w obszarze rolnictwa ekologicznego, bezpieczeństwa żywnościowego oraz zrównoważonej konsumpcji żywności (Sumaryczny Impact Factor publikacji naukowych: 51.007).

Studia na kierunku Ekonomia II stopnia umożliwiają dostosowanie kształcenia do zainteresowań studentów dzięki ofercie **pięciu specjalności** (wybieranych po II semestrze) oraz przedmiotów wybieralnych: ogólnowydziałowych, humanistycznych, wykładów fakultatywnych oraz przedmiotów prowadzonych w języku obcym. Podobnie jak w przypadku wyboru specjalności na studiach I stopnia, dla studentów przygotowywane są prezentacje specjalności. Studenci są zapoznawani z programem realizowanym w ramach danej specjalności oraz późniejszymi ścieżkami kariery jej absolwenta. Plany studiów dla tych specjalności znajdują się w Załącznikach 2.7-2.11.

Najbardziej popularną wśród studentów specjalnością, uruchamianą corocznie, były Ubezpieczenia społeczne i gospodarcze (USiG). W ramach oferty dla studentów znajduje się 120 godz. wykładów oraz 60 godzin ćwiczeń. Absolwent tej specjalności posiada wiedzę i umiejętności w zakresie ubezpieczeń społecznych, życiowych i majątkowych, gospodarki finansowej zakładu ubezpieczeń, pośrednictwa i doradztwa ubezpieczeniowego oraz rachunkowości ubezpieczycieli. Specjalność ta przygotowuje do pracy w instytucjach ubezpieczeniowych, jak również w przedsiębiorstwach niefinansowych – w zakresie wypełniania obowiązków pracodawcy jako płatnika składek na ubezpieczenia społeczne czy obsługi ubezpieczeń gospodarczych. Prowadzone w ramach specjalizacji zajęcia pozwalają na zdobywanie wiedzy m.in. w zakresie norm i reguł prawnych, organizacyjnych i etycznych instytucji ubezpieczeniowych (K_W09), metod oceny efektywności poszczególnych obszarów gospodarowania (K_W08), norm i standardów rachunkowości ubezpieczeniowej (K_W10), rozwijania umiejętności posługiwania się przepisami prawa oraz systemem norm przedsiębiorstwa przy rozwiązywaniu problemów ekonomicznych (K_U05) czy rozwoju postaw zachowania się w sposób profesjonalny oraz przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej (K_K08). Atutem specjalności jest zespół prowadzących składający się z nie tylko z doświadczonych wykładowców (m.in. prof. Teresa Bednarczyk – kierownik Katedry Ubezpieczeń i Inwestycji), ale także praktyków (m.in. brokera ubezpieczeniowego czy

pracownika ZUS), co sprzyja dostosowaniu kształcenia w ramach specjalności do potrzeb rynku pracy.

Kolejną specjalnością, uruchomioną w latach akademickich 2022/2023 i 2019/2020, były Systemy ekonomiczne. W ramach oferty dla studentów mieści się 90 godz. wykładów oraz 90 godzin ćwiczeń. Student ma możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności w zakresie współczesnych teorii i problemów makroekonomicznych, relacji między państwem a gospodarką, systemach gospodarczych, transformacji gospodarek krajów Europy Środkowej oraz polityki innowacyjnej. Prowadzone w ramach specjalizacji zajęcia pozwalają m.in. na zrealizowanie kierunkowych efektów uczenia się takich jak: zdobycie wiedzy pozwalającej na rozstrzygnięcie fundamentalnych dylematów współczesnej gospodarki i cywilizacji (K_W04), rozumienie w stopniu pogłębionym działania mechanizmu rynkowego oraz uwarunkowania zmian systemów gospodarczych (K_W11), umiejętności analizy przyczyny i przebiegu konkretnych zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, formułowania własnych opinii oraz stawiania prostych hipotez badawczych i ich weryfikacji (K_U01), wykorzystania wiedzy teoretycznej do formułowania i rozwiązywania problemów związanych z funkcjonowaniem gospodarki (K_U02) czy udziału w dyskusjach i debatach oraz umiejętnego przedstawiania swojego stanowiska i analizowania stanowisk innych (K_U09). Atutem specjalności jest zarówno wysoka zgodność tematyki prowadzonych zajęć z specjalizacjami naukowymi osób odpowiedzialnych za przedmioty, jak i stosowane innowacje dydaktyczne. W odniesieniu do prac badawczych, poza osiągnięciami prof. Bałtowskiego i dr Kwiatkowskiego wskazanymi w opisie kierunku Ekonomia II stopnia, warto zwrócić uwagę na doświadczenie badawcze prof. Piotra Kozarzewskiego – uczestnika wielu programów badawczych i doradczych w Polsce, krajach byłego ZSRR i krajach Europy Środkowo-Wschodniej, dotyczących reform instytucjonalnych, przekształceń własnościowych, nadzoru korporacyjnego. Prof. Kozarzewski jest autorem ponad 200 publikacji, m.in. monografii *State Corporate Control in Transition: Poland in a Comparative Perspective* (Palgrave Macmillan, 2021), a ponadto przewodniczącym Rady Dyrektorów CASE-Białoruś. Z kolei wśród innowacji dydaktycznych na uwagę zasługują różne narzędzia angażujące stosowane przez dr. Grzegorza Kwiatkowskiego (Mikroekonomia II, Makroekonomia II oraz Ekonomia sektora publicznego), m.in. metody projektowe, gry tekstowe, interaktywne prezentacje oraz chatboty, a także wykorzystanie aplikacji dedykowanej opracowanemu przez niego podręcznikowi dla szkół średnich „Ekonomia w zarysie”.

Trzecią specjalnością, uruchomioną w latach 2021/2022 i 2017/2018, była Ekonomia międzynarodowa (EM). W ofercie znalazło się 105 godz. wykładów oraz 75 godzin ćwiczeń, pozwalających na zdobywanie wiedzy w zakresie m.in. polityki gospodarczej czy polityki konkurencji UE, funduszy pomocowych UE, międzynarodowej polityki handlowej czy konkurencyjności międzynarodowej, a także umiejętności w zakresie analizy sytuacji w gospodarce światowej. Prowadzone w ramach specjalizacji zajęcia pozwalają na zdobycie wiedzy o strukturach i instytucjach ekonomicznych w wymiarze europejskim i globalnym oraz relacjach zachodzących między nimi (K_W03), o strukturach i instytucjach Unii Europejskiej w jej

wymiarze społeczno-gospodarczym (K_W12) oraz o normach i regułach prawnych i organizacyjnych regulujących funkcjonowanie struktur i instytucji gospodarki europejskiej i globalnej (K_W09). Zajęcia przygotowują studenta m.in. do wykorzystania wiedzy do formułowania i rozwiązywania problemów związanych z funkcjonowaniem gospodarki na poziomie Unii Europejskiej i w skali globalnej (K_U02). Specjalność jest realizowana przez zespół pracowników Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej, a charakteryzuje ją wysoka zgodność oferty dydaktycznej z realizowanymi w Katedrze badaniami naukowymi.

Kolejną specjalnością, którą ostatni raz uruchomiono w roku 2018/2019, była Polityka społeczna a rozwój i zabezpieczenie społeczne ludności (PSaRiZSL). W ramach oferty dla studentów mieści się 90 godz. wykładów oraz 90 godz. ćwiczeń. Student ma możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności w zakresie współczesnej krajowej i samorządowej polityki społecznej, systemu zabezpieczenia społecznego oraz organizacji i instytucji pomocy społecznej. Jej absolwent posiada wiedzę na temat uwarunkowań zjawisk społecznych i fundamentalnych dylematów współczesnej gospodarki i cywilizacji (K_W04), instytucji polityki społecznej w wymiarze krajowym i regionalnym (K_W03). Poznałe normy i reguły prawne, organizacyjne i etyczne organizujące instytucje publiczne i pozarządowe w zakresie zabezpieczenia społecznego (K_W09) oraz rozwija postawy w zakresie inicjowania działań na rzecz szeroko pojętego interesu publicznego (K_K05). Nabywana wiedza i umiejętności przygotowują absolwentów do pracy m.in. w instytucjach rządowych, samorządowych, użyteczności publicznej i innych, związanych z misją pomocy grupom społecznym wymagającym wsparcia.

Ostatnią, nieuruchomioną dotychczas specjalnością, jest Ekonomika i zarządzanie miastem (EiZM). W ramach oferty dla studentów przewidziano przedmioty obejmujące takie zagadnienia, jak rola miast we współczesnej gospodarce, modele zarządzania publicznego, gospodarka komunalna, polityka miejska, zarządzanie strategiczne miastem, system finansowy miast, rachunkowość budżetową oraz smart city.

W ramach bloku przedmiotów wybieralnych każdy student kierunku Ekonomia I i II stopnia zobowiązany jest do wyboru i zrealizowania 15 godzin z oferty **przedmiotów ogólnouniwersyteckich** (por. Załączniki 2.1 i 2.5). Oferta tych przedmiotów obejmuje wykłady realizowane przez pracowników różnych wydziałów w cyklach semestralnych. Daje to studentom możliwość poszerzenia swoich zainteresowań, zdobycia nowej wiedzy czy uzyskania interesujących informacji. Kolejną składową bloku przedmiotów wybieralnych są przedmioty ogólnowydziałowe, z których student kierunku Ekonomia I stopnia zobowiązany jest do wyboru i zrealizowania 15 godz. zaplanowanych w planie studiów, a student kierunku Ekonomia II stopnia – 45 godzin. Student realizuje także moduł przedmiotów fakultatywnych – 45 godzin na I stopniu studiów oraz 30 godzin na II stopniu (Załączniki 2.1 i 2.5).

Lista wykładów ogólnouniwersyteckich zrealizowanych w semestrze letnim 2021/22, w których mogli uczestniczyć studenci kierunku Ekonomia I i II stopnia w ramach przedmiotów wybieralnych, znajduje się w Załączniku 2.12. Znalazły się na niej m.in. następujące wykłady:

- „Jak być bogatym? – czyli o zarządzaniu finansami osobistymi (wykład w ramach Akademii Przedsiębiorczości UMCS)” oraz „Zrobotyzowana Automatyzacja Procesów” – wykłady realizowane na Wydziale Ekonomicznym.
- „Mity i stereotypy w polityce”, „(Nie) więcej niż telewizja. O popularności serwisów streamingowych”, „Bitcoin - kryptowaluty, czyli co?”, „Be smart - jak przetrwać w świecie aplikacji”, „Co by było gdyby... Historie alternatywne”, „Asertywna czy lojalna? Współczesna kultura obywatelska” – wykłady przygotowane przez pracowników Wydziału Politologii i Dziennikarstwa.
- „COVID-19 Fakty i mity”, „Emocjonalne S.O.S.” oraz „Retoryka. Czym można przekonać już przekonanych?” – wykłady realizowane na Wydziale Filozofii i Socjologii.
- „Odpakuj swoją naturę” – wykład prowadzony przez pracownika Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej.
- „Pecunia non olet – o problemach z opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi” – wykład prowadzony na Wydziale Prawa i Administracji

Wykład ogólnowydziałowy realizowany na kierunku Ekonomia II stopnia w semestrze letnim 2021/22 to „Przyjazne i wrogie przejęcia”, natomiast w semestrze zimowym 2022/2023 studenci II stopnia biorą udział w wykładzie „Współczesne tendencje w handlu międzynarodowym”. Uruchomione wykłady fakultatywne w semestrze letnim 2021/2022 dla studentów Ekonomii I stopnia to: „Pieniądz międzynarodowy – od złota do waluty cyfrowej”, „Public Relations i Lobbying” oraz „Zarządzanie restauracją bez tajemnic – symulacja biznesowa”. Natomiast wykłady humanistyczne realizowane na kierunku Ekonomia II stopnia w semestrze zimowym 2022/2023 to: „Dzieje gospodarcze Lubelszczyzny” oraz „Antropologia współczesności. Czy jesteśmy nadal nowocześni?”.

Stworzenie studentom możliwości samodzielnego wyboru przedmiotów, z jednoczesnym zobowiązaniem ich do zrealizowania określonej liczby godzin, umożliwia realizację bardziej ogólnych kierunkowych efektów uczenia się. W zakresie wiedzy student nabywa i poszerza swoją wiedzę w zakresie dylematów współczesnej gospodarki i cywilizacji, poszerza również swoje umiejętności w zakresie samodzielnego planowania i realizowania zindywidualizowanej ścieżki uczenia się przez całe życie, czego wyrazem jest gotowość do krytycznej oceny swojego stanu wiedzy i umiejętności oraz podejmowania działań rozwojowych i doskonalących. Warto zwrócić uwagę na atrakcyjność problematyki poruszanej przez wykładowców wynikającą z doboru wykładów charakteryzujących się aktualnością i interdyscyplinarnością poruszanych zagadnień. Dodatkowo wybór z oferty wykładów ogólnouniwersyteckich zajęć prowadzonych w języku angielskim sprzyja poszerzaniu umiejętności posługiwania się językiem obcym, wpisując się w katalog zakładanych efektów kształcenia na tym kierunku.

Warto zaznaczyć, że każdy z pracowników Wydziału Ekonomicznego ma możliwość przygotowania propozycji wykładów ogólnouniwersyteckich (poza pracownikami ze stopniem magistra); ogólnowydziałowych i fakultatywnych (włączając pracowników ze stopniem magistra będących jednocześnie praktykami). Umożliwia to dzielenie się wiedzą i wynikami badań prowadzonych przez pracowników Wydziału w ramach działalności naukowej oraz

doświadczeniami z praktyki gospodarczej. W ramach zwiększenia atrakcyjności oferty przedmiotów wybieralnych studenci wszystkich kierunków, w tym Ekonomii, zgłaszali preferowane zagadnienia w ramach ankiety, a w przypadku dużej liczby zgłaszanych przedmiotów podczas wstępnej selekcji preferowane były zajęcia zgłaszane po raz pierwszy.

Seminaria dyplomowe dla studentów kierunku Ekonomia (I stopnia) rozpoczynają się w 4 semestrze. Na przygotowanie pracy dyplomowej przewidzianych jest 60 godzin (20 godzin w semestrze). Student ma prawo wyboru seminarium z oferty zamieszczonej na stronie internetowej Wydziału (<https://www.umcs.pl/pl/seminaria-dyplomowe-magisterskie,18852.htm>). Tematyka seminariów podawana jest przez uprawnionych do prowadzenia seminariów dyplomowych pracowników i związana jest z zainteresowaniami naukowymi prowadzącego. Istnieje też możliwość zgłaszania przez seminarzystów własnych pomysłów na tematy prac dyplomowych. Harmonogram prac realizowanych w ramach seminarium ustalany jest indywidualnie przez prowadzącego.

Seminaria magisterskie dla studentów kierunku Ekonomia (II stopnia) rozpoczynają się w 2 semestrze. Na przygotowanie pracy magisterskiej przewidzianych jest 90 godzin (30 godzin w semestrze). Student wybiera seminarium z oferty zamieszczonej na stronie internetowej Wydziału (<https://www.umcs.pl/pl/seminaria-dyplomowe-magisterskie,18852.htm>). Podobnie jak w przypadku seminariów licencjackich, wielu z promotorów dopuszcza możliwość zgłaszania przez seminarzystów własnych pomysłów na tematy prac. Harmonogram prac realizowanych w ramach seminarium magisterskiego ustalany jest indywidualnie przez prowadzącego. Dojrzałość studentów studiów II stopnia oraz posiadanie przez nich doświadczenia w konstruowaniu prac dyplomowych dają możliwość położenia większego nacisku na indywidualne dyskusje prowadzącego z seminarzystą, zwiększa się również zakres oczekiwań, co do obszerności przeglądu literatury przedmiotu. W zdecydowanej większości przypadków studenci korzystają również z monografii, artykułów i innych opracowań w języku angielskim (lub w innych językach kongresowych). Przyczynia się to do poszerzenia ich kompetencji językowych w obszarze profesjonalnego słownictwa i używania terminologii przyjętej w pracach angielskojęzycznych z obszaru dyscypliny ekonomii i finansów.

Spośród realizowanych efektów osiąganych dzięki uczestnictwu w seminariach dyplomowym i magisterskim wskazać należy na:

- Efekty w zakresie wiedzy, które przejawiają się tym, że student wyjaśnia podstawowe pojęcia z zakresu metodologii pracy naukowej, zna i stosuje podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony prawa autorskiego, zna zasady poprawnego projektowania badania naukowego oraz identyfikuje etyczne aspekty pisania pracy licencjackiej – ryzyko i konsekwencje popełnienia plagiatu.
- Efekty w zakresie umiejętności, które wyrażają się w tym, że student określa zakres zadań i celów, które mają posłużyć realizacji przyjętego zakresu tematyki badawczej, rozwiązuje podstawowe problemy badawcze i organizacyjne związane z przygotowaniem pracy, stawia hipotezy badawcze i dokonuje ich weryfikacji

(szczególnie na studiach II stopnia), stosuje narzędzia informatyczne do redakcji i edycji tekstów naukowych, badawczych, dobiera i właściwie wykorzystuje krajowe i zagraniczne źródła literaturowe, z dziedzin w zakresie tematu pracy.

- Efekty w zakresie kompetencji społecznych, dzięki którym student wykonuje swoje zadania oraz czuje się za nie odpowiedzialny, rozumie potrzebę dokształcania się przez całe życie, przejawia potrzebę ukierunkowanego dokształcania i samodoskonalenia oraz potrafi pracować indywidualnie oraz w grupie.

W programie studiów I stopnia przewidziano 120 godz. **nauki języka obcego**, na stopniu II student realizuje 60 godz. zajęć języka obcego. Dodatkowo każdy student ma obowiązek uczestnictwa w 15-godzinny **wykładzie w języku obcym** (z listy przedmiotów do wyboru), zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu. Należy podkreślić, że oferta Wydziału Ekonomicznego w zakresie wykładów w języku obcym jest bardzo bogata – obejmuje nie tylko przedmioty prowadzone w języku angielskim, ale także przedmioty w językach niemieckim oraz rosyjskim (por. Załącznik 2.13). Ponadto w ramach części przedmiotów wykorzystywane jest specjalistyczne słownictwo i prezentowane są materiały multimedialne w języku obcym ilustrujące omawiane zagadnienia. Takie podejście do nauczania języków obcych daje absolwentom możliwość swobodnego komunikowania się i dyskusji na tematy naukowe i zawodowe w obszarze wiedzy i umiejętności zgromadzonych w trakcie studiów i zapewnia osiąganie efektów uczenia się w zakresie komunikacji w języku obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego dla studiów pierwszego stopnia i B2+ dla studiów drugiego stopnia.

Harmonogram realizacji studiów wynika z planu studiów (Załącznik 2.14). Informacja o organizacji zajęć jest dostępna na stronie: <https://www.umcs.pl/pl/plany-zajec,10795.htm> oraz w systemie USOS. Zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-20:00 w blokach dwugodzinnych w formie stacjonarnej lub zdalnej z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość według *Zasad zajęć zdalnych na studiach stacjonarnych organizowanych w semestrze zimowym w roku akademickiego 2022/2023* (Załącznik 2.15). Plany zajęć zostały ułożone zgodnie z wytycznymi zawartymi w *Preferencjach układania planów na semestr zimowy w roku ak. 2022/23* oraz w procedurze *Zasady planowania i monitorowania realizacji zajęć* (Załącznik 2.16).

Na Uczelni realizuje się **zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem metod i technik nauczania na odległość (zajęcia e-learningowe)**. Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość odbywa się z wykorzystaniem trzech narzędzi informatycznych tj.:

- platformy Wirtualny Kampus (<https://kampus.umcs.pl/>) - dotyczy kształcenia synchronicznego oraz organizacji zaliczeń i egzaminów w formie pisemnej i ustnej,
- aplikacji Teams w ramach ogólnouniwersyteckiej licencji Microsoft Office 365 (umożliwia realizację kształcenia synchronicznego oraz organizację zaliczeń i egzaminów w formie ustnej),

- systemu do obsługi studiów USOSweb UMCS <https://usosweb.umcs.pl/> (umożliwia kontakt ze studentami za pomocą poczty elektronicznej).

Warto nadmienić, że prowadzący zajęcia w dużym stopniu korzystają z zasobów Internetu w procesie dydaktycznym. Studenci korzystają z filmów, z konferencji TED, podcastów. Zagadnienia teoretyczne uzupełniane są wtedy przykładami praktycznymi.

Planowanie zajęć na rok akademicki 2022/2023 to poszukiwanie optymalnej organizacji i proporcji zajęć stacjonarnych i zdalnych. Dwa poprzednie lata akademickie pokazały, że w przypadku części zajęć, na przykład wykładów, forma zdalna nie jest przeszkodą w ich realizacji i osiągnięciu efektów uczenia się. W programie studiów jedynym przedmiotem przewidzianym do realizacji w formie metod i technik kształcenia na odległość jest Etyka w biznesie (semestr I, rok I) oraz Przedmiot humanistyczny (semestr II, rok I). Dla pozostałych przedmiotów, przyjęto możliwość zorganizowania dni zajęć zdalnych (przede wszystkim wykładowych) lub zajęć zdalnych w pierwszej połowie dnia (z uwagi na obowiązki zawodowe studentów) z przerwą na dojazd i zajęciami stacjonarnymi w drugiej połowie dnia. Co do zasady, zajęcia seminaryjne w pierwszym semestrze seminarium powinny odbywać się w formie stacjonarnej, a w ostatnim semestrze zajęć (kiedy stają się zadaniowe) w formie zdalnej z możliwością spotkań stacjonarnych. Zajęcia ćwiczeniowe, konwersatoryjne i laboratoryjne powinny odbywać się w formie stacjonarnej, a w uzgodnieniu z nauczycielem akademickim i pod warunkiem osiągnięcia efektów uczenia się – w formie zdalnej. Informacja o formie prowadzenia zajęć jest umieszczona w sylabusie. Zaplanowane zajęcia zdalne podlegają weryfikacji pod kątem zgodności z przepisami [Regulaminu organizacji zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie](#). Na kierunku Ekonomia, tak jak w przypadku wszystkich innych kierunkach studiów prowadzonych przez Wydział Ekonomiczny, model organizacji dydaktyki zmierza do zapewnienia jak największej liczby godzin realizowanych stacjonarnie. Priorytetem jest zapewnienie efektów uczenia się przewidzianych koncepcją i programem studiów. Zakładamy jednocześnie, że w ciągu najbliższych 2-3 lat testowane będą rozwiązania łączące zajęcia stacjonarne i zdalne, w celu wypracowania optymalnego modelu organizacji zajęć, z wykorzystaniem doświadczeń pandemicznych oraz doświadczeń innych ośrodków, w tym zagranicznych.

Program studiów kierunku Ekonomia przewiduje prawo studenta do **indywidualnego kształtowania programu studiów**. Wszyscy studenci realizują przedmioty kierunkowe, ale mają także możliwość wyboru przedmiotów specjalistycznych i ogólnouniwersyteckich, przedmiotu w języku obcym, języków obcych (możliwość wyboru zarówno języka, jak i poziomu), zajęć w ramach wychowania fizycznego, miejsca odbywania praktyk. Podobna polityka dotyczy zapisów na seminaria: wykładowcy przedstawiają ofertę problematyki seminariów, a studenci mają swobodę wyboru tematyki seminarium i promotora (nawet spoza osób realizujących zajęcia na kierunku). Taka indywidualizacja programu kształcenia jest dostępna dla wszystkich studentów, co skutkuje tym, że każdy z nich ma prawo w określonych granicach ustalać dla siebie indywidualny program kształcenia. Wymiary punktów ECTS oraz

godziny zajęć przypisane do modułów kształcenia o charakterze wybieralnym na kierunku Ekonomia stanowią odpowiednio dla studiów: I stopnia 34% pkt. ECTS (38% godzin), II stopnia 53% pkt. ECTS (54% godzin).

Od roku akademickiego 2021/2022 Wydział wprowadził możliwość **samodzielnego zapisywania się studentów na grupy zajęciowe**, zamiast administracyjnego przydziału grupy. Pozwoliło to studentom jeszcze lepiej dopasować plan studiów do własnych potrzeb oraz dając możliwość wyboru osoby prowadzącej.

Studenci mogą studiować według **indywidualnego programu studiów (IPS)** oraz mogą starać się o zgodę na indywidualną organizację studiów (IOS). IPS przeznaczony jest dla studentów wybitnych ze średnią ocen powyżej 4,5 i umożliwia ustalenie indywidualnego programu studiów oraz ich skrócenie (szczegóły zawiera Procedura 4.1 SZJK, która przewiduje m.in. powołanie opiekuna naukowego). Studenci studiujący na co najmniej dwóch kierunkach, wychowujący dzieci, niepełnosprawni, chorzy, szczególnie zaangażowani na rzecz środowiska akademickiego, itp. mogą uzyskać IOS pozwalający na indywidualne ustalenie terminów i sposobu realizacji obowiązków (szczegóły zawiera Regulamin par. 7 oraz Zarządzenie Rektora 70/2021 i Uchwała KD). Z IOS w skali Wydziału corocznie korzysta kilkudziesięciu studentów.

Ciekawym rozwiązaniem dla studentów mających **wybitne osiągnięcia sportowe, artystyczne, w działalności społecznej** (w tym wolontariat) czy badawczej jest „**Program dwutorowej kariery UMCS**”, który umożliwia zwolnienie z części zajęć dydaktycznych oraz zdawanie egzaminów za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (par. 8 RS i Zarządzenie Rektora 47/2019).

Studenci z niepełnosprawnością mogą uczestniczyć w zajęciach i egzaminach z asystentem (niepełnosprawni ruchowo, niewidomi), tłumaczem języka migowego. Mogą także: nagrywać zajęcia, robić zdjęcia, otrzymać dostosowane do swoich potrzeb notatki, zmienić grupę zajęciową, zmienić termin i formę egzaminu. W bibliotece WE studenci mogą korzystać z lupy elektronicznej oraz programu powiększającego obraz na ekranie komputera. Z satysfakcją informujemy, że nasz absolwent z niepełnosprawnością słuchową (całkowita utrata słuchu) zdecydował się na podjęcie kolejnego kierunku studiów na naszym Wydziale (dla wykładowców na początku I semestru Jego studiów zostały zorganizowane zajęcia z psychologami i tłumaczem j. migowego, co pozwoliło na lepsze zrozumienie sposobu komunikacji). Obecnie na kierunku ekonomia mamy studentkę z utratą słuchu, która korzysta z tłumacza języka migowego finansowanego przez Uczelnię. Uczelnia corocznie prowadzi szkolenia w zakresie umiejętności pracy z osobami niepełnosprawnymi oraz z problemami zdrowia psychicznego (w tym depresje), w których uczestniczyli pracownicy WE (Załącznik 2.17).

Także wybór opiekuna i tematu pracy licencjackiej/magisterskiej gwarantuje zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia studentów kierunku Ekonomia. Wyboru opiekunów prac dyplomowych/magisterskich dokonuje Kolegium Dziekańskie po wcześniejszym

zaopiniowaniu propozycji przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia na podstawie współczynnika liczby osób obronionych u danego opiekuna w poprzednim roku akademickim.

Liczebność grup studenckich została jest uregulowana przepisami [Zarządzenia Nr 38/2019 z dnia 17 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Pracy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej](#). Liczby grup studenckich ustalane są na podstawie liczebności roku oraz dopuszczalnych liczebności grup, wskazanych w Regulaminie pracy UMCS dla poszczególnych rodzajów zajęć (patrz Tabela 1).

Tabela 1. Liczba grup na kierunku Ekonomia w roku akademickim 2022/2023

Rok	Stopień	Tryb	CA	KW
1	pierwszy	stacjonarny	4	6
2	pierwszy	stacjonarny	2	4
3	pierwszy	stacjonarny	3	5
3	pierwszy	stacjonarny - specjalność: Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej	2	2
3	pierwszy	stacjonarny - specjalność: Biznes międzynarodowy	2	3
1	drugi	stacjonarny	2	3
2	drugi	stacjonarny	2	3
2	drugi	stacjonarny - specjalność: Systemy ekonomiczne	1	2
2	drugi	stacjonarny - specjalność: Ubezpieczenia społeczne i gospodarcze	1	1

Liczebność grup studenckich na ocenianym kierunku zawiera się w przedziałach:

- grupy ćwiczeniowe do 35 osób,
- grupy konwersatoryjne do 20 osób,
- grupy lektoratów do 20 osób,
- grupy seminaryjne do 9 os. na studiach pierwszego stopnia, do 8 os. na studiach drugiego stopnia.

Liczebność grup studenckich jest uzależniona od charakteru prowadzonych zajęć oraz wpływa na poprawę kontaktu między studentami a nauczycielami akademickimi. Ma to przełożenie na jakość przekazywanych treści, a także zdobywaną wiedzę przez studentów. Po zapoznaniu się z planem studiów, student wybiera grupę ćwiczeniową [w zapisach prowadzonych drogą elektroniczną w systemie USOS](#). Liczebność grup w przypadku zajęć prowadzonych przy

wykorzystaniu metod i technik na odległość, jest taka sama jak w przypadku prowadzenia zajęć tradycyjnych. Dzięki temu możliwa jest regularna interakcja między prowadzącym a uczestnikami zajęć.

W razie potrzeby zmiany grupy ćwiczeniowej student może złożyć [podanie za pośrednictwem systemu USOSweb](#). Moduł został wdrożony we współpracy z pracownikami administracji Wydziału Ekonomicznego oraz Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS. Obowiązuje od roku akademickiego 2022/2023.

Podstawą prawną **organizacji i odbywania praktyk** objętych planem studiów na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest Zarządzenie Rektora UMCS nr 70/2015 z późniejszymi zmianami. Studencka praktyka zawodowa jest integralną częścią kształcenia na studiach prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym i jest realizowana w wymiarze określonym w programie studiów danego kierunku i stopnia. W aktualnym programie studiów, obowiązującym od roku akademickiego 2021/2022 na kierunku *Ekonomia* praktyki realizowane są na I stopniu studiów. Praktyki zawodowe trwają 120 godz. (1 m-c) i są realizowane po czwartym semestrze studiów. Realizacja praktyk umożliwia uzyskanie 4 punktów ECTS. Praktyka zawodowa jest bardzo istotnym elementem programu studiów, gdyż ukierunkowuje na doskonalenie kompetencji studentów oraz umożliwia powiązanie zagadnień teoretycznych z aspektami i problemami życia zawodowego. Dzięki praktykom studenci nabywają doświadczenie i są przygotowywani do wejścia na rynek pracy.

Celem praktyki zawodowej jest pogłębianie wiedzy i poszerzanie umiejętności praktycznych przez studenta poprzez osiągnięcie efektów uczenia się przypisanych do danego poziomu i kierunku studiów. Praktyka może być również pomocna przy zbieraniu informacji i danych, które zostaną wykorzystane w przygotowaniu pracy dyplomowej. Praktyka jest realizowana w wybranym podmiocie gospodarczym lub instytucji, która jest zgodna z charakterem studiów i pozwala uzyskać kierunkowe efekty uczenia się. Program studiów zakłada praktykę w instytucjach/przedsiębiorstwach, gdzie studenci posługując się wiedzą teoretyczną mogą interpretować podstawowe procesy społeczno-gospodarcze oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w organizacjach oraz ich otoczeniu. Studenci wykorzystują specjalistyczną terminologię aby komunikować się z otoczeniem. Ponadto, potrafią planować pracę własną i zespołu, w którym uczestniczą, działając w sposób przedsiębiorczy.

Na UMCS procedura obsługi praktyk odbywa się za pomocą **Systemu Obsługi Praktyk (SOP)**, w którym dokonywana jest rejestracja miejsca praktyki, przygotowanie umowy/deklaracji na praktykę, a także zaliczenie praktyki na podstawie przedstawionego przez studenta *Zaświadczenia o ukończeniu praktyki*. W tym dokumencie po zrealizowanej praktyce praktykodawcy oceniają osiągnięte poszczególne efekty uczenia się przez studenta. Na ich podstawie praktykodawca wystawia ocenę ogólną dla praktyki. W *Zaświadczeniu* znajduje się również miejsce na pozostawienie przez praktykodawcę uwag dotyczących zrealizowanych przez studenta praktyk zawodowych. Przedstawione w systemie oceny praktyk są weryfikowane przez Promotorów prac dyplomowych, którzy pełnią rolę Opiekunów praktyk. Ostateczną ocenę praktyk wystawia studentowi Promotor uwzględniając przedstawione

zaświadczenie o ukończeniu praktyki. Wszystkie zamieszczone uwagi praktykodawców są sprawdzane i analizowane przez Opiekunów, a następnie uwzględnianie podczas prac nad kształtowaniem i aktualizowaniem programu studiów na kierunku Ekonomia. Rola uwag zgłaszanych przez praktykodawców w Zaświadczeniach o osiągnięciu efektów kształcenia oraz w bezpośrednich rozmowach z Pełnomocnikiem dziekana ds. staży i praktyk jest niezwykle ważna i ma duże znaczenie w bieżącej ocenie kierunku studiów dokonywanej na posiedzeniach Komisji ds. Jakości oraz na Kolegium Dziekańskim.

Docelowy wybór miejsca praktyki jest dokonywany przez studenta samodzielnie lub istnieje możliwość skorzystania z oferty Uczelni (**Baza miejsc praktyk** - <https://praktyki.we.umcs.pl/>). Corocznie, od 2012 roku, przygotowywana przez Pełnomocnika Dziekana ds. praktyk i staży, na Wydziale Ekonomicznym Baza praktyk (Załącznik 2.18) zawiera oferty wielu instytucji i podmiotów gospodarczych, w różnych działach/wydziałach/stanowiskach, miastach oraz terminach dostosowanych do kierunku studiów. Średniorocznie Baza zawiera oferty około 40 przedsiębiorstw/instytucji z ponad 760 miejscami. Oferowane miejsca praktyk mogą być wykorzystane do realizacji praktyk wynikających z programu studiów, jak i praktyk fakultatywnych (nadprogramowych). Od 2019 roku Baza praktyk została zmodyfikowana i opracowana jako aplikacja dla studentów dostępna na stronie internetowej. Stworzona została jako system wspomagający proces publikacji i rekrutacji studentów na praktyki i staże. Dzięki temu systemowi studenci, jak i pracownicy Wydziału otrzymują wiele korzyści m.in.:

- usprawnienie procesu tworzenia bazy ofert praktyk i staży pozyskiwanych od przedsiębiorców/instytucji,
- ułatwienie wyszukiwania konkretnej zindywidualizowanej oferty praktyki przez studentów,
- automatyzację czynności sprawozdawczych z procesu rekrutacji studentów na praktyki i staże,
- automatyzację procesu rekrutacji studentów na praktyki/staże – elektroniczny formularz zgłoszeniowy (funkcjonalność planowana do realizacji w późniejszym terminie).

Od wielu lat Baza praktyk cieszy się dużym zainteresowaniem studentów kierunku Ekonomia, gdyż umożliwia realizację praktyk w ciekawym, dopasowanym do kierunku studiów miejscu. W ostatnich latach z Bazy praktyk korzystało ok. 120 studentów rocznie co stanowiło 20% obłożenie oferowanych miejsc.

Wybór i akceptacja miejsca praktyki obowiązkowej jest dokonywana przez Promotora pracy dyplomowej, a w przypadku praktyk realizowanych przed powołaniem Promotora konsultacji dokonuje Opiekun roku, zaś dla praktyk ponadprogramowych Pełnomocnik dziekana ds. praktyk i staży. Nadzór nad praktykami sprawuje Prodziekan ds. Studentów. Proces realizacji praktyk zawodowych oraz praktyk ponadprogramowych (praktyki nieobowiązkowe) wspiera Pełnomocnik dziekana ds. praktyk i staży.

Na Wydziale została przygotowana *Procedura realizacji praktyk zawodowych na Wydziale Ekonomicznym* opisująca zasady dotyczące praktyk programowych oraz nieobowiązkowych, obecnie zmodyfikowana i dostosowana do okresu trwającego zagrożenia epidemiologicznego COVID-19 (<https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2021/0421/125212-procedura-realizacji-praktyk-kwiecien-2021-docx.pdf>). W celu usprawnienia kontaktów między studentami a dziekanatem wszelkie procesy odbywają się poprzez wykorzystywanie systemu SOP oraz korespondencji mailowej. Dzięki temu proces obsługi praktyk stał się łatwiejszy i zdecydowanie szybszy.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Opracowanie karty przedmiotu (sylabusu) dla modułu praktyka zawodowa.	Karta przedmiotu (sylabus) dla modułu praktyka zawodowa została przygotowana i opublikowana w systemie USOS. Sylabus dla I stopnia studiów stanowi Załącznik 2.19.
2.	Opracowanie szczegółowych efektów kształcenia dla praktyki zawodowej	Efekty uczenia się dla praktyk stanowią element sylabusu, który jest dostępny w systemie USOS (Załącznik 2.19).
3.	Dobranie adekwatnych form weryfikacji osiągnięcia szczegółowych efektów kształcenia dla praktyki zawodowej	Opis form weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla praktyk stanowią element sylabusu, który jest dostępny w systemie USOS (Załącznik 2.19).
4.	Sformułowanie szczegółowej procedury uznawania efektów uczenia się zyskanych w wyniku wykonywania pracy zawodowej dla zaliczenia praktyki zawodowej osób pracujących lub prowadzących działalność gospodarczą uwzględniających weryfikację osiągnięcia zakładanych dla praktyki efektów kształcenia	Procedura zwalniania z praktyki zawodowej osób pracujących lub prowadzących działalność gospodarczą uwzględniających weryfikację osiągnięcia zakładanych efektów dla praktyki została opracowana i udostępniona na stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego UMCS. https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/1130/113041-procedura-realizacji-praktyk-listopad-2022.pdf

5.	Dalsze podejmowanie działań zmierzających do optymalizacji planu zajęć na studiach dziennych, tak aby ograniczyć "okienka" i eliminować realizację zajęć w godzinach popołudniowych, a szczególnie wieczornych	Podejmowane są nieustanne działania zmierzające do optymalizacji planu zajęć eliminujących "okienka" i realizację zajęć w godzinach popołudniowych i wieczornych. Obecnie studenci samodzielnie dokonują zapisów na przedmioty, stąd samodzielnie "układają" plan zajęć możliwie najlepiej dopasowany do preferencji czasowych. Występowanie pojedynczych zajęć w godzinach popołudniowych jest wyłącznie podyktowane obciążeniem sal dydaktycznych (rozwój kierunków studiów).
6.	Należy usunąć błędy w przypisywaniu punktacji ECTS i ujednolicić przypisywanie punktacji tak aby jednemu punktowi ECTS odpowiadały nakłady czasu na poziomie 25-30 godzin	Błędy zostały wyeliminowane. Karty przedmiotu (sylabusy) zawierają szczegółowy podział nakładów pracy studentów.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Z inicjatywy pracowników WE dla studentów oraz chętnych pracowników organizowane są **szkolenia dotyczące dostępu i sposobów korzystania z baz danych dostępnych na UMCS**. Są one prowadzone zdalnie i poprzez moduł: "Narzędzia EBSCOhost przydatne przy pisaniu pracy dyplomowej/magisterskiej". Realizują one specyficzne potrzeby osób przygotowujących pracę dyplomową lub magisterską, wspierając ich w kształtowaniu kompetencji badawczych oraz podejmowaniu własnych badań powiązanych z ustaleniami aktualnej literatury przedmiotu.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

W przypadku **kandydatów na studia I stopnia** na kierunku Ekonomia podstawę sporządzenia listy rankingowej stanowi łączna liczba punktów obliczonych na podstawie wyników egzaminu maturalnego ("nowa matura") lub ustalonych na podstawie ocen egzaminu dojrzałości ("stara matura") uzyskanych przez kandydata z przedmiotów:

- język obcy nowożytny (współczynnik 1,0),
- jeden przedmiot spośród: matematyka, historia, geografia (współczynnik 1,0).

O przyjęcie na **studia II stopnia** mogą się ubiegać osoby, które posiadają dyplom ukończenia studiów I stopnia lub jednolitych magisterskich. Kandydaci przyjmowani będą według rankingu ocen na dyplomie z ukończonych studiów wyższych. W pierwszej kolejności kwalifikowani będą absolwenci studiów pierwszego stopnia na kierunku: Ekonomia na Wydziale Ekonomicznym UMCS, następnie absolwenci innych kierunków studiów wyższych Wydziału, a w dalszej kolejności absolwenci kierunków pokrewnych z dziedzin nauk: społecznych

(ekonomia i finanse, nauki o zarządzaniu i jakości, nauki prawne, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o polityce i administracji), ścisłych i przyrodniczych (matematyka, informatyka) i humanistycznych (filozofia, historia) realizowanych na UMCS i w innych szkołach wyższych.

W przypadku, gdy na ostatnim miejscu listy rankingowej znajdzie się duża grupa kandydatów z tą samą oceną na dyplomie ukończenia studiów tej samej kategorii kwalifikowania, jako kryterium dodatkowe przyjmuje się średnią arytmetyczną ocen z przebiegu studiów.

Ponadto, Uczelnia wspiera również laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych przyjmując ich z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego lub przyznając maksymalną liczbę punktów z danego przedmiotu.

Uchwały rekrutacyjne, określające warunki, jakie muszą być spełnione przez kandydatów proponuje Kolegium Dziekańskie Wydziału Ekonomicznego z ponad rocznym wyprzedzeniem w stosunku do momentu rozpoczęcia samej rekrutacji, a ustala je Senat Uczelni. Przykładowo, propozycje kryteriów przyjęć kandydatów na studia w roku akademickim 2022/2023 zaproponowane zostały w dniu 18 lutego 2021 roku (uchwała Senatu czerwiec 2021 r.). Umożliwia to jasne komunikowanie przyszłym kandydatom warunków, jakie powinni brać pod uwagę przy aplikowaniu na studia oraz prowadzenie akcji promocyjnych na kilka miesięcy przed rozpoczęciem rekrutacji. Uchwała Senatu przyjęta została w terminie wymaganym ustawowo tj. do końca czerwca 2021 roku. W przypadku nowych kierunków studiów zasady rekrutacji nie odbiegają od wskazanych powyżej i ogłaszane są wraz z decyzją o powstaniu kierunku studiów.

Zasady oraz warunki dyplomowania są opisane w Regulaminie studiów (Załącznik 3.1) oraz w Procedurze dyplomowania Wydziału Ekonomicznego (Załącznik 3.2), która szczegółowo określa zasady oraz przebieg całego procesu dyplomowania. Uchwała dotycząca procesu dyplomowania jest podejmowana na rok przed planowanymi egzaminami dyplomowymi.

Pierwszym krokiem w przypadku procedury dyplomowania jest ustalenie listy promotorów. Kierowanie pracami dyplomowymi powierza się nauczycielom akademickim ze stopniem naukowym co najmniej doktora, specjalizującym się w obszarach tematycznych w zakresie szeroko pojętego zarządzania. Na Wydziale zapisy dla studentów na seminaria dyplomowe prowadzone są w formie elektronicznej, przez uczelniany system. Kryterium decydującym o pierwszeństwie podczas zapisów jest średnia z dotychczasowego przebiegu studiów, która jest liczona na koniec sesji poprzedzającej zapisy (Załącznik 3.3). Wyboru osób uprawnionych do zapisywania się na seminaria w poszczególnych terminach dokonuje Dziekanat studencki. Student kierunku Ekonomia opracowuje pracę dyplomową (w przypadku studiów licencjackich) lub magisterską (w przypadku studiów magisterskich) pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego (promotora). Zagadnienia objęte tematem pracy dyplomowej powinny dotyczyć kierunku studiów oraz przygotowania do pracy zawodowej. Prace mają zazwyczaj charakter teoretyczno-empiryczny. Studenci, pod kierunkiem naukowym i merytorycznym promotora, dokonują przeglądu literatury

przedmiotu, identyfikacji źródeł danych, wyboru adekwatnych metod analizy problemu, projektują oraz realizują badania własne i przedstawiają ich rezultatów, wraz z wnioskowaniem. Prezentacje wyników badań własnych dokonywane są zazwyczaj w sposób opisowy, tabelaryczny i graficzny. W części empirycznej prac wykorzystywane są metody statystyczne.

Tematyka prac dyplomowych powiązana jest z zainteresowaniami badawczymi promotorów, jak również z ich działalnością publikacyjną. Często tematyka wiąże się także z posiadanymi przez pracowników doświadczeniami praktycznymi. Dodatkowo ustalając tematykę prac dyplomowych poszczególnych studentów uwzględniane są ich indywidualne zainteresowania i doświadczenia. Oferta seminariów wraz z proponowanymi zagadnieniami dostępna jest na stronie internetowej uczelni (<https://www.umcs.pl/pl/seminaria-dyplomowe-magisterskie,18852.htm>).

Prace dyplomowe i magisterskie powstające na kierunku Ekonomia mają charakter teoretyczny lub teoretyczno-empiryczny. Studenci, przygotowując prace korzystają zarówno ze źródeł wtórnych (literatura przedmiotu, artykuły naukowe, raporty, opracowania o charakterze publicystycznym), jak i ze źródeł pierwotnych (najczęściej baz danych statystyki publicznej). Dopuszczalne jest (szczególnie na studiach I stopnia) przygotowywanie pracy o charakterze teoretyczno-opisowym, której treść opiera się tylko na studiach literaturowych (np. prace dotyczące systemu bankowego na Ukrainie w latach niepodległości, rozwoju sprawiedliwego handlu (Fair Trade), problemów gospodarczych Grecji w XXI wieku, polsko-białoruskich stosunków gospodarczych czy wpływu wydobycia węgla kamiennego na rozwój społeczno-gospodarczy Górnego Śląska).

Już na wstępnym etapie określania obszaru zainteresowań naukowych studentów i formułowaniu tematów prac realizowane są kierunkowe efekty kształcenia. Student Ekonomii I stopnia zdobywa wiedzę o charakterze i miejscu nauk ekonomicznych w systemie nauk społecznych i ich relacji do innych dyscyplin (K_W03), a student Ekonomii II stopnia – w stopniu pogłębionym wiedzę o pojęciach, metodach i teoriach wyjaśniających złożone zależności między zjawiskami i procesami w ekonomii oraz ich zastosowania w obrębie dyscyplin pokrewnych (K_W01). Określenie celu pracy, sposobu jego realizacji oraz niezbędnych do tego informacji stanowi punkt wyjścia studiów literaturowych, które ugruntowują i rozbudowują wiedzę studentów I stopnia o terminologii, podstawowych teoriach oraz ogólnej metodologii nauk ekonomicznych (K_W01, K_W02), a studentów II stopnia – o teoriach ekonomicznych oraz fundamentalnych dylematach współczesnej gospodarki i cywilizacji (K_W01, K_W04). Poszukiwanie materiałów źródłowych, ich studiowanie, krytyczna ocena treści, konieczność dokonywania selekcji informacji opartej o kryterium ich przydatności dla realizacji celu pracy prowadzi do nabycia przez studenta I stopnia umiejętności dostrzegania i prawidłowej interpretacji podstawowych zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych oraz rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów z wykorzystaniem nabytej wiedzy ekonomicznej (K_U01). Jednocześnie student jest przygotowywany do wykorzystania zdobytej wiedzy do rozstrzygania dylematów społeczno-gospodarczych w przedsiębiorstwie, gospodarce

narodowej, UE oraz gospodarce globalnej oraz planowania i organizowania pracy własnej (K_U05, K_U11). Proces krytycznych studiów literatury i innych materiałów źródłowych na studiach Ekonomii II stopnia rozwija umiejętność właściwego analizowania przyczyn i przebiegu konkretnych zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, formułowania własnych opinii na ten temat oraz stawiania prostych hipotez badawczych i ich weryfikowania (K_U01, K_U08). Korzystanie ze źródeł obcojęzycznych sprzyja poszerzaniu kompetencji językowych o specjalistyczne słownictwo. Tym samym uczestnik seminarium dyplomowego i magisterskiego poznaje podstawy pracy naukowej opartej o szeroko zakrojony, krytyczny przegląd literatury przedmiotu, co kształtuje w nim gotowość do uznawania znaczenia specjalistycznej wiedzy ekonomicznej i opinii ekspertów w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych, przestrzegania zasad etyki, odpowiedzialnego przygotowania się do swojej pracy oraz uzupełniania i doskonalenia nabytej wiedzy i pozyskanych umiejętności (co odpowiada efektom kształcenia K_K02, K_K07, K_K08 na studiach I stopnia i K_K01, K_K02 i K_K08 na studiach II stopnia. Osiąganie tych kompetencji znajduje odzwierciedlenie w ocenach semestralnych przyznawanych przez promotora, jak również w recenzjach prac dyplomowych i magisterskich.

Teoretyczno-empiryczny charakter prac dyplomowych i magisterskich pociąga za sobą konieczność opracowania przez seminarzystę projektu badań empirycznych. Projekty te opierają się o metodologię ekonomii i finansów. Na tym etapie wykorzystywane są także metody i narzędzia gromadzenia, przetwarzania, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych (K_W07). Studenci najczęściej realizują badania ilościowe oparte na danych statystyki publicznej oraz badaniach opinii (sondaż diagnostyczny), rozwijając kompetencje w zakresie analizowania procesów i zjawisk gospodarczych oraz społecznych z wykorzystaniem odpowiednich metod i narzędzi ekonomicznych (K_U02). Niektóre prace, przede wszystkim dyplomowe, opierają się o analizę przypadku/ przypadków (np. jednostki terytorialnej).

Przygotowanie pracy pisemnej realizującej cel badawczy i weryfikującej hipotezy dotyczące wybranych zagadnień z wykorzystaniem różnych źródeł i różnych metod badawczych (K_U08) pozwala na rozwinięcie przez studenta kompetencji związanych m.in. z prowadzeniem działalności naukowej. Seminarzyści, którzy osiągają wyróżniające się efekty w przygotowywaniu prac dyplomowych zachęceni są do przygotowywania na ich podstawie artykułów, rozdziałów do monografii i wystąpień konferencyjnych (Załącznik 3.4).

Indywidualne tematy prac dyplomowych mieszczą się w obszarze odpowiadającym kierunkowi studiów i są zatwierdzane przez Kolegium Dziekańskie. Student ostatniego semestru musi uzyskać pozytywne oceny ze wszystkich przedmiotów objętych programem studiów oraz zgromadzić wymaganą liczbę punktów ECTS, żeby złożyć pracę dyplomową, która musi być zaakceptowana przez promotora. Pisemna praca dyplomowa podlega sprawdzeniu systemem antyplagiatowym (JSA) współpracującym z ogólnopolskim repozytorium pisemnych prac dyplomowych zgodnie z zasadami określonymi przez zarządzenie Rektora. Promotor za pośrednictwem systemu APD sprawdza kompletność wprowadzonych danych i kieruje prace do kontroli antyplagiatowej. Od roku akademickiego 2022/2023 prace dyplomowe

przygotowane na wszystkich kierunkach Wydziału Ekonomicznego będą sprawdzane przy poziomie podobieństwa ustawionym na średni, a nie wysoki jak wcześniej. Promotor ocenia wynik raportu JSA i kieruje prace do recenzji. Recenzentów wyznacza Prodziekan ds. Jakości Kształcenia. **Egzamin dyplomowy** powinien się odbyć w terminie ustalonym przez Dziekana, nie później jednak niż 4 tygodnie od dnia złożenia pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy jest ustny.

Proces **potwierdzania efektów uczenia się** zdobytych poza edukacją formalną służy ocenie kompetencji osób ubiegających się o zwolnienie z udziału w określonych zajęciach. Łączna liczba punktów ECTS uzyskanych drogą potwierdzania efektów uczenia się nie może przekraczać 50% wszystkich punktów przewidzianych programem studiów. Zgodnie z Uchwałą Senatu UMCS Nr XXIV - 28.35/19 z dn. 26 czerwca 2019 r. na Wydziale Ekonomicznym został powołany Pełnomocnik Dziekana ds. potwierdzania efektów uczenia się (dr hab. Teresa Bednarczyk, prof. UMCS) oraz Wydziałowa Komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się. Sprawdzenie kompetencji może przybrać formę egzaminu pisemnego lub ustnego, przy użyciu odpowiednich narzędzi weryfikujących efekty z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wnioskującemu przysługuje prawo odwołania się od decyzji Komisji do Rektora. Uczelnia może pobierać opłaty za przeprowadzenie procesu potwierdzania efektów uczenia się, a w przypadku trudnej sytuacji materialnej kandydat może ubiegać się o całkowite lub częściowe zwolnienie (szczegółowe zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określa Uchwała Senatu UMCS nr XXIV-28.35/19 i Procedura 2.5 SZJ). Do tej pory procedury te nie były stosowane w praktyce, gdyż na Wydział nie wpłynął żaden wniosek z prośbą o potwierdzenie efektów uczenia się.

Student może zmienić kierunek studiów (po zaliczeniu pierwszego semestru lub w terminie do 31 października w trakcie pierwszego semestru studiów) oraz **przenieść się z innej uczelni** (lub na inną uczelnię). Przy przeniesieniu z innej uczelni, decyzją dziekana określany jest semestr studiów i warunki uzupełnienia różnic programowych. Zawsze warunkiem przeniesienia jest uznanie dotychczas osiągniętych efektów uczenia się i punktów ECTS (par. 10 i 11 Regulaminu). Studenci korzystają z możliwości studiowania w ramach krajowych (MOST) i międzynarodowych (Erasmus) programów wymiany. Plan studiów jest uzgadniany przed wyjazdem, a po powrocie na podstawie dokumentu potwierdzającego zaliczenie przedmiotów oraz wykaz ocen i pkt. ECTS. Sposób przypisywania punktów ECTS reguluje pkt 4, par. 9 Regulaminu (co ważne – w przypadku, gdy liczba punktów jest większa niż w UMCS student nie ponosi opłaty). Oczywiście warunkiem przeniesienia zajęć zaliczonych poza UMCS jest stwierdzenia zbieżności uzyskanych efektów uczenia się. Szczegóły postępowania w ramach programu Erasmus reguluje Procedura 4.2 SZJ.

W toku studiów **na okresowo i na bieżąco monitorowane są postępy studentów**. W przypadku przedłużającej się nieobecności studentów na zajęciach bez informacji zwrotnej, wykładowcy są zobowiązani poinformować pracownika dziekanatu właściwego dla kierunku o tym fakcie. Dziekanat podejmuje próbę skontaktowania się ze studentem i wyjaśnienia przyczyny nieobecności. Jest to ważne zwłaszcza w pierwszym semestrze studiów ze względu

na konieczność stwierdzenia rezygnacji ze studiów po zakwalifikowaniu i ustalenia ostatecznej liczby studentów. W kolejnych semestrach studiów związane jest to ze zdarzeniami losowymi. Liczba aktywnych studentów i rezygnacji jest monitorowana przez Prodziekana ds. Studentów okresowo po zakończeniu semestru. W przypadku istotnego odsiewu studentów Prodziekan ds. Studentów wraz z pracownikami dziekanatu i/lub Prodziekaną ds. Jakości Kształcenia podejmują działania zmierzające do wyjaśnienia ponadnormatywnego (tj. znacząco większego niż w poprzednich latach) ubytku liczby studentów. W przypadkach, kiedy dochodzi do niepokojąco wysokiej liczby ocen niedostatecznych – sytuacja zwykle zgłaszana jest wtedy przez samych studentów - podejmowane są indywidualne działania zmierzające do wyjaśnienia sytuacji i przyczyn leżących po obu stronach - studentów i wykładowcy. W sposób skoordynowany Prodziekan ds. Studentów spotyka się ze studentami, zaś Prodziekan ds. Jakości Kształcenia lub Dziekan Wydziału z wykładowcą. Na tej podstawie podejmowane są decyzje co do dalszych kroków i przekazywane obu stronom tak, aby maksymalizować szanse na rozwiązanie problemu. Przykładowo, na początku tego roku akademickiego kilku studentów studiów niestacjonarnych I stopnia kierunku ekonomia zgłosiło potrzebę zmiany promotora (problemy ze wzajemną komunikacją); po uzgodnieniu z dotychczasowym promotorem zostali oni skierowani pod opiekę innej osoby.

Po zakończeniu każdego semestru studiów wszyscy studenci UMCS zachęceni są do wzięcia udziału w anonimowej Ankiecie Oceny Zajęć (AOZ). Wyniki ankiety po opracowaniu dostępne są dla każdego wykładowcy, jego bezpośredniego przełożonego, a wszystkie wyniki dla władz dziekańskich Wydziału. W ankiecie studenci przekazują swoje opinie m.in. na temat tego, czy zastosowane formy kształcenia były dostosowane do przekazywanych treści, czy prowadzący udzielał wsparcia w wykonywaniu zadań i przyswajaniu treści, czy sposób prowadzenia zajęć stwarzał warunki do aktywności i zaangażowania, czy kryteria oceny pracy podczas zajęć były jasno określone. Wyniki ankiet są monitorowane przez Prodziekana ds. Jakości (indywidualnie i zbiorczo), Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (zbiorczo) i Kolegium Dziekańskie (zbiorczo). Połączenie rozkładu ocen z przedmiotu z wynikami AOZ pozwalają zidentyfikować zwłaszcza skrajne podejścia wykładowców (zbyt rygorystyczne i zbyt liberalne) oraz niepokojące sygnały, dotyczące organizacji czy sposobu prowadzenia zajęć. W takich przypadkach podejmowane są odpowiednie działania przez Prodziekanę ds. Jakości Kształcenia i/lub Dziekana Wydziału. Uwagi dotyczące funkcjonowania samego systemu ankietowania oraz inne bieżące, niepokojące sygnały są także dyskutowane na posiedzeniach Kolegium Dziekańskiego oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia.

Ocena stopnia osiągnięcia efektów uczenia się prowadzona jest według procedury 2.2 zawartej w Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia na WE (<https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2021/0916/123251-szik-we-umcs-2021-zalacznik-2-2-final.pdf>). Procedura ta opisuje szczegółowo sposób wykonania, dokumentacji oraz wskazuje podmiot odpowiedzialny i wykonujący zadania.

Warunkiem uzyskania dyplomu jest osiągnięcie przez studenta wszystkich założonych w programie studiów efektów uczenia się. Narzędziem służącym do wykazania, że wszystkie

założone w programie efekty uczenia się mogą być uzyskane w wyniku realizacji grup przedmiotów jest matryca efektów uczenia się dla kierunku ekonomia odrębna dla I i II stopnia. Do działań związanych z oceną i weryfikacją zakładanych efektów uczenia zaliczamy: okresowe oceny nauczycieli akademickich, regularne hospitacje zajęć dydaktycznych, badania opinii studentów, których wyniki są regularnie analizowane, a nauczyciele najlepiej oceniani – wyróżniani dyplomami dla najlepiej ocenianych nauczycieli akademickich WE (a od ubiegłego roku akademickiego także drobnymi upominkami w postaci bonów), dyplomami Homo Didacticus wręczanymi przez Rektora UMCS, zaś w przypadku niskich ocen – podejmowane są działania naprawcze (Procedura 6.1 WSZJK). Efekty uczenia się przypisane do poszczególnych przedmiotów oraz zasady ich weryfikacji określone są w sylabusach dostępnych w systemie USOS (studenci są o nich informowani na pierwszych zajęciach). Władze dziekańskie reagują natychmiast w razie otrzymania jakiegokolwiek sygnału o niewłaściwym przebiegu procesu dydaktycznego. Monitorowane jest także punktualne rozpoczynanie zajęć oraz odrabianie zajęć przekładanych (informacja na stronie WE i profilu WE na FB), również zajęć w formie zdalnej. Prodziekana ds. Jakości Kształcenia monitoruje rozkład ocen z poszczególnych przedmiotów i w razie stwierdzenia nieprawidłowości czy szczególnych sytuacji – przeprowadza ze studentami i wykładowcami rozmowy wyjaśniające. Po zakończeniu każdego semestru przedstawiane są na Kolegium Dziekańskim szczegółowe raporty dot. m.in. sprawozdań z sesji (analiza ocen, wpisów warunkowych, egzaminów komisyjnych, skreśleń); sprawozdań z badania opinii studentów, itp. Bezpośredni nadzór nad systemem pełnią koordynatorzy poszczególnych modułów i kierownicy katedr, a w skali kierunku – kierownicy kierunków oraz władze dziekańskie.

Na kierunku Ekonomia stosuje się wieloetapowy proces **weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się**. Ocena postępów w nauce jest realizowana na bieżąco, podczas zajęć dydaktycznych oraz okresowo, po ukończeniu określonych etapów kształcenia. Prace etapowe przyjmują różne formy, a ich zakres tematyczny oraz wybór odpowiednich metod jest uzależniony od treści merytorycznych przedmiotu i zakładanych efektów uczenia się. Tematykę i metodykę tych prac określa prowadzący zajęcia. Podstawowe formy prac etapowych to zaliczenia i egzaminy, wśród których dominują prace o charakterze pisemnym, zawierające pytania testowe i/lub opisowe. W procesie oceny stosowane są również, szczególnie w przypadku ćwiczeń/konwersatoriów, takie formy, jak: zaliczenia pisemne, prezentacje, referaty, projekty, aktywność na zajęciach, odpowiedzi ustne. W ramach etapowych prac zaliczeniowych studenci pracują w zespołach lub realizują zadania indywidualnie, biorą udział w dyskusjach oraz prezentują na forum grupy rozwiązania wybranych problemów.

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się uzależniony jest od przedmiotu i w znacznej części stanowi kompetencje prowadzącego zajęcia. Podstawowe **formy weryfikacji efektów uczenia się to**: sprawdziany pisemne, kolokwia, dyskusje, egzaminy pisemne i ustne (opisowe i testowe) – dostosowywane do możliwości pomiaru efektów przypisanych poszczególnym przedmiotom. Dodatkowo do weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się w

trakcie zajęć służą: projekty, prace grupowe, referaty i prezentacje, a także na bieżąco oceniana jest aktywność i umiejętność pracy w zespołach. Do wykonania większości zadań projektowych niezbędna jest znajomość narzędzi informatycznych zorientowanych na wsparcie procesów decyzyjnych w ekonomii.

Metody i zasady oceny określone są w sylabusach; wykładowca ma obowiązek poinformowania o nich na pierwszych zajęciach. Wyniki egzaminów/zaliczeń ogłaszane są w systemie USOS (w ciągu 3 dni – egzaminy ustne, w ciągu 7 dni – egzaminy pisemne). Prace zaliczeniowe są udostępniane studentom. Stosowane metody weryfikacji umożliwiają ocenę wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Zasady dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów opisuje szczegółowo załącznik do SZJK nr 2.6. Sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów/modułów obejmują prace dyplomowe, prace egzaminacyjne, kolokwia, projekty oraz inne sposoby weryfikacji podporządkowane specyfice kierunku. Dokumentacja efektów uczenia się osiągniętych przez studentów jest w posiadaniu wykładowców prowadzących dane zajęcia i ich macierzystych jednostek. Dokumentacja z zaliczeń przeprowadzonych w trybie zdalnym jest gromadzona przez prowadzących w formie elektronicznej pliki pdf, xls, doc, a także na platformie Teams, Wirtualny Kampus (Moodle) oraz w aplikacji Forms. Dokumentacja jest archiwizowana w wersji papierowej lub elektronicznej przez okres 1 roku od zakończenia zajęć.

Efekty osiągane podczas praktyk potwierdzane są przez Opiekunów praktyk w oparciu o wystawiane przez Praktykodawców zaświadczenia o osiągnięciu efektów uczenia się na praktykach. Potwierdzenie oceny i weryfikacja efektów uczenia się wymaga rozmowy opiekuna praktyk ze studentem (omówienie prac realizowanych przez studenta na praktyce, a w przypadku gdy realizowana praca dyplomowa dotyczy procesów zachodzących u praktykodawcy, student przedstawia promotorowi/opiekunowi praktyk opracowane narzędzia badawcze i zebrane podczas praktyki materiały niezbędne do napisania pracy dyplomowej). Zgodnie z sugestią zawartą w raporcie z poprzedniej wizytacji PKA, w przypadku zaliczania praktyki na podstawie efektów uczenia się osiągniętych podczas pracy zawodowej, stażu, czy innej aktywności, na WE wprowadzono obowiązek dostarczenia przez studenta (oprócz innych dokumentów poświadczających zatrudnienie/staż) zaświadczenia wystawionego przez pracodawcę o osiągnięciu efektów uczenia się przypisanych praktyce. W przypadku wątpliwości, czy efekty uczenia się zostały osiągnięte, zgodnie z procedurą realizacji praktyk obowiązującą na WE, Prodziekan ds. studentów przeprowadza weryfikację stopnia ich osiągnięcia podczas indywidualnego spotkania ze studentem. Do obsługi procesu realizacji praktyk w skali uczelni wykorzystywany jest System Obsługi Praktyk (<https://praktyki.umcs.lublin.pl/>), który poprawia komunikację pomiędzy wszystkimi interesariuszami procesu realizacji praktyk. Organizacją praktyk zajmuje się Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk i Staży. Dobór firm odbywa się według programu praktyk oferowanego przez firmę, zgodnie z efektami uczenia się przypisanymi do praktyk i problematyką pracy dyplomowej studenta. WE prowadzi Bazę praktyk (<https://www.umcs.pl/pl/baza->

praktyk.13949.htm), z której mogą korzystać wszyscy studenci WE (nie tylko objęci praktykami programowymi), którzy chcą zdobyć doświadczenie zawodowe (Procedura 2.7 SZJK)

Zasady dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów opisuje szczegółowo załącznik 2.6 Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Ekonomicznym UMCS (Załącznik 3.5). Sposoby weryfikacji efektów uczenia się obejmują prace dyplomowe, prace egzaminacyjne, kolokwia, prace projektowe oraz inne sposoby weryfikacji (np. prace projektowe). Sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia są określane w sylabusie modułu/przedmiotu, a dokumentacja potwierdzająca stopień osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów uczenia się jest archiwizowana w wersji papierowej lub elektronicznej przez okres 1 roku od zakończenia zajęć. Dokumentowanie efektów uczenia się w zakresie przygotowania pracy dyplomowej (licencjackiej, magisterskiej) oraz przystąpienia przez studenta do egzaminu dyplomowego obejmuje utworzenie protokołu z posiedzenia Komisji Egzaminacyjnej oraz sporządzenie recenzji sporządzone przez promotora i recenzenta. Protokoły te tworzone są w systemie APD (Archiwum Prac Dyplomowych), w którym również są archiwizowane.

Monitoring losów absolwentów prowadzony jest z wykorzystaniem różnych źródeł informacji. Ocena efektów uczenia się i ich przydatności na rynku pracy jest przeprowadzana na podstawie rezultatów ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA) wdrażanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Najświeższe wyniki badania ELA dla kierunku Ekonomia WE UMCS są dostępne za rok 2020 (ostatnie badanie). Dla studiów I stopnia liczba respondentów badania wynosi 136 osób, a dla studiów II stopnia 71. Przeciętny czas szukania pracy wynosił 4 miesiące (II st) i 3,5 m-ca (I st) i był wyższy niż przeciętna dla innych kierunków z dziedziny nauk społecznych (ponad 40 dni II st i prawie 55 dni I st). Z przedstawionych wskaźników można wnioskować, że przygotowane i deklarowane dla kierunku efekty uczenia się są uzyskiwane i zaspokajają wymagania rynku pracy.

Z wewnętrznych analiz na Wydziale Ekonomicznym wynika, że większość studentów kontynuująca naukę na studiach drugiego stopnia kierunku Ekonomia, jest absolwentami studiów pierwszego stopnia, również kierunku ekonomia (WE UMCS) – patrz Tabela 2.

Tabela 2. Liczba studentów kontynuujących naukę na studiach II stopnia – Ekonomia

Rok akademicki	Liczba studentów rozpoczynających naukę na kier. Ekonomia II stopnia - ogółem	Liczba studentów rozpoczynających naukę na kier. Ekonomia II stopnia – absolwenci Ekonomia I stopnia UMCS
2019/2020	64	73,43 (%)
2020/2021	69	95,65 (%)
2021/2022	55	72,72 (%)

2022/2023	47	57,44 (%)
-----------	----	-----------

Od roku akademickiego 2021/2022 Kolegium Dziekańskie podjęło decyzję o podjęciu dodatkowych działań w zakresie monitorowania przyczyn rezygnacji ze studiów. Do osób, które rezygnują ze studiów na WE wysyłana jest mailowo ankieta przez zespół dziekanatu studenckiego. Zwrotność ankiet jest jednak niewielka (od kwietnia do 10 listopada 2022 r. spłynęło tylko 12 odpowiedzi (w skali całego Wydziału). Informacje o powodach rezygnacji ze studiów tradycyjnie pozyskiwane były i są w bezpośrednim kontakcie ze studentami, którzy odbierają dokumenty składane wcześniej podczas rekrutacji. Wprowadzenie ankiety można uznać za dobrą praktykę, która poszerza zakres informacji na temat rezygnacji ze studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Uwaga: poniżej udzielono wyjaśnień do zaleceń sformułowanych w Kryterium 2 w Raporcie z wizytacji Zespołu PKA z 2017 roku (s. 20, Zalecenia 7-9), które odnoszą się do obecnego Kryterium 3.

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
7.	Należy opracować standardy wymogów merytorycznych w stosunku do prac licencjackich i magisterskich. W przypadku prac licencjackich odnotowano przypadki niewłaściwego formułowania celów prac. Cele prac miały często zbyt ogólny charakter nie formułując konkretnego zadania badawczego, które może być zrealizowane z wykorzystaniem narzędzi badawczych właściwych dla dyscypliny ekonomia.	Standardy przygotowania prac licencjackich i magisterskich zostały opracowane i są okresowo aktualizowane. Wszystkie wymogi, dotyczące przygotowania prac dyplomowych dostępne są dla studentów na stronie Wydziału Ekonomicznego w dedykowanej sekcji (Prace i egzamin dyplomowy): https://www.umcs.pl/pl/prace-i-egzamin-dyplomowy,8273.htm . Rolą promotorów jest zapoznanie seminarzystów z wymaganiami. Na spotkaniach dydaktycznych z nauczycielami akademickimi podkreślana jest istotność formułowania celu pracy i ich badawczego charakteru.
8.	Należy doprecyzować zasady rekrutacji na studia II stopnia, gdyż w obecnej wersji nie zapewniają przejrzystości i selektywności kryteriów kwalifikacji oraz bezstronności zasad i procedur rekrutacji.	Aktualne zasady rekrutacji umożliwiają uczestnictwo w studiach II stopnia zróżnicowanej grupie studentów. Jedynie około 50% studentów studiów II stopnia to absolwenci studiów I stopnia na Wydziale Ekonomicznym, pozostali to studenci innych wydziałów i studenci spoza UMCS. Jest to jeden z najwyższych wskaźników zróżnicowania w całym Uniwersytecie.

9.	Zasadna jest zmiana systemu wyboru seminarium i promotora pracy dyplomowej, na przykład na pierwszeństwo wyboru dla studentów z najwyższą średnią z toku studiów.	Zapisy na seminarium i wybór promotora odbywa się sekwencyjnie – w trzech terminach. W pierwszej kolejności wyboru seminarium dokonywać mogą studenci o najwyższej średniej (4,0 i więcej), w kolejnych turach studenci o niższej średniej (odpowiednio 3,5-3,99 oraz poniżej 3,5). Procedura zapisu jest częścią Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (Procedura 2.3, Zadanie 2) i jest dostępna na https://www.umcs.pl/pl/prace-i-egzamin-dyplomowy,8273.htm
----	---	---

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:

Od roku akademickiego 2022/2023 na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje **Komisja ds. Etyki Studenckich Badań Naukowych**, która została powołana w celu zapewnienia dotrzymania standardów etycznych badań naukowych prowadzonych przez studentów, w szczególności na potrzeby przygotowania prac dyplomowych (Załącznik 3.6). W roku akademickim 2022/2023 konsultacja procedury badań jest rekomendowana, ale nie obowiązkowa. Na bazie doświadczeń pierwszych prac konsultowanych przez Komisję powstawać będzie baza wiedzy, dokonywane będą ewentualne modyfikacje regulaminu, szablonu wniosku oraz opracowana zostanie procedura (ankieta), która pozwoli studentom i promotorom na ustalenie czy wnioski do Komisji powinien być w ogóle składany. Planowane jest obowiązkowe wdrożenie procedury konsultacji przez Komisję badań planowanych w ramach przygotowywanych prac dyplomowych na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym oraz poza tokiem studiów od roku akademickiego 2023/2024.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W roku akademickim 2022/2023 zajęcia na kierunku Ekonomia (studia I i II stopnia) prowadzone są łącznie przez 66 nauczycieli akademickich. Kadre dydaktyczną tworzą:

- 4 profesorów tytularnych,
- 12 doktorów habilitowanych, w tym 8 profesorów uczelni,
- 35 doktorów,
- 15 magistrów.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia (studia I i II stopnia) reprezentują głównie dyscyplinę naukową ekonomia i finanse, a także takie dyscypliny jak: nauki o zarządzaniu i jakości, nauki prawne, nauki socjologiczne, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna czy matematyka. Są to pracownicy zatrudnieni w większości w Instytucie Ekonomii i Finansów (43 osoby) oraz Instytucie Nauk o Zarządzaniu i Jakości (17 osób) Wydziału Ekonomicznego UMCS. Ponadto wśród kadry znajduje się jeden profesor tytularny, dwóch doktorów habilitowanych, profesorów uczelni, jeden doktor oraz dwóch magistrów spoza Wydziału Ekonomicznego UMCS. W skład kadry wchodzi również

lektorzy Centrum Nauczania i Centrum Języków Obcych UMCS oraz Centrum Kultury Fizycznej UMCS.

Kompetencje i kwalifikacje kadry naukowo-dydaktycznej, jak też prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu studiów na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Szczegółowe informacje dotyczące kwalifikacji oraz dorobku naukowego i dydaktycznego osób prowadzących zajęcia ze studentami na ocenianym kierunku przedstawiono w Załączniku 1.1.

Dorobek naukowy oraz zainteresowania badawcze kadry korespondują z realizowanym na kierunku programem nauczania i znajdują odzwierciedlenie w zajęciach prowadzonych ze studentami, jak również opiece merytorycznej nad specjalnościami i dyplomantami w ramach kierunku Ekonomia. W latach 2017-2022 nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku opublikowali łącznie ponad 520 artykułów naukowych w recenzowanych krajowych i międzynarodowych czasopismach naukowych, w tym w wysokopunktowanych czasopismach naukowych (za 140 i 200 punktów według listy MNiSW), oraz rozdziałów monografii. W badanym okresie prowadzący byli autorami i współautorami 41 monografii oraz 13 redakcji monografii. Na szczególną uwagę zasługuje wydanie dwóch monografii w wydawnictwie z poziomu II:

- Bałtowski M., Kwiatkowski G.: *State-Owned Enterprises in the Global Economy*, 2022, Routledge, ISBN 978-1-032-15520-3, [978-1-032-15521-0, 978-1-003-24446-2], 342 s. [DOI:10.4324/9781003244462](https://doi.org/10.4324/9781003244462).
- Jasiński Ł.: *Markets vs Public Health Systems: Perspectives from the Austrian School of Economics*, 2021, Routledge, ISBN 978-1-003-25895-7, 108 s. [DOI:10.4324/9781003258957](https://doi.org/10.4324/9781003258957).

Na ciągły rozwój kadry kierunku Ekonomia wskazuje aktywność naukowa przejawiająca się w realizacji **projektów naukowych**. W latach 2017-2022 prowadzący zajęcia byli i są obecnie kierownikami i współwykonawcami łącznie 16 grantów, w tym 9 finansowanych ze środków NCN (3 projekty naukowe wyróżnione w konkursie OPUS, 3 w konkursie MINIATURA, 2 w konkursie PRELUDIUM oraz 1 w konkursie SONATA). Ponadto realizowali projekty naukowe finansowane ze środków MEN - konkurs: Dialog, ze środków MEiN – konkurs: Rozwój czasopism naukowych, ze środków Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, programu Erasmus + Programme Jean Monnet oraz wspólne projekty badawcze NAWA pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia byli również wielokrotnie **nagradzani indywidualnymi i zespołowymi** Nagrodami Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej za pracę naukowo-badawczą. Otrzymują również prestiżowe nagrody i wyróżnienia, m.in.:

- Prof. dr hab. Jerzy Węclawski: Nagroda Ministra Edukacji i Nauki za całokształt dorobku (2022), medal Związku Banków Polskich (2016), Nagroda Naukowa „Marii

Curie” „Maria Curie Prize” za rok 2016, Medal 700-lecia Miasta Lublin – w dowód uznania za wkład i zaangażowanie w rozwój Miasta (2017);

- Dr Ilona Lipowska: laureatka stypendium ministra dla wybitnych młodych naukowców (stypendium przyznane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w listopadzie 2019 roku na lata 2020-2022).

Potwierdzeniem rozwoju kadry kierunku Ekonomia jest fakt, że w latach 2017-2022 w Instytutach Ekonomii i Finansów oraz Nauk o Zarządzaniu i Jakości, zatrudniających większość prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia miało miejsce 37 **awansów naukowych** (zał. Awanse naukowe):

- 16 pracowników uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego,
- 21 pracowników uzyskało stopień naukowy doktora.

Do ważnych osiągnięć dydaktycznych pracowników prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia należy zaliczyć **autorstwo podręczników**. Na szczególną uwagę zasługuje współautorstwo (dr. G. Kwiatkowskiego i dr. J. Czerniaka) podręcznika adresowanego do nauczycieli akademickich i studentów: M. Gołębiowska, B. Jóźwik, G. Kwiatkowski, J. Czerniak, J. Kamiński, *Laboratorium Design Thinking*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2022. W tej publikacji – poza zagadnieniami związanymi z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metody design thinking – znalazły się również efekty wieloletnich doświadczeń z zajęć, w tym na kierunku Ekonomia, prowadzonych metodą projektową (polegającą na rozwiązaniu przez studentów wybranego problemu lub przedstawieniu wybranego zagadnienia w kreatywny i autorski sposób np. przez stworzenie projektu aplikacji mobilnej lub krótkiego filmu). Wspomniany podręcznik, wraz z towarzyszącą mu stroną internetową i podcastami, uzyskał tytuł „Najlepszej innowacji społecznej nagrodzonej w ramach naboru II Popojutrze - Kształcenie”. Ponadto dr G. Kwiatkowski jest autorem podręcznika: "Ekonomia w zarysie" Wydawnictwo Ekonomik, Warszawa 2022 – wydanie II oraz współautorem podręcznika: J. Musiałkiewicz, G. Kwiatkowski, *Podstawy przedsiębiorczości 2.0*, Wydawnictwo Ekonomik, Warszawa 2021. Z kolei prof. T. Bednarczyk jest współautorką podręcznika: T. H. Bednarczyk, K. Bielawska, B. Jackowska, E. Wycinka, *Ekonomiczne i demograficzne uwarunkowania funkcjonowania i rozwoju ubezpieczeń*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Sopot 2019.

Prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia są również **autorami wybranych rozdziałów** w pracach zbiorowych:

- dr Piotr Nieradka – rozdziały: Narzędzia prezentacji oraz Internet, poczta i netykieta; mgr inż. Katarzyna Budzyńska – rozdziały: Edytor tekstu Microsoft Word oraz Program Outlook 2019/365 (współautor: E. Berlińska); mgr inż. Piotr Kowalczyk - rozdziały: Microsoft Project, Podstawy programowania w VBA, Podstawy grafiki komputerowej, w: Z. Pastuszek (red.), *Technologia informacyjna. Materiały do ćwiczeń*. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2022;
- dr Joanna Świdorska - rozdziały: Struktura gospodarcza i finansowa Unii Europejskiej, Klienci zamożni w: M. Klimontowicz, *Bankowość dla praktyków. Europejski Certyfikat Bankowca EFCB 3E*, ZBP, Warszawa 2017.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia są **przygotowani do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**. Uczestniczyli w kursach i szkoleniach rozwijających kompetencje dydaktyczne do prowadzenia zajęć w formie zdalnej, np. „Nauczanie zdalne w MS TEAMS – warsztaty dla nauczycieli akademickich, poziom zaawansowany”.

Kształcenie synchroniczne z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość odbywa się na kierunku Ekonomia z wykorzystaniem:

- aplikacji Teams,
- platformy Wirtualny Kampus UMCS, w szczególności wykorzystywanej do organizacji zaliczeń i egzaminów w formie pisemnej i ustnej.

Potwierdzeniem kompetencji nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość było sprawne przejście z trybu stacjonarnego do trybu online, w związku z wprowadzonymi obostrzeniami związanymi z pandemią wirusa SARS-CoV-2. W pierwszej fazie ograniczeń zajęcia prowadzone były z wykorzystaniem własnej platformy e-learningowej Wirtualny Kampus UMCS, a w kolejnych miesiącach także w aplikacji Teams.

Kadra kierunku Ekonomia ma wysokie **kompetencje językowe**. Regularnie prowadzi zajęcia w języku obcym dla studentów Wydziału Ekonomicznego w ramach obligatoryjnych przedmiotów realizowanych w języku obcym, dla studentów programu Erasmus+ oraz dwóch kierunków anglojęzycznych prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym (Business Analytics i Data Science). Ponadto nauczyciele akademicki aktywnie uczestniczą w międzynarodowych programach mobilności prowadząc wykłady na zagranicznych uczelniach, takich jak: Uniwersytet w Zadarze (Chorwacja); Uniwersytet w Saragossie (Hiszpania); University College Cork (Irlandia); College of Business Education, Dar es Salaam (Tanzania); Jordan University College, Morogoro (Tanzania); Uniwersytet Narodowy Politechnika Lwowska (Ukraina); Ternopil National Economic University w Tarnopolu, (Ukraina). Prowadzili oni również wykłady na uczelniach zagranicznych jako profesorowie wizytujący (Visiting Professors): dr Konrad Czernichowski w Jordan University College w Morogoro w Tanzanii, natomiast dr Lyubov Klapkiv na Uniwersytecie Grenoble Alpes we Francji. Z kolei dr hab. Paweł Pasierbiak prowadził wykłady m. in. w: Korea Institute for International Economic Policy, Sejong (KIEP Visiting Scholars Program) oraz Ewha Womans University, Seul (Korea Południowa); Kanagawa University, Jokohama i Teikyo University, Tokio (Japonia) oraz Jefferson Educational Society, Erie, PA i Gannon University, Erie, PA (Stany Zjednoczone).

Nauczyciele kształcący na kierunku Ekonomia są **wysoko oceniani przez studentów**, co znajduje potwierdzenie w wynikach ankiet oceny zajęć, przeprowadzanych pod koniec każdego semestru roku akademickiego. W ostatnich dwóch latach pięciu pracowników prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia znalazło się wśród dziesięciu najlepiej ocenianych wykładowców Wydziału Ekonomicznego UMCS. Za wyróżniającą się pracę dydaktyczną nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia - dr Jakub Czerniak oraz mgr Gabriela Dycha otrzymali dwukrotnie w 2022 roku **tytuły Homo Didacticus**, przyznawane

przez Władze Rektorskie UMCS (za semestr zimowy 2021/2022 i semestr letni 2021/2022). Ponadto dr hab. Teresa Bednarczyk, prof. UMCS została nagrodzona Medalem Komisji Edukacji Narodowej w 2022 r.

Poza pracą badawczą, spójnie związaną z prowadzonymi zajęciami i przede wszystkim z dyscypliną ekonomia i finanse, **część prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia łączy pracę na uczelni z profesjonalną praktyką zawodową.** Wśród kadry znajdują się: członek Zespołu Zadaniowego ds. zintegrowanej polityki rozwoju Polski i Europy przy Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, ekspert ds. systemu finansów publicznych w Kancelarii Senatu RP, konsultant w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, członek Rady Fundacji CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, członek Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny, członek rady nadzorczej Polskiej Fundacji Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” w Lublinie, biegły sądowy Instytutu Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi, członek zarządu Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego, audytor finansowy/dyrektor finansowy i broker ubezpieczeniowy, Koordynator zespołu kontrolującego szpitale w zakresie finansów, Wykonawcy ekspertyz naukowych na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego.

Od 2018 roku studenci kierunku Ekonomia mają możliwość uczestniczyć w zajęciach prowadzonych przez Dyrektora Programu Edukacyjnego Nowoczesne Zarządzanie Biznesem, Krzysztofa Ostafińskiego. W ramach zaplanowanych na uczelni zajęć (początkowo w formie stacjonarnej, a w ostatnich latach – zdalnej) studenci zapoznają się z zagadnieniami dotyczącymi korzystania z informacji gospodarczej przez podmioty gospodarcze. Studenci nie tylko poznają możliwości w zakresie pozyskania informacji o podmiotach gospodarczych, ale także pozyskują wiedzę o możliwości zwiększania swojej zdolności kredytowej oraz budowania dobrej reputacji.

Nauczyciele akademicy **systematycznie uczestniczą w licznych szkoleniach i kursach dydaktycznych**, w tym: „Kreatywna komunikacja ze studentem – kompetencje cyfrowe jako kanał komunikacji” w ramach Stypendium Rozwojowego Santander | Personal Branding dla pracowniczek i pracowników UMCS, „Kontakt ze studentem zagranicznym doświadczającym trudności”, „Innowacyjne metody pracy ze studentami”; „Nauczanie zdalne w MS TEAMS – warsztaty dla nauczycieli akademickich, poziom zaawansowany”; „Master of didactics in excellent teaching”, Aarhus University, w ramach projektu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pt. „Mistrzowie dydaktyki” ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku Ekonomia (studia I i II stopnia) **łączą działalność dydaktyczną z działalnością naukową.** Koordynatorzy specjalności i przedmiotów na kierunku Ekonomia dbają o włączanie wyników badań w zakres treści programowych prowadzonych przez siebie lub pod ich nadzorem merytorycznym zajęć. Katedry wchodzące w skład Instytutów na Wydziale Ekonomicznym posiadają swój specyficzny profil badawczy, który przekłada się na realizowane zajęcia dydaktyczne oraz opiekę merytoryczną nad specjalnościami w ramach kierunku Ekonomia na obu stopniach studiów (w części raportu

dotyczącej kryterium 2 szczegółowo opisano tematykę badań poszczególnych pracowników i zespołów badawczych). Publikacje, będące wynikiem prowadzonych badań naukowych są polecane tam, gdzie jest to uzasadnione, jako literatura, zazwyczaj uzupełniająca. Ponadto na kierunku Ekonomia realizowane są wybieralne wykłady/zajęcia monograficzne o tematyce związanej bezpośrednio z obszarem badań własnych pracowników.

Jedną z form łączenia działalności naukowej nauczycieli akademickich z dydaktyczną są realizowane **projekty badawcze w ramach seminariów dyplomowych** na kierunku Ekonomia, Warto podkreślić, że ich wynikiem są również nagradzane prace licencjackie i magisterskie:

- II nagroda w konkursie o nagrodę Rzecznika Finansowego za najlepszą pracę magisterską z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym (2020 r.) - mgr Emilia Sygar, „Prawa konsumentów usług ubezpieczeniowych ich ochrona na rynku”. Promotor: dr hab. Teresa Bednarczyk prof. UMCS,
- III nagroda w konkursie na najlepszą pracę magisterską z zakresu ubezpieczeń i zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym, organizowanego przez biuro brokerskie Mentor S.A z siedzibą w Toruniu (2017 r.) - mgr Ewelina Bałkowiec, „Wiedza i świadomość ubezpieczeniowa w obszarze ubezpieczeń obowiązkowych”. Promotor: dr hab. Teresa Bednarczyk prof. UMCS,
- I nagroda w Konkursie o Nagrodę Rzecznika Finansowego w kategorii prac magisterskich z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym (2016 r.) - mgr Łukasz Szwedo, „Systemy emerytalne w koncepcji państwa dobrobytu i ich ewolucja”. Promotor: dr hab. Teresa Bednarczyk, prof. UMCS.

Dodatkowo, pracownicy Instytutu Ekonomii i Finansów pełnią opiekę nad **Kołem Naukowym Austriackiej Szkoły Ekonomii, Kołem Naukowym Ekonomistów UMCS oraz Studenckim Kołem Naukowym Finansistów UMCS**, co pozwala im na włączanie studentów kierunku Ekonomia w prowadzenie działalności naukowej.

Warto podkreślić, że nauczyciele akademicy kształcący na kierunku Ekonomia, w latach 2017-2022 sprawowali opiekę nad 6 **stypendystami Programu Stypendialnego im. Lane’a Kirklanda**, pochodzącymi z Ukrainy, realizującymi następujące projekty badawcze:

- EU financial assistance for regional development: successful experience of Polish municipalities (tutor: dr hab. Jolanta Szofno-Koguc, prof. UMCS, rok akademicki 2017/2018),
- Innowacje marketingowe w działalności przedsiębiorstw polskich i ukraińskich (tutor: dr hab. Tomasz Kijek, prof. UMCS, rok akademicki 2019/2020),
- Zarządzanie rozwojem innowacyjnym kraju: Polskie doświadczenia i perspektywy wdrożenia na Ukrainie w kierunku integracji z UE (tutor: dr hab. Tomasz Kijek, prof. UMCS, rok akademicki 2019/2020),
- Local economic development of amalgamated communities: how the business support ecosystems work. Polish experience for Ukraine (tutor: dr hab. Tomasz Kijek, prof. UMCS, rok akademicki 2020/2021),

- Wpływ wprowadzenia reguł Bazylea III na skuteczność zarządzania ryzykiem: doświadczenie bankowości Polski (tutor: prof. dr hab. Jerzy Węclawski, rok akademicki 2020/2021),
- Efektywność wsparcia finansowego realizacji Globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju do 2030 roku w Polsce i na Ukrainie: ocena wielokryterialna i uzasadnienie strategii dla regionów (tutor: prof. dr hab. Andrzej Miszczuk, rok akademicki 2021/2022).

Polityka kadrowa na Wydziale Ekonomicznym jest prowadzona w oparciu o zapisy Statutu UMCS (Załącznik 4.1), jej głównym celem jest rozwój naukowy oraz wspieranie rozwijania kompetencji dydaktycznych pracowników Wydziału, co służy utrzymaniu wysokiej jakości kształcenia. Za politykę w zakresie rozwoju naukowego odpowiadają dyrektorzy Instytutu Ekonomii i Finansów oraz Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości, którzy ustalają odrębne zasady awansu dla zatrudnianych w instytutach pracowników. Za politykę w zakresie działalności dydaktycznej odpowiada Dziekan. Działania w zakresie polityki kadrowej są uzgadniane pomiędzy Dyrektorami Instytutów i Dziekanem. Założenia polityki kadrowej Wydziału Ekonomicznego zostały przyjęte przez Kolegium Dziekańskie Uchwałą Nr 1/06/2020 w dniu 25 czerwca 2020 r. (Załącznik 4.2). Polityka opiera się na następujących zasadach:

Priorytetem przy zatrudnianiu pracowników badawczo-dydaktycznych jest maksymalizacja potencjalnego przyszłego wkładu w rozwój dyscypliny, udokumentowana dorobkiem naukowym. W przypadku pracowników dydaktycznych jest to przede wszystkim doświadczenie praktyczne i kompetencje językowe. Polityka kadrowa jest realizowana według powyższych zasad, choć w ostatnim roku rotacja pracowników wiązała się przede wszystkim z odejściami pracowników wraz osiągnięciem wieku emerytalnego i rekrutacją ich następców przy względnie stałej liczbie studentów i relatywnie stałych obciążeniach.

Narzędziami motywującymi kadrę dydaktyczną do podnoszenia kwalifikacji jest m.in. system nagród Rektora UMCS, kryteria oceny w okresowej karcie oceny pracownika oraz zasady podziału środków na badania pomiędzy katedry w ramach subwencji na naukę, uzależniające wysokość przyznanych środków od uzyskiwanych wyników w pracy badawczej. Nagrody Rektora są przyznawane za działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną oraz za współpracę z otoczeniem gospodarczym, mogą mieć charakter indywidualny lub zespołowy.

UMCS stwarza dogodne warunki do **podnoszenia kwalifikacji dydaktycznych i badawczych**. W ciągu ostatnich kilku lat z tych możliwości skorzystała duża grupa pracowników w ramach licznych wysokonakładowych projektów (<https://www.umcs.pl/pl/projekty-realizowane,5219.htm>) oraz szkoleń. Są to m.in.:

1. „Akademicka Kadra Przyszłości” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020. Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju. Działanie 3.4. Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego, szkolenia: Język angielski dla nauczycieli akademickich, Tworzenie prezentacji w Prezi i MS Power Point,

Learning-by-doing, czyli aktywne metody nauczania, Moderator warsztatów i projektów Design Thinking.

2. „Zintegrowany UMCS” w ramach programu współfinansowanego ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Wiedza-Edukacja-Rozwój na lata 2014-2020. Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju. Działanie 3.5. Kompleksowe programy szkół wyższych, szkolenia: Budowanie konsorcjów projektowych, Zarządzanie projektami międzynarodowymi badawczymi, wizyty studyjne w instytucjach naukowych w Lipsku (Niemcy), w Lotaryngii (Francja) i w Luksemburgu, Wykorzystanie elementów statystyki w warsztacie nauczyciela akademickiego, Profesjonalne wystąpienia publiczne, Innowacyjne metody prezentacji danych. Tworzenie prezentacji w Prezi i MS PowerPoint, Zarządzanie zasobami Ludzkimi, Kurs języka angielskiego.
3. „Przyjazny Uniwersytet”: warsztaty z psychoedukacji w zakresie pracy akademickiej (Załącznik 4.3).
4. „Doskonałość dydaktyczna uczelni”, który ma na celu doskonalenie zdolności instytucjonalnej uczelni i doskonalenie kompetencji dydaktycznych kadr uczelni, mające na celu poprawę jakości kształcenia.
5. „Uniwersalność+” projekt zakłada podniesienie kompetencji dydaktycznych u co najmniej 22 pracowników kadry dydaktycznej UMCS w zakresie nauczania projektowania uniwersalnego poprzez objęcie ich profesjonalnym szkoleniem.
6. Warsztaty „Wirtualny Kampus bez tajemnic – prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość”.
7. Szkolenia psychologiczne (Załącznik 4.4).
8. Studia podyplomowe dla 2 nauczycieli (m.in. wykorzystanie pakietu R i zastosowania narzędzi statystycznych i informatycznych w analizie danych) (Załącznik 4.5).
9. Cykl szkoleń podnoszących kompetencje statystyczne z wykorzystaniem pakietu Statistica, organizowany dla 30-50 pracowników Wydziału Ekonomicznego (w zależności od modułu) przez Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki (bloki tematyczne 12-16 godzinne); kontynuacja szkoleń w zakresie wybranych (Załącznik 4.6).
10. Szkolenie warsztatowe „Innowacyjne metody pracy ze studentami” przez Wydział Pedagogiki i Psychologii dla 35 nauczycieli akademickich Wydziału Ekonomicznego w ramach projektu UE „Zintegrowany UMCS”.
11. Szkolenie w języku angielskim prezentujące możliwości serwisu Statista, którego zakup (dostęp 12 miesięczny) został sfinansowany ze środków dziekana Wydziału.
12. Szkolenie prezentujące możliwości serwisu EMIS - dostęp do serwisu współfinansowany przez Wydział Ekonomiczny.
13. Konwersatoryjne szkolenia językowe dla nauczycieli akademickich (1 grupa w semestrze letnim 2021/2022, 2 grupy aktualnie w semestrze zimowym 2022/2023, kolejne planowane w semestrze letnim) oraz dla pracowników administracji (1 grupa w semestrze zimowym 2022/2023, kontynuacja i kolejna planowana w semestrze letnim).

14. Możliwość finansowania ze środków dziekana WE i/lub dyrektorów instytutów udziału nauczycieli akademickich w studiach podyplomowych i szkoleniach komercyjnych, które podnoszą kompetencje dydaktyczne i badawcze.

Stale wykorzystywanym narzędziem służącym do monitorowania kompetencji kadry dydaktycznej i mobilizującym do podnoszenia kompetencji jest **karta okresowej oceny nauczyciela akademickiego**, której stosowanie oraz zawartość są regulowane ogólnouniwersyteckimi przepisami. Ocena okresowa jest przeprowadzana nie rzadziej niż raz na cztery lata na podstawie częściowych ocen działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej – w zależności od stanowiska. W ocenie działalności dydaktycznej uwzględnia się także wyniki ankiet oceny zajęć. W przypadku uzyskania oceny negatywnej, kolejna ocena dokonywana jest po upływie 12 miesięcy od dnia zakończenia poprzedniej oceny. W przypadku uzyskania dwóch negatywnych ocen rektor rozwiązuje za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim.

Wysokość pensum dydaktycznego pracowników na Wydziale reguluje Ustawa z dn. 20 lipca 2018 r. oraz Regulamin pracy UMCS (Załącznik 4.7). Pensum dydaktyczne dla osób zatrudnionych na stanowisku profesora wynosi 180 godzin, 210 godzin dla pracowników badawczo-dydaktycznych zatrudnionych na stanowisku profesora uczelni lub adiunkta ze stopniem doktora habilitowanego, 240 godzin dla pozostałych pracowników badawczo-dydaktycznych oraz 360 godzin dla pracowników dydaktycznych. Dziekan odpowiada za równomierne, adekwatne do zajmowanego stanowiska, obciążenia pracowników obowiązkami dydaktycznymi.

Kompetencje kadry dydaktycznej podlegają także ocenie studentów w ramach przytaczanego już w opisie cyklicznego badania semestralnego – Ankiety Oceny Zajęć. Ogólne wyniki AOZ dotyczące procesu kształcenia na UMCS są opracowane w raporcie przygotowanym na Uczelni przez Biuro ds. Analiz Jakości Kształcenia (<https://www.umcs.pl/pl/ankieta-oceny-zajec,3157.htm>) i omawiane na zebraniach Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz na posiedzeniu Kolegium Dziekańskiego. W ramach tych spotkań omawiane są działania naprawcze oraz doskonalące związane z wynikami ankiet:

1. Dziekan Wydziału, zgodnie z obowiązującą Procedurą 6.1 (Załącznik 4.8), nagradza najlepiej ocenianych przez studentów nauczycieli akademickich. Lista najlepiej ocenionych wykładowców jest wyłoniąca zgodnie z regulaminem, lista nauczycieli została upubliczniona na stornie internetowej WE (<https://www.umcs.pl/pl/ranking-najlepiej-ocenianych-wykladowcow,23142.htm>).
2. Na poziomie Uczelni wręczane są dyplomy Homo Didacticus nauczycieli akademickich wyróżniających się pracą, jakością i zaangażowaniem w proces dydaktyczny. Dyplomy uznania otrzymują nauczyciele akademicy, wytypowani na podstawie analizy ankiet, w których studenci wyróżnili najwyższymi ocenami ich pracę dydaktyczną w danym semestrze.
3. Prodziekan ds. Jakości Kształcenia prowadzi rozmowy z pracownikami, którzy otrzymali najniższe oceny studentów.

4. Osoby, które uzyskały najniższe wyniki AOZ są zachęcane przez Władze Dziekańskie do podniesienia swoich kompetencji dydaktycznych, poprzez udział w szkoleniach z zakresu dydaktyki. Wykładowcy WE brali udział m.in. w szkoleniach oferowanych w ramach projektu „Zintegrowany UMCS” oraz „Dostępny UMCS”.
5. Pogłębiona weryfikacja kompetencji dydaktycznych obejmuje również hospitacje zajęć dydaktycznych. Po przeprowadzonych hospitacjach nauczyciel akademicki otrzymuje od bezpośredniego przełożonego wskazówki w zakresie rozwoju kompetencji dydaktycznych.

Wydział podejmuje działania, mające na celu jak najlepsze dostosowanie kwalifikacji kadry do realizacji obowiązków badawczych i dydaktycznych. Wsparcie obejmuje wszystkie obszary rozwoju nauczycieli akademickich uwzględniając zakres ich obowiązków zawodowych i kierunków doskonalenia kompetencji.

Efektem prowadzonej działalności badawczej jest rozwój naukowy pracowników wydziału. Wykaz pracowników naukowych Wydziału, którzy w okresie od ostatniej akredytacji na kierunku Ekonomia uzyskali stopnie naukowe stanowi (Załącznik 4.9).

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Podjęcie w nieodległej perspektywie aktywnych działań na rzecz odmłodzenia kadry zaliczanej w skład minimum kadrowego – w grupie samodzielnych pracowników naukowych na studiach II stopnia - w celu zapewnienia jego stabilności.	W ostatnich latach nastąpiło odmłodzenie kadry nauczycieli akademickich na Wydziale Ekonomicznym na skutek awansów doktorów i uzyskania stopnia doktora habilitowanego.
2.	Podjęcie kroków na rzecz sfinansowania i wdrożenia kilku projektów badawczych – związanych z prowadzonym kierunkiem studiów magisterskich. Niezbędne jest również podniesienie skuteczności aplikowania o granty NCN i fundusze na cele badawcze ze środków unijnych.	W ramach zasad podziału kompetencji wyznaczonych Statutem UMCS po wejściu w życie Ustawy 2.0, za rozwój badań i dyscyplin naukowych odpowiadają dyrektorzy instytutów UMCS. W Instytucie Ekonomii i Finansów podejmowane są działania wspierające do aplikowania o projekty badawcze, w tym międzynarodowe. Uruchomiono m.in. program minigrantów Dyrektora Instytutu oraz grantów wewnętrznych Prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej. Na Wydziale realizowane są projekty międzynarodowe wskazane w m.in. w opisie

		Kryterium 1 (projekty prof. M. Bałtowskiego, dr hab. T. Kijka, prof. uczelni, dr hab. A. Kolwalskiej, prof. uczelni).
--	--	---

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

W okresie od 1 kwietnia 2022 roku do 30 września 2023 roku realizowany jest projekt **Rozwój nowoczesnego modelu dydaktyki w oparciu o doświadczenia Bifröst University (Islandia) i Wydziału Ekonomicznego UMCS (Polska)**. Celem projektu jest podniesienie poziomu kształcenia oraz usprawnienie obsługi administracyjnej studentów. w ramach projektu odbędą się dwa warsztaty – jeden w Lublinie, organizowany przez Wydział Ekonomiczny UMCS, a drugi w Bifröst, organizowany przez tamtejszy uniwersytet. Ich celem będzie wymiana doświadczeń w zakresie metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć realizowanych „na odległość”. Wnioski z obu warsztatów zostaną zebrane i opublikowane na stronach obu uczelni, jako kodeks dobrych praktyk w nauczaniu zdalnym i hybrydowym. Ponadto, projekt przewiduje wyjazdy studyjne do uczelni partnerskiej pracowników dydaktycznych i administracyjnych obu uniwersytetów. Celem będzie m.in. obserwacja funkcjonowania goszczącej uczelni, sposobów prowadzenia zajęć dydaktycznych, a także wygłaszanie gościnnych wykładów. Łącznie projekt przewiduje 16 mobilności z UMCS do Bifröst University oraz 10 w przeciwnym kierunku.

W ramach działalności Koła Naukowego Austriackiej Szkoły Ekonomii studenci biorą aktywny udział w organizacji seminariów naukowych i projektów popularyzujących wiedzę ekonomiczną. Przykładowo, w ramach inicjatywy **„Projekt Tłumaczeń Tekstów Ekonomicznych”** studenci z Koła Naukowego Austriackiej Szkoły Ekonomii wspólnie ze studentami z Koła Naukowego Lingwistyki Stosowanej (Wydział Filologiczny) wybierają teksty publikowane na portalach mises.org i fee.org, które są prowadzone przez Mises Institute oraz Foundation for Economic Education – jedno z najbardziej wpływowych ekonomicznych think-tanków w USA. Następnie wskazany tekst przechodzi przez proces tłumaczenia i redakcji, by na końcu zostać opublikowany na stronie UMCS (zakładka „Nauka na UMCS”). Dzięki temu studenci zyskują dodatkową możliwość rozwoju oraz poszerzania swoich zainteresowań. Nabywają także umiejętności w zrozumieniu i odpowiedniej interpretacji treści w języku angielskim. Do szerokiej tematyki publikowanych tekstów zaliczyć można m. in.: rynek surowców, bezpieczeństwo energetyczne, rynki finansowe, gospodarkę globalną, bankowość, cykle koniunkturalne czy inflację.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Zajęcia dydaktyczne prowadzone na kierunku Ekonomia odbywają się na Wydziale Ekonomicznym, który mieści się w Rektoracie UMCS (Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031

Lublin). Kampus Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej można obejrzeć bez wychodzenia z domu ([Jak wygląda kampus UMCS? | CAMPUS TOUR 2020](#)). Na filmiku student oprowadza po miasteczka akademickiego i opowiada o najważniejszych miejscach oraz możliwościach jakie stwarzają.

Rysunek 1. Kampus UMCS

Źródło: https://www.youtube.com/watch?v=Kw0yYvI1aq4&ab_channel=UMCS

W ramach Wydziału funkcjonują dwie jednostki badawcze: Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości oraz Instytut Nauk Ekonomicznych. Wydział dysponuje infrastrukturą w pełni dostosowaną do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku (szczegóły Załącznik 5.1, Załącznik 5.2). Systematycznie podnoszony jest standard i poprawiana funkcjonalność pomieszczeń. Wydział dysponuje w sumie 222 stanowiskami komputerowymi do prowadzenia zajęć dydaktycznych w 9 salach. Ponadto WE zapewnia studentom możliwość korzystania z 10 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu w czytelni Biblioteki Wydziałowej. Przestrzeń czytelni jest podzielona na część cichą i część do pracy grupowej, by umożliwić studentom swobodną dyskusję podczas zespołowej pracy nad przygotowywanymi projektami. Wszystkie sale wykładowe są wyposażone w komputery stacjonarne z dostępem do Internetu i sprzęt projekcyjny.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni dysponują pokojami 1- i 2-osobowymi, wyposażonymi w komputery i drukarki; posiadają też komputery przenośne wykorzystywane w trakcie zajęć. Oddzielny pokój (p. 202) mają do dyspozycji wykładowcy spoza uczelni, prowadzący zajęcia na WE oraz doktoranci i lektorzy języków obcych (p. 711). Studenci w ramach pracy własnej, w porozumieniu z opiekunami pracowni oraz prowadzącymi, mogą korzystać poza zajęciami z zasobów infrastruktury Wydziału, w tym z sal dydaktycznych, sprzętu i oprogramowania znajdującego się w pracowniach komputerowych (o ile są dostępne) oraz z zasobów Biblioteki.

Szczegółowy opis infrastruktury dydaktycznej i naukowej WE UMCS zawarty jest w Załączniku 5.1. Infrastrukturę można również zobaczyć na filmie nagrany z okazji Wirtualnych Drzwi Otwartych, które odbyły się w marcu 2021: [Spacer po Wydziale Ekonomicznym | Wydziałowe Drzwi Otwarte UMCS | Lublin 2021](#)

Rysunek 2. Spacer po Wydziale Ekonomicznym

Źródło: https://www.youtube.com/watch?v=sjh8m6vS-iM&ab_channel=UMCS

Zajęcia dydaktyczne z wychowania fizycznego oraz zajęcia treningowe są prowadzone przez zmodernizowane kilka lat temu [Centrum Kultury Fizycznej UMCS](#). Centrum powstało jako międzywydziałowa jednostka organizacyjna i dydaktyczna, świadcząca usługi w dziedzinie kultury fizycznej dla potrzeb studentów różnych wydziałów Uniwersytetu i oferuje aktywności w kilkudziesięciu sekcjach sportowych.

Studenci kierunku Ekonomia mogą starać się o przyznanie miejsca w **Domach Studenckich** UMCS. Pierwszeństwo przysługuje studentom i doktorantom UMCS, którzy są rodzicami samotnie wychowującymi dziecko, posiadają orzeczony stopień niepełnosprawności, są sierotami albo pól sierotami lub pozostają w związku małżeńskim oraz studentom UMCS, którym codzienny dojazd do uczelni uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniał studiowanie i którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej.

W październiku 2019 r. reaktywowana została **stołówka akademicka** (patrz Załącznik 5.2), która mieści się przy ul. Langiewicza 16 w Lublinie. Miejsce nawiązuje do słynnej stołówki nr 3, która od lat 70. XX wieku służyła społeczności akademickiej UMCS. Reaktywując stołówkę akademicką, władze uczelni wsłuchały się w głos studentów, którzy w specjalnej ankiecie opowiedzieli się za potrzebą przywrócenia takiego miejsca na terenie uniwersyteckiego kampusu. Obiekt przeszedł kapitalny remont zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz. Jest to zupełnie nowa przestrzeń, gdzie studenci, doktoranci, pracownicy uczelni, jak również mieszkańcy Lublina będą mogli zjeść zdrowe i smaczne posiłki. Oprócz części gastronomicznej

w nowej przestrzeni przygotowana została także specjalna strefa dla studentów do swobodnej nauki, indywidualnej lub wspólnej pracy i do relaksu. W przerwach między zajęciami istnieje możliwość korzystania z usług gastronomicznych – barku oferującego m.in. dania obiadowe oraz automatów z napojami i przekąskami.

Na terenie Uniwersytetu wszyscy studenci, doktoranci oraz pracownicy mają możliwość korzystania, po zalogowaniu, z dostępu do sieci Internet w ramach projektu EDUROAM. Jest to głównie sieć bezprzewodowa. Operatorem usługi jest LubMAN UMCS (źródło: www.umcs.pl/pl/eduroam-o-projekcie.htm).

Na potrzeby wsparcia dydaktyki użytkowana jest platforma Wirtualny Kampus UMCS platforma typu Moodle (www.kampus.umcs.pl). Jest to platforma e-learningowa wykorzystywana do wspomagania tradycyjnego nauczania na Uniwersytecie poprzez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Na platformie mogą być prowadzone zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zapewniające synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i osobami prowadzącymi zajęcia. Platforma Wirtualny Kampus UMCS została szczegółowo opisana w Załączniku 5.3.

W związku z wprowadzaną sukcesywnie od marca 2020 r. pracą zdalną, do organizacji zajęć w trybie synchronicznym wykorzystywane jest m.in. narzędzie BigBlueButton, zintegrowane z Wirtualnym Kampusem. Ponadto wszyscy studenci i nauczyciele akademicy posiadają dostęp do kompleksowego pakietu Microsoft Office 365 dla edukacji. Z punktu widzenia organizacji zajęć zdalnych kluczową aplikacją należącą do tego pakietu jest MS Teams (www.umcs.pl/pl/teams.htm), oferująca wiele funkcji m.in.: uczestnictwo w spotkaniach online i udostępnianie zawartości ekranu (wykłady, konwersatoria, egzaminy ustne), przysyłanie zadań i materiałów do zajęć, przeprowadzanie egzaminów pisemnych, komunikacja (czat, połączenia audio i/lub video). Teams współpracuje z wieloma innymi aplikacjami pakietu Office 365, wśród których najczęściej wykorzystywane są: Word, Excel, PowerPoint oraz Forms (opracowywanie ankiet i testów).

Na Uniwersytecie funkcjonują **systemy informatyczne USOS i SAP** usprawniające administrację i organizację procesu kształcenia. Uniwersytecki System Obsługi Studiów (USOS) zapewnia kompleksową obsługę toku studiów, studentów, doktorantów oraz pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych (www.umcs.pl/pl/ousos.htm). SAP jest zaawansowanym systemem umożliwiającym zarządzanie kadrowo-płacowe. Studenci mogą komunikować się za pomocą poczty elektronicznej oraz poprzez usługę USOSmail, stanowiącą komponent Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS).

Budynek, w którym prowadzone są zajęcia na kierunku Ekonomia **przystosowany jest do potrzeb studentów niepełnosprawnych**. Przestrzeń dydaktyczna pozwala na uczestnictwo osób z niepełnosprawnością fizyczną. Wejście do budynku zaopatrzone jest w podjazd ułatwiający poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. W budynku znajdują się dwie windy z komunikatami głosowymi oraz opisem w alfabecie Braille’a. Korytarze są szerokie, wejścia do pomieszczeń umożliwiają wjazd wózkom inwalidzkim. Część toalet

wyposażona jest w urządzenia wspomagające użytkowanie. W bibliotece Wydziału Ekonomicznego na wyposażeniu jest lupa elektroniczna oraz program powiększający obraz na ekranie komputera.

Zarówno strona Uniwersytetu jak i Wydziału Ekonomicznego jest prowadzona w języku polskim, angielskim i ukraińskim. Strony są przystosowane dla osób niedowidzących (możliwość powiększenia czcionki, zmiany kontrastu).

W ramach pracy własnej związanej z realizacją zadań wynikających z programu studiów studenci wykorzystują szeroki zestaw oprogramowania specjalistycznego, które m.in. obejmuje:

- GRETl – pakiet ekonometryczny [darmowe],
- Open Refine - oprogramowanie do czyszczenia i normalizacji danych [darmowe],
- Google Data Studio -oprogramowanie do raportów online [darmowe],
- Tableau - oprogramowanie do analityki ad hoc [uczelnia dostarcza licencje na podstawie umowy z producentem],
- UCINET - pakiet oprogramowania do analizy danych z sieci społecznych [wersja próbna],
- Gephi - oprogramowanie do wizualizacji i eksploracji grafów i sieci [darmowe],
- NodeXL - oprogramowanie od analizy i wizualizacji danych z sieci społecznych (rozszerzenie Excell) [darmowe],
- PostgreSQL - relacyjna baza danych [darmowe].

Studenci w ramach pracy własnej, w porozumieniu z opiekunami pracowni oraz prowadzącymi, mogą korzystać poza zajęciami z zasobów infrastruktury Wydziału, w tym z sal dydaktycznych, sprzętu i oprogramowania znajdującego się w pracowniach komputerowych (o ile są dostępne) oraz z zasobów Biblioteki. Podczas zajęć na WE wykorzystywane są również symulacje biznesowe, w tym TEES 6 polegającą na zarządzaniu wirtualną firmą i konkurowaniu z innymi firmami operującymi na tym samym rynku - trzech wykładowców jest przygotowanych do prowadzenia tej gry. Systematycznie pozyskuje również licencje na kolejne edycje symulacji Marketplace – dysponuje ośmioma licencjonowanymi trenerami do prowadzenia tej gry.

Bibliotekę Wydziału Ekonomicznego UMCS utworzono w 1965 roku. Obecnie umożliwia studentom dostęp do zasobów w dni powszednie w godzinach 8.00-19.00, zaś w weekendy 9.30-14.30 (w czasie roku akademickiego). Powierzchnia użytkowa pomieszczeń bibliotecznych wynosi ok. 360 m². Biblioteka zatrudnia 4 osoby. Dysponuje 60 miejscami w czytelni oraz 13 stanowiskami z dostępem do Internetu i możliwością korzystania z baz danych oraz czasopism elektronicznych.

Tabela 3. Statystyki dotyczące biblioteki wydziałowej

Kategoria	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba książek na koniec roku	47 047	45 406	45 783	45 945	46 091
Liczba czasopism na koniec roku	3 068	3 120	3 155	3 190	3 225
Liczba wypożyczeń do domu	11 224	6 943	5 952	1 785	1 569
Liczba odwiedzin	31 575	22 016	13 556	4 614	1 637
Wpływy w ciągu roku - książki	431	369	377	162	146

Wydział Ekonomiczny dysponuje najładniejszą i najbardziej funkcjonalną czytelnią na UMCS, z emiterami WiFi, z częściami do pracy cichej i grupowej oraz 60 miejscami i 10 stanowiskami stacjonarnymi z dostępem do sieci. Utworzona w bibliotece strefa wolnego dostępu usprawniła jej funkcjonowanie i znacznie ułatwiła studentom pracę z książkami i czasopismami. Biblioteka Wydziałowa dysponuje bogatym, stale aktualizowanym księgozbiorem liczącym ponad 46,6 tys. woluminów (spadek w okresie 2017-2018 był skutkiem weryfikacji aktualności księgozbioru), prenumeruje 52 tytuły czasopism, zapewnia dostęp do 53 licencjonowanych elektronicznych baz bibliotecznych (w tym 3 specjalistyczne: Passport Euromonitor, EMIS, OECDiLibrary). Biblioteka Wydziałowa dysponuje odpowiednią liczbą książek zalecanych w sylabusach, a wszelkie wnioski (wykładowców i studentów) dotyczące zakupu nowych pozycji, są niezwłocznie realizowane.

Informacje uzupełniające:

1. Zakupy księgozbioru prowadzone są zgodnie z zaleceniami Władz Wydziału Ekonomicznego oraz zamówieniami pracowników naukowych (biblioteka dysponuje odpowiednią ilością egzemplarzy książek zalecanych w sylabusach, wszelkie wnioski dotyczące zakupu nowych książek, zarówno ze strony wykładowców, jak i studentów, są niezwłocznie realizowane).
2. Utworzona w bibliotece strefa wolnego dostępu wydatnie usprawnia jej funkcjonowanie oraz znacznie ułatwia studentom oraz pracownikom naukowym pracę z książką i czasopismem.
3. W celu udoskonalenia systemu biblioteczno-informacyjnego, została utworzona wewnętrzna baza danych księgozbioru, która jest na bieżąco administrowana i aktualizowana przez pracownika biblioteki.
4. Wszyscy pracownicy biblioteki prowadzili szkolenia indywidualne, w czasie których pomagali czytelnikom w korzystaniu z baz naukowych dostępnych w sieci, w korzystaniu z katalogów bibliotecznych, przy składaniu zamówień itp.
5. Udogodnienia dla studentów niepełnosprawnych: ścisła współpraca z Biblioteką Główną (Oddziałem Informacji Naukowej) w przypadku potrzeby udostępnienia

literatury ekonomicznej i licencjonowanych baz elektronicznych przy stanowiskach dla osób niepełnosprawnych.

Licencjonowany zasób cyfrowy dla nauk ekonomicznych dostępny dla studentów Wydziału Ekonomicznego jest następujący: Academic Research Source eBooks - było EBSCO eBook Academic Collection, Academic Research Source eJournals, Academic Search Ultimate, aleBank - Bankowość. Finanse. Samorząd – Wiedza on-line, BazEkonB usiness Source Ultimate, Cambridge Journals, e-czasopisma naukowe UMCS, EconLit (1969 - 2002), Emerald, EMIS, Gazeta Wyborcza –Archiwum, IBUK Libra, Książki kupione decyzją Czytelnika (EBSCO-E-book Collection), Notoria On-line, OECDiLibrary, Passport.

Baza spoza sieci UMCS dostępna tylko dla studentów i pracowników Wydziału Ekonomicznego jest następująca:

1. Rzeczpospolita - Archiwum

Archiwum zawiera artykuły o różnej tematyce, między innymi gospodarczej (giełda, finanse, telekomunikacja, technologia) politycznej, społecznej i kulturalnej.

2. Statista

Jest to jedna z największych na świecie platform oferujących statystyki i dane rynkowe. Statista jest platformą zawierającą dane gromadzone przez instytuty badań rynku i opinii oraz dane pochodzące z sektora gospodarki i statystyki urzędowe. Platforma jest zbiorem informacji na temat ekonomii, potrzeb konsumenckich, badań opinii publicznej i trendów demograficznych Pracownicy i studenci Wydziału Ekonomicznego UMCS mogą znaleźć tam ponad 1,5 miliona różnego rodzaju danych statystycznych, prognoz gospodarczych, raportów (dotyczących krajów, marek czy sektorów gospodarki) oraz infografik. W sumie ponad 80 tysięcy tematów pochodzących z ponad 22,5 tysięcy źródeł. Dane można pobierać w czterech popularnych formatach (pdf, xls, png, ppt). Statista daje także możliwość automatycznego tworzenia przypisów do znalezionych w bazie treści.

Uzupełnieniem oferty Biblioteki Wydziałowej są zasoby [Biblioteki Głównej UMCS](#). Studenci posiadają również dostęp do dużej części polskiej i zagranicznej literatury w wersji elektronicznej, poprzez komputery zainstalowane w Bibliotece wydziałowej lub komputery domowe (po aktywacji konta czytelnika w Bibliotece Głównej UMCS). Mogą bezpłatnie korzystać z serwisów oferujących [e-książki](#) m.in.: Ibuk Libra (ponad 2000 tytułów), EBSCO - eBooks Academic Collection (ponad 200 000 tytułów) ProQuest Ebook Central (ok. 160 tytułów) oraz baz ogólnodostępnych: OECD iLibrary, PASSPORT, EMIS POLSKA, NOTORIA SERWIS, Emerald Management e-Journal Portfolio (EMAN), Baza STATISTA.

Zbiory Biblioteki Głównej liczą 1 825 100 woluminów i jednostek obliczeniowych.

- druki zwarte nowe 1 105 196 woluminów,
- wydawnictwa ciągłe 436 579 (4 529 tytułów czasopism bieżących),
- zbiory specjalne 283 325 woluminy.

Ponadto można korzystać z ponad 3600 książek ze zbiorów Biblioteki Głównej, mających postać elektroniczną w obrębie Biblioteki Cyfrowej UMCS. Lista serwisów oferujących [e-czasopisma](#).

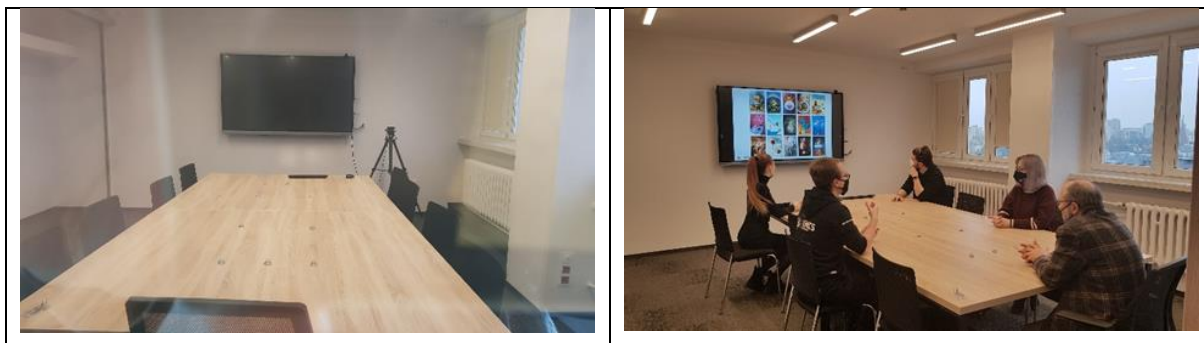
Rysunek 3. Spacer po Bibliotece Głównej UMCS.

Źródło: https://www.youtube.com/watch?v=eM2ydu3YkoA&ab_channel=TVUMCS

Władze WE systematycznie poprawiają standard jego infrastruktury dydaktyczno-badawczej. Dokonuje się to poprzez kompleksowe remonty kolejnych pomieszczeń dydaktycznych i socjalnych, stałe unowocześnianie wyposażenia sal dydaktycznych, rozbudowę laboratoriów IT i sal wyposażonych w stanowiska komputerowe z dostępem do sieci. Prowadzony jest **stały monitoring warunków, w jakich przebiega proces dydaktyczny** oraz warunków, w jakich studenci spędzają przerwy między zajęciami. Przed rozpoczęciem każdego semestru władze dziekańskie dokonują przeglądu wszystkich pomieszczeń dydaktycznych sprawdzając ich przygotowanie do kolejnego semestru. Pracownicy na bieżąco zgłaszają zapotrzebowanie na doposażenie sal dydaktycznych. Każdego roku przed rozpoczęciem semestrów dokonywany jest przegląd wyposażenia dydaktycznego z udziałem pracownika na stanowisku specjalisty ds. informatycznych, celem oceny jakościowej infrastruktury dydaktycznej, w tym sprzętu komputerowego i urządzeń towarzyszących. Studenci za pośrednictwem Rady Wydziałowej Samorządu Studentów również mają możliwość zgłoszenia swoich uwag odnośnie infrastruktury na Wydziale Ekonomicznym.

W 2021 roku na Wydziale Ekonomicznym do użytku oddana została nowoczesna Pracownia Badań Jakościowych (fokusownia). Pozwala ona na kompleksową obsługę badań zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI), pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) czy moderowanie paneli eksperckich. Pracownia wyposażona jest w systemy rejestracji obrazu i dźwięku za pomocą 3 kamer i indywidualnych mikrofonów dla każdego uczestnika (grupy do 10 osób + moderator), możliwość realizacji indywidualnych i grupowych zadań projekcyjnych z wykorzystaniem ICT oraz monitora interaktywnego i projektora symulującego stół dotykowy

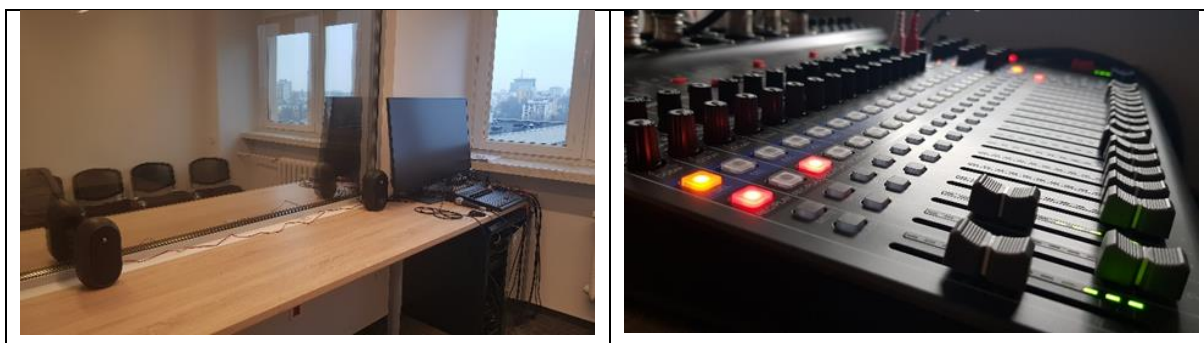
oraz lustro weneckie i podgląd z kamer, które pozwalają na komfortowe warunki obserwacji zachowań uczestników badań z podglądowni.

Rysunek 4. Pracownia Badań Marketingowych – warunki lokalowe i wyposażenie sali fokusowej

Fot. R. Mącik / M. Caban

Podglądownia mieści do 8 osób i wyposażona jest w lustro weneckie oraz monitory kamer i systemy odsłuchu audio. Również w podglądowni mieszczą się urządzenia sterujące, nagrywające i streamingowe, np. mikser audio, rejestratory audio/wideo, sprzęt komputerowy.

Rysunek 5. Pracownia Badań Marketingowych – podglądownia

Fot. R. Mącik / M. Caban

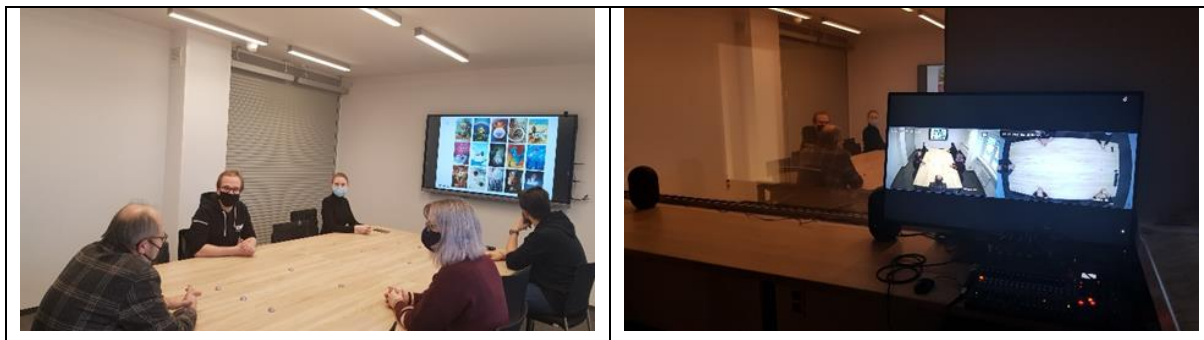
Zainstalowane systemy audio-wideo pozwalają na streaming badania na żywo do dowolnej sali dydaktycznej / auli lub do klienta w dowolnym miejscu za pomocą szerokopasmowego internetu.

Docelowo pracownia będzie posiadała wyposażenie do eyetrackingu ze specjalistycznymi urządzeniami i oprogramowaniem do monitorowania ruchu gałek ocznych. Zakup eyetrackera mobilnego powinien nastąpić w 2022 r. W przyszłości powstanie także stanowisko do badań symulowanej półki sklepowej, które pozwoli na m.in. realizację testów opakowaniowych.

Sprzęt komputerowy dedykowany pracowni pozwala na edycję i montaż dźwięku i obrazu, oraz analizę danych jakościowych za pomocą oprogramowania klasy QDA, tj. NVivo i MaxQDA, wraz z automatycznym przygotowaniem transkrypcji wywiadów w oparciu o usługę NVivo Transcription.

Pracownia jest pomieszczeniem wielofunkcyjnym, które może służyć jako specjalistyczne laboratorium badawcze, laboratorium dydaktyczne oraz sala wideokonferencyjna.

Wykorzystanie dydaktyczne pracowni dotyczy możliwości zapoznania studentów z infrastrukturą wykorzystywaną w badaniach jakościowych, możliwości wykonania projektów w trakcie zajęć dydaktycznych oraz badań na potrzeby prac dyplomowych/magisterskich i doktorskich. Na kierunku Ekonomia studenci mogą korzystać z pracowni w trakcie zajęć kursowych z Podstawy marketingu (studia I stopnia).

Rysunek 6. Realizacja MiniFGI w warunkach reżimu sanitarnego w Pracowni

Fot. M. Caban

Rysunek 7. Realizacja zadań projekcyjnych w trakcie IDI – badanie w Pracowni – projektor dotykowy

Fot. M. Caban / R. Mącik

Pracownia służy również prowadzeniu badań naukowych oraz prac zleconych. Pracownicy Wydziału Ekonomicznego, w szczególności Katedry Metod Badawczych Zarządzania (dr hab. Radosław Mącik, prof. UMCS; dr Monika Ratajczyk oraz dr Olga Smalej) i Katedry Marketingu, mogą zapewnić realizację całego procesu badań jakościowych – od opracowania narzędzi badawczych, przez rekrutację uczestników, przeprowadzenie badań, nagranie wywiadów, automatyczną lub „ręczną” transkrypcję, aż po analizę wyników za pomocą oprogramowania NVivo i MaxQDA, ich wizualizację i dostarczenie finalnego raportu. Aktualnie (grudzień 2022) w pracowni fokusowej prowadzone są wywiady na potrzeby rozprawy doktorskiej mgr Natalii Buczyńskiej-Pizoń, studentki kończących się w 2023 roku studiów doktoranckich.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Dalszy sukcesywny rozwój zasobów bibliotecznych i aktywizowanie studentów do ich pełniejszego wykorzystania. W szczególności trzeba odnawiać posiadany księgozbiór o pozycje zwarte wydane w ostatnich latach. Do konkluzji tej skłaniają między innymi wykazy mało aktualnej bibliografii wykorzystanej podczas pisania niektórych z wylosowanych do oceny prac dyplomowych	Zasoby biblioteczne są wciąż aktualizowane i wzbogacane o kolejne pozycje książkowe. Pracownicy prowadzący zajęcia na Wydziale Ekonomicznym oraz zainteresowani studenci zgłaszają zapotrzebowanie na książki, które jest na bieżąco weryfikowane. Ponadto wzbogacono księgozbiór o dostęp do elektronicznych platform.
2.	Poprawa infrastruktury dostępnej dla studentów pomiędzy zajęciami, przygotowanie większej ilości miejsc siedzących oraz stolików na korytarzach	Infrastruktura jest sukcesywnie rozwijana w ramach dostępnych zasobów budżetowych każdego roku. Korytarze zostały wyposażone w miejsca siedzące i stoliki.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

Wydział planuje inwestycję przekształcającą dawny barek w **strefę dla kół studenckich połączoną ze strefą chillout room**. Strefa będzie tworzona pod kątem komfortu pracy studenta. Stworzone mają być strefy sprzyjające odpoczynkowi w czasie przebywania na Wydziale oraz pracy indywidualnej i w grupach. Przygotowywane zostaną również specjalne pomieszczenia przeznaczone dla kół studenckich. Projekt architektoniczny został przygotowany i sfinansowany ze środków pozostających w dyspozycji dziekana Wydziału Ekonomicznego w 2021 roku. Koszt adaptacji wyceniony został wtedy na około 600 tys. zł. Rozpoczęcie prac adaptacyjnych miało rozpocząć się w IV kwartale 2022 roku. Niestety, z uwagi na inflację i drastyczny wzrost kosztów energii i mediów wprowadzone zostały oszczędności w budżecie Uniwersytetu i ograniczenia w realizacji inwestycji. Na chwilę obecną (grudzień 2022 r.) koszty adaptacji zostały zaktualizowane i wynoszą około 1 mln zł. Poszukiwane są zewnętrzne środki na realizację inwestycji.

Remont kolejnej **sali wykładowej** (103), przeprowadzany w 2022 roku uzupełniony zostanie położeniem na ścianie paneli z niepalnego tworzywa, które mają poprawić akustykę pomieszczenia i tłumić roznoszenie głosu wykładowcy i studentów. Jeżeli pożądaný efekt zostanie uzyskany, to w budżecie remontowym na 2023 rok zaplanowano środki na podobne działanie w salach A1 i A2. Dodatkowo, w sali A1 planowana jest wymiana tradycyjnych ławek prostokątnych na 2-osobowe ławki trapezowe, które umożliwiają ich kreatywne łączenie i konfigurację do pracy zespołowej. Ma to zachęcać do takiej pracy podczas zajęć i wykorzystywania m.in. metod design thinking w pracy ze studentami. Dodatkowym działaniem są planowane w tym zakresie szkolenia dla nauczycieli wydziału, zrealizowane w semestrze letnim roku akademickiego 2022/2023 przez wydziałowy zespół autorów podręcznika „Laboratorium Design Thinking”. Sala A1 docelowo ma zostać także wyposażona w laptopy przechowywane w szafie i wykorzystywane podczas zajęć. Może zatem stanowić tradycyjną salę zajęciową lub stać się pracownią komputerową. Jeżeli z kolei funkcjonalność sali A1 z nowym wyposażeniem zostanie sprawdzona, to planowana jest wymiana wyposażenia w salach B1-B4 i zamiana mocowanych na sztywno foteli audytoryjnych z powrotem na ławki (trapezowe) i krzesła. Wynika to z sygnalizowanej przez nauczycieli akademickich potrzeby przywrócenia infrastruktury, która sprzyjać będzie pracom zespołowym i rozwijaniu kreatywności studentów.

Realizowane są także **corocznie zakupy sprzętu komputerowego i wspomagającego nauczycieli**. Przed rozpoczęciem roku akademickiego 2020/2021 pracownicy zostali wyposażeni sprzętowo i narzędziowo do prowadzenia zajęć. Zakupiono 5 tablic interaktywnych, tablety, laptopy z ekranami dodatkowymi. Wszystkie działania miały na celu usprawnienie pracy nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji podczas kształcenia zdalnego. Poza bieżącymi zakupami wyposażenia w sytuacjach awaryjnych, od jesieni 2020 roku, prace nad planem budżetowym na każdy kolejny rok kalendarzowy poprzedzane są ankietą, w której nauczyciele określają zapotrzebowanie na dodatkowy sprzęt do prowadzenia zajęć, wymianę starego, wskazują na potrzeby remontowe i szkoleniowe. Ponadto, w planie zakupu sprzętu zakłada się co roku zakup laptopów na poziomie 5% zatrudnienia (5-6 sztuk) na wypadek nieprzewidzianych usterek i konieczności nie planowanej wcześniej wymiany sprzętu.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest istotna z punktu widzenia nie tylko Wydziału Ekonomicznego, ale całego Uniwersytetu. Wyrazem tego jest powołanie wśród władz rektorskich na kadencję 2020-2024 **Prorektora ds. rozwoju i współpracy z gospodarką**. Bezpośrednio podległe prorektorowi są Centrum Transferu Wiedzy i Technologii (CTWiT), Centrum Analiz i Rozwoju oraz stanowisko rzecznika patentowego. Jednostki te odpowiedzialne są za różne formy współpracy z otoczeniem gospodarczym na poziomie

całego Uniwersytetu, w tym także w oparciu o zasoby Wydziału Ekonomicznego. Do ich zadań należy m.in. wsparcie przedsiębiorców w nawiązaniu współpracy z naukowcami Uczelni, koordynowanie realizacji badań zleconych, projektów badawczo-rozwojowych, ochrona własności intelektualnej, prowadzenie procesów komercjalizacji wyników badań naukowych, patentów i praw autorskich, promowanie innowacyjnych rozwiązań czy realizacja szkoleń z zakresu komercjalizacji wiedzy. CTWiT posiada ponad 500 umów o współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Część tych umów i zleceń realizowana jest przez nauczycieli akademickich Wydziału Ekonomicznego. Kadre Centrum Analiz i Rozwoju stanowią także pracownicy Wydziału Ekonomicznego.

Współpraca Wydziału Ekonomicznego z otoczeniem gospodarczym, bezpośrednio i poprzez centra uniwersyteckie, przybiera wiele form. Jej przykładami są m.in. następujące aktywności:

1. Studenci wszystkich kierunków Wydziału Ekonomicznego, w tym studenci Ekonomii, odbywają praktyki zawodowe w instytucjach otoczenia gospodarczego. Średniorocznie baza praktyk zawiera oferty około 40 przedsiębiorstw i instytucji z ponad 760 miejscami. Wykaz podmiotów, w których realizują praktyki studenci Ekonomii znajduje się w Załączniku 2.18.
2. Wykładowcami części przedmiotów realizowanych także dla studentów kierunku Ekonomia są także praktycy biznesowi lub nauczyciele akademicki, prowadzący działalność gospodarczą lub zatrudnieni także w podmiotach otoczenia gospodarczego i zawodowo wykonujący działalność profesjonalną.
3. Opracowania eksperckie, doradcze dla klientów CTWiT w zakresie m.in. opinii o innowacyjności, strategii marketingowych, badań rynku, planów rozwoju, projekcji i prognoz, analiz rynkowych, wycen przedsiębiorstw. Część z tych zleceń realizowana jest przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia. Kadra Wydziału Ekonomicznego pełni funkcję ekspertów w projekcie "Platforma Startowa - Wschodni Akcelerator Biznesu", którego partnerami są m.in. UMCS, Puławski Park Naukowo-Technologiczny, Grupa Azoty, Netrix Group, Innofin, Rebels Valley (<http://wab.biz.pl>). Eksperti Wydziału Ekonomicznego wykonują usługi specjalistyczne dla startupów wspieranych w ramach WAB oraz innych komercyjnych klientów Centrum.
4. Udział nauczycieli akademickich jako ekspertów w opracowaniu Strategii Lublina 2020, Strategii Lublina 2030 czy projekcie Foresight Lublin 2050. W ramach projektów realizowanych na zlecenie Urzędu Miasta Lublin wykonywane są systematycznie także mniejsze opracowania, dotyczące np. rozwoju sektora przemysłów kreatywnych. Aktualnie prowadzone są rozmowy o współpracy z Biurem Rozwoju Turystyki Urzędu Miasta Lublin, z inicjatywy którego przez zespoły nauczycieli akademickich oraz studentów Wydziału Ekonomicznego prowadzone byłyby badania ilościowe, jakościowe oraz badanie skutków i wpływu ruchu turystycznego w Lublinie.
5. Prowadzenie zajęć dydaktycznych i pomoc w organizowaniu spotkań studentów z praktykami przez pracowników Urzędu Miasta Lublin, zwłaszcza Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości.
6. Akademia Przedsiębiorczości UMCS. Jest to nowatorski program kreowania przedsiębiorczości akademickiej, ukierunkowany na kształtowanie kompetencji,

rozwój postaw i zachowań przedsiębiorczych. Projekt adresowany jest do studentek i studentów, doktorantek i doktorantów, absolwentek i absolwentów oraz pracowniczek i pracowników UMCS. Celem projektu jest wykształcenie profesjonalistek i profesjonalistów gotowych do realizacji swoich pomysłów biznesowych oraz przygotowane do pełnienia roli liderek i liderów w różnego rodzaju instytucjach i przedsiębiorstwach. Dzięki Akademii Przedsiębiorczości studentki, studenci oraz doktorantki i doktoranci ze wszystkich Wydziałów oraz pracowniczki, pracownicy, absolwentki i absolwenci UMCS mają możliwość zdobycia praktycznej wiedzy z zakresu przedsiębiorczości, rozwinięcia kompetencji niezbędnych w kluczowych obszarach funkcjonowania firmy, poznania własnego potencjału osobistego oraz możliwości jego rozwoju, rozwoju kompetencji miękkich, w tym szeroko pojętych kompetencji przywódczych, skorzystania z interaktywnych narzędzi wspierających rozwój umiejętności menadżerskich, zbudowania sieci przydatnych kontaktów biznesowych, udziału w interdyscyplinarnych projektach biznesowych. W ramach Akademii Przedsiębiorczości UMCS Uniwersytet współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a w szczególności z instytucjami i organizacjami oferującym wsparcie dla osób planujących założyć swój biznes.

7. Od 2000 roku na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje Szkoła Giełdowa. Dzięki współpracy Uczelni z Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie studenci i inni zainteresowani mogą brać udział w szkoleniach z zakresu inwestowania na różnych poziomach zaawansowania. Wykładowcami kursów są nauczyciele akademicki Wydziału Ekonomicznego i praktycy z instytucji finansowych. Władze Wydziału Ekonomicznego dofinansowują udział studentów Wydziału w kursach.
8. Wydział Ekonomiczny podpisał w latach 2017-2020 umowy o współpracy z podmiotami gospodarczymi, m.in. ING Bankiem Śląskim S.A., Instytutem Komunikacji Międzykulturowej i Studiów Interdyscyplinarnych SILK ROAD oraz Euroazjatycką Organizacją Współpracy, Raben Logistic Polska Sp. z o.o., Lingaro Sp z o.o., Polskim Stowarzyszeniem Menedżerów Logistyki i Zakupów, Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce, Instytutem Finansów Ministerstwa Finansów. Ich celem jest realizowanie wspólnych projektów, dostarczanie specjalistycznej wiedzy studentom i działania zmierzające do rozwoju poszczególnych obszarów praktyki gospodarczej, w tym konsultowanie programów studiów.
9. W 2021 roku przy dużym zaangażowaniu Prodziekany ds. jakości kształcenia, dr Anny Tatarczak, UMCS złożył wniosek i otrzymał finansowanie projektu „Dokształcanie Dydaktyczna Uczelni”. Celem projektu jest m.in. zbadanie luki pomiędzy kompetencjami absolwentów poszczególnych kierunków (także kierunku Ekonomia) Wydziału Ekonomicznego a oczekiwaniami pracodawców. Na podstawie tej diagnozy, podjęte mają być działania, które mają pozwolić na podniesienie kompetencji nauczycieli akademickich i prowadzić do eliminacji luk kompetencji w dydaktyce na potrzeby rynku pracy.
10. Wydział Ekonomiczny w sposób ciągły współpracuje z Urzędem Miasta Lublin, zwłaszcza w związku z rozwojem Miasta w oparciu o podmioty z sektora Nowoczesnych Usług Biznesowych (BPO/SSC/Data Analysis/nowoczesna logistyka). Pojawienie się nowego podmiotu, interesującego z perspektywy współpracy dla Wydziału

Ekonomicznego, prowadzi do spotkania władz Wydziału z przedstawicielami firmy. Często jest to działanie inicjowane przez Urząd Miasta Lublin. Rozmowy nt. poszerzania współpracy odbywają się także w związku z nawiązywaniem współpracy z praktykami w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych (także na kierunkach o profilu ogólnoakademickim, takich jak Ekonomia). W ostatnim roku spotkania takie dotyczyły m.in. firm Vistra, Publicis Re:Sources, AstraFox, Alto Advisory (pierwszy poza Warszawą oddział firmy założonej 11 lat temu przez absolwentów Wydziału Ekonomicznego oraz Wydziału Prawa i Administracji UMCS), Instytutu Finansów Ministerstwa Finansów.

W 2010 roku na Wydziale Ekonomicznym powołana została **Rada Przedsiębiorców**. Rada przyjęła realizację w ramach swojej działalności następujących celów:

- Wymianę informacji i doświadczeń z obszaru działalności obydwu środowisk – naukowego i praktyki gospodarczej.
- Inicjowanie działań leżących we wspólnym interesie oraz opiniowanie przedkładanych projektów.
- Organizowanie wspólnych przedsięwzięć z zakresu działalności podstawowej partnerów bądź realizujących interes publiczny.

Określono przy tym następujące obszary współpracy w zakresie naukowo-badawczym:

- Podejmowanie wspólnych projektów naukowo-badawczych z partnerami bądź wspieranie ich w realizacji prowadzonych projektów, w tym unijnych.
- Realizacja przedsięwzięć o charakterze aplikacyjnym.
- Realizacja działalności doradczej, konsultacyjnej oraz udzielenia innych form wsparcia w rozwiązywaniu konkretnych problemów na zasadach określonych przez partnerów.
- Organizowanie konferencji naukowych, seminariów, warsztatów.

W zakresie dydaktyki Rada współpracuje w poniższych obszarach:

- Konsultowanie i opiniowanie planów kształcenia i programów nauczania w aspekcie oczekiwanej sylwetki absolwenta studiów ekonomicznych.
- Wsparcie w pozyskiwaniu przez studentów Wydziału miejsc praktyk i staży.
- Współpraca w zakresie określania tematyki prac dyplomowych i doktorskich z punktu widzenia zapotrzebowania praktyki.
- Wsparcie w opracowywaniu materiałów dydaktycznych opartych na przykładach z praktyki gospodarczej.
- Organizowanie przez Wydział studiów podyplomowych, kursów i szkoleń na zamówienie pracodawców.
- Organizacja konkursów na najlepsze prace dyplomowe i doktorskie oraz promowanie najzdolniejszych absolwentów.
- Organizowanie wykładów gościnnych wybitnych praktyków gospodarczych.

W zakresie promocji do obszarów współpracy należą:

- Współpraca i wsparcie w przedsięwzięciach promujących Wydział i partnerów.
- Współudział w popularyzacji wiedzy i edukacji.
- Uczestnictwo w uroczystych wydarzeniach organizowanych przez Wydział i partnerów.

Co do zasady spotkania Rady odbywają się przynajmniej raz w roku. W okresie pandemii spotkania te zastąpione zostały indywidualnymi konsultacjami. W dniu 27 października 2022 r. członkowie Rady Przedsiębiorców WE, członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia wraz z władzami Wydziału Ekonomicznego uczestniczyli w spotkaniu z Sektorową Radą ds. Kompetencji – Nowoczesne Usługi Biznesowe. Podczas spotkania dyskutowano nt. kompetencji przyszłości, a przedstawiciele otoczenia biznesowego (m.in. Orange Polska, Syntea, Lubelskie Forum Pracodawców) wskazywali na kluczowe umiejętności, na które powinien być położony szczególny nacisk w procesie kształcenia. Wskazywano na potrzebę horyzontalnego kształcenia umiejętności praktycznych przez cały proces kształcenia (np. zastosowanie arkusza kalkulacyjnego, praca z oprogramowaniem finansowo-księgowym), niezależnie od przedmiotów dedykowanych rozwojowi tych umiejętności.

Okresowe przeglądy programu studiów na kierunku Ekonomia odbywają się co semestr. Istotnym elementem weryfikacji programów kształcenia są konsultacje ze studentami kierunku oraz pracownikami WE. W ramach okresowych przeglądów program studiów jest również konsultowany z interesariuszami zewnętrznymi (przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz absolwentami). Każdego roku Władze Wydziału kierują do współpracujących z nimi przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego korespondencję, w której zwracają się z prośbą o wyrażenie opinii oraz ewentualnych propozycji zmian dotyczących realizowanego programu studiów. Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w kształtowaniu efektów uczenia się poza opiniowaniem programów kształcenia i sylabusów opiera się też m.in. na współorganizacji praktyk zawodowych, a także przygotowaniu prac dyplomowych realizowanych na potrzeby lub przy współudziale podmiotów zewnętrznych. Na zakończenie roku akademickiego, z przeprowadzonych przeglądów sporządzany jest Raport Roczny Zespołu Programowego dot. działania na rzecz doskonalenia programu studiów.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest też przedmiotem bieżących i okresowych działań władz i kolegów Wydziału Ekonomicznego (dziekani, Kolegium Dziekańskie, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia). Pojawiające się w tym zakresie możliwości, które wspierają się do rozwoju kierunku dyskutowane są na forum ciał kolegialnych lub wykorzystywane niezwłocznie przez władze dziekańskie. Na Wydziale przyjęto zasadę konsultowania procesu kształcenia z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w szczególności w ramach powołanych dla każdego kierunku Zespołów Programowych, w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji i przedsiębiorstw, zajmujących się działalnością powiązaną z charakterem kierunku.

Wpływ otoczenia społeczno-gospodarczego na doskonalenie programu studiów odbywa się na bieżąco poprzez funkcjonowanie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, w którego skład wchodzi przedstawiciel pracodawców – dr Ilona Skibińska-Fabrowska. Program kształcenia oraz efekty uczenia się są stałym punktem w planie pracy Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Poza tym, część etatowych nauczycieli Wydziału Ekonomicznego posiada doświadczenie praktyczne.

Działania w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym obejmowały i obejmują m.in.:

- Wydział Ekonomiczny wyraził deklarację uczestnictwa i zachęca studentów do udziału w pilotażowym projekcie Urzędu Miasta Lublin pt. "Kawiarenki językowe". Celem nadrzędnym projektu jest zatrzymanie talentów w Lublinie oraz wsparcie lubelskich firm z sektora nowoczesnych usług biznesowych o wykwalifikowaną kadrę. Dodatkowym jest podniesienie kompetencji lingwistycznych, języków programowania czy kompetencji miękkich z zakresu komunikacji wśród studentów lubelskich uczelni oraz podniesienie świadomości na temat obecności firm z sektora nowoczesnych usług biznesowych oraz prowadzonych przez nie działalności.
- skuteczne uruchomienie przez Wydział Ekonomiczny naboru na praktyczne studia w języku angielskim, o które zabiegał od kilku lat Urząd Miasta Lublin, jako uzupełnienia strategii rozwoju Miasta: studia magisterskie Data Science (zrekrutowanych 15 studentów w roku akademickim 2021/2022 i 38 studentów w roku akademickim 2022/2023) oraz studia licencjackie Business Analytics (pierwszy nabór w roku akademickim 2022/2023 z 18 studentami zagranicznymi i polskimi); przez rozszerzenie rynku działania te mają w długim okresie neutralizować negatywne trendy demograficzne obserwowane w Polsce,
- współpracę z UM Lublin w zakresie przygotowania Strategii Lublin 2030 i działań operacyjnych (m.in. bieżące zapytanie o możliwość włączenia studentów i wykładowców do analizy publicznych danych na potrzeby podmiotów Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego, zainteresowanych ekspansją na rynki wschodnie) oraz przygotowanie i skuteczne uruchomienie studiów I stopnia w języku polskim na kierunku Międzynarodowe stosunki gospodarcze (37 przyjętych studentów od roku akademickiego 2022/2023), w odpowiedzi na potrzeby wsparcia ekspansji międzynarodowej przedsiębiorstw z regionu,
- przygotowanie wspólnej akcji promocyjnej i udziału WE UMCS wraz z UM Lublin w targach edukacyjnych w USA (kierunki Data Science i Business Analytics) – planowane na czerwiec 2023 (odkładane przez ostatnie 2 lata z uwagi na pandemię),
- prace nad zmianami programowymi w kierunkach studiów i generalnie przyjęcia jako priorytetu – niezależnie od kierunkowych efektów uczenia się – budowania kompetencji absolwentów wymaganych w sektorze NUB/BPO/SSC: kompetencji analitycznych, IT, językowych, które powinny zostać w większym stopniu uwzględnione w przygotowywanych zmianach w programach studiów prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym (na kierunkach Analityka gospodarcza, Finanse i rachunkowość, Zarządzanie zrealizowane w I kwartale 2022 roku – rekrutacja na studia rozpoczynające się w roku akademickim 2022/2023 odbyła się już z nową ofertą; po wizytacji Zespołów PKA na kierunkach Ekonomia i Logistyka przeprowadzone zostaną zmiany na tych kierunkach, co zakończy cykl zmian w obecnej kadencji władz dziekańskich – wszystkie kierunki w ofercie zostaną w ten sposób zaktualizowane i odświeżone),

- udział dziekana WE, dr hab. Mariusza Kici, w pracach Sektorowej Rady ds. Kompetencji – Nowoczesne Usługi Biznesowe (m.in. badania i analizy w zakresie kompetencji w sektorze, ustalanie kierunków rozwoju i rekomendacji),
- zmiany składu Rady Przedsiębiorców, uwzględniające w większym stopniu reprezentację podmiotów z zakresu nowoczesnych usług biznesowych (BPO/SSC) (m.in. Sollers Consulting, Orange Polska, Solet).

Na ocenianym kierunku prowadzone są **okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym**, w tym z pracodawcami, w odniesieniu do programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów. Źródła danych na temat efektywności współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym są następujące: wnioski z opinii, wnioski z opinii praktyków prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku, wnioski z nieformalnych rozmów i spotkań z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Poszerzać listę członków Rady Przedsiębiorców o kolejnych partnerów	W 2021 roku do Rady Przedsiębiorców powołano nowych, aktywnych członków, reprezentujących m.in. sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych (BPO/SSC/Data Science).

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Umiędzynarodowienie kształcenia na UMCS, w tym na kierunku Ekonomia, od lat jest jednym z głównych celów strategicznych Uczelni. W ramach wyznaczonych przez Uczelnię celów, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, na kierunku Ekonomia kładzie się nacisk na **podnoszenie umiędzynarodowienia procesu kształcenia**, poprzez:

- poszerzanie oferty dydaktycznej realizowanej w języku obcym,
- zachęcanie międzynarodowej mobilności nauczycieli akademickich oraz studentów,
- realizację międzynarodowych grantów,
- rozszerzanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi,
- stałe poszerzanie zbiorów bibliotecznych o pozycje anglojęzyczne,

- Powołanie Wydziałowego Zespołu ds. Umieędzynarodowienia, pełnomocnika Dziekana ds. Współpracy Międzynarodowej oraz pełnomocnika Dziekana ds. programu Erasmus+.

Kontynuowanie tych działań i realizacja kolejnych są przewidziane w planach rozwoju kierunku. W realizacji tych działań pomocne są doświadczenia międzynarodowe kadry akademickiej zdobyte podczas konferencji międzynarodowych, wizyt studyjnych i staży. Źródłem inspiracji w zakresie kształtowania sylabusów i metod realizacji procesu dydaktycznego są wyjazdy wykładowców do zagranicznych uczelni partnerskich. Z kolei, w czasie pobytów naukowców z zagranicy na Wydziale Ekonomicznym, prowadzone są też rozmowy o różnicach w programach nauczania, treściach programowych oraz sposobach ich realizacji. W trakcie tych spotkań analizowane są możliwość współorganizacji konferencji naukowych, realizacji wspólnych projektów badawczych oraz wspólnych zadań dydaktycznych.

Umieędzynarodowienie kierunku Ekonomia skutkuje lepszym przygotowaniem absolwentów do pracy w środowisku międzynarodowym. Dodatkowo wymienione działania poprawiają znajomość języków obcych wśród studentów, jak również umiejętności korzystania z obcojęzycznych źródeł takich jak podręczniki, artykuły naukowe czy ogólnie zasoby internetowe.

Zgodnie z programem studiów studenci I oraz II stopnia kierunku Ekonomia mają obowiązek uczęszczać na wybrany **Przedmiot w Języku Obcym** (PJO) i uzyskać z niego zaliczenie z oceną. W pierwszym roku akademickim, gdy funkcjonował ten obowiązek (2018/19), studenci mieli do wyboru 3 przedmioty (na I oraz na II stopniu). Rok później było ich już 21, a w roku 2020/21 – 13 na I stopniu oraz 15 na II stopniu. W roku akademickim 2021/22 studentom Ekonomii I stopnia zaproponowano 16 przedmiotów, a II stopnia 17 przedmiotów. Zarówno na I, jak i na II stopniu, wspomniane wykłady prowadzone są przez wykładowców z zagranicy lub wykładowców z WE UMCS (oczywiście w języku obcym). Warto dodać, że jeszcze zanim wprowadzony został obowiązek zaliczenia PJO, to istniała możliwość dla naszych studentów uczestniczenia w wykładach profesorów z zagranicy w ramach wykładów fakultatywnych.

W ramach wspomnianych Przedmiotów w Języku Obcym studenci I stopnia Ekonomii mogli wybierać z wykładów prowadzonych przez zagranicznych nauczycieli:

- w roku akademickim 2018/19 – mgr. Roberta Patersona (Kanada), prof. Sang Chul Parka (Korea Płd.) albo prof. Barta Dębickiego (USA);
- w roku akademickim 2019/20 – mgr. Roberta Pattersona, mgr. Phillipa Poyntona (UK), prof. Sang Chul Parka albo prof. Barta Dębickiego;
- w roku akademickim 2020/21 – prof. Sang Chul Parka albo prof. Barta Dębickiego;
- W roku akademickim 2021/22 – mgr. Roberta Pattersona, dr. Tamoya Kurodę (Japonia), prof. Raphela Johna Habiego (Tanzania), prof. Johna Boamo Tlegraya (Tanzania), prof. Emmanueala Matiku (Tanzania), prof. Bruce’a Kiblera (USA).

Studenci II stopnia Ekonomii, w ramach Przedmiotów w Języku obcym mogli wybierać z wykładów prowadzonych przez zagranicznych nauczycieli:

- w roku akademickim 2018/19 – prof. Sang Chul Parka albo prof. Barta Dębickiego;
- w roku akademickim 2019/20 – mgr. Roberta Pattersona, mgr. Phillipa Poyntona, prof. Sang Chul Parka albo prof. Barta Dębickiego;
- w roku akademickim 2020/21 – mgr. Roberta Pattersona, prof. Sang Chul Parka albo prof. Barta Dębickiego;
- W roku akademickim 2021/22 – mgr. Roberta Pattersona, dr. Tamoya Kurodę, prof. Raphela Johna Habiego, prof. Johna Boamo Tlegraya, prof. Emmanueala Matiku, prof. Bruce’a Kiblera.

Podstawową kompetencją niezbędną do funkcjonowania w międzynarodowym środowisku jest znajomość języków obcych. Studenci I stopnia Ekonomii, począwszy od II semestru mają po 30 godzin zajęć z języka obcego (kontynuowanego). Semestry II, III i IV kończą się zaliczeniem z oceną, a semestr V – egzaminem. Na II stopniu Ekonomii studenci pogłębiają swoje kompetencje językowe (przedmiot „język obcy kontynuowany”) w ciągu dwóch pierwszych semestrów (zajęcia w wymiarze 30 godzin w każdym semestrze). Pierwszy semestr kończy się zaliczeniem na ocenę, a drugi egzaminem. Zajęcia z języków obcych prowadzą lektorzy Centrum Nauczania i Centrum Języków Obcych UMCS. Zajęcia te opierają się na autorskich programach, uwzględniających język specjalistyczny dla poszczególnych kierunków studiów.

Studenci Wydziału Ekonomicznego UMCS mogą korzystać z bardzo bogatej oferty mobilności międzynarodowych. Obecnie w ramach **programu Erasmus+** studenci mogą studiować na jednej z 38 uczelni zagranicznych (Załącznik 7.1), z którymi Wydział ma podpisane umowy. Uczelnie te pochodzą z 14 krajów, łącznie oferując ponad 80 mobilności rocznie dla naszych studentów.

Począwszy od roku akademickiego 2015/16 do roku akademickiego 2018/2019 na wyjazdy zagraniczne w ramach programu Erasmus+ przyznano 77 nominacji (w tym 15 nominacji dla studentów kierunku Ekonomia). W roku akademickim 2019/2020 za granicą studiowało 8 osób. W kolejnym roku akademickim za granicą studiowało 11 studentów (w tym 3 osoby z kierunku Ekonomia). W roku akademickim 2021/2022 na studia za granicę wyjechało 16 osób (w tym 2 osoby z Ekonomii), a dodatkowo jedna osoba brała udział w kilkumiesięcznych praktykach w Turcji, także w ramach programu Erasmus+. Aktualnie, w semestrze zimowym roku akademickiego 2022/2023, na studiach za granicą przebywa 8 osób (w tym 2 osoby z Ekonomii), a ponadto nasza absolwentka odbywa praktyki w Madrycie (dofinansowane z programu Erasmus+). Na semestr letni roku akademickiego 2022/2023 nominację uzyskało 9 osób (w tym 1 z Ekonomii). Studenci WE UMCS w programie Erasmus+ najczęściej podejmują studia w języku angielskim, ale także francuskim, niemieckim czy hiszpańskim.

W latach akademickich od 2015/16 do 2020/21 na Wydziale Ekonomicznym, w ramach programu Erasmus+, uczyło się łącznie 126 studentów z zagranicy. W semestrze zimowym

roku akademickiego 2021/22 studentów takich było rekordowo dużo - 24 osoby, a dodatkowo przynajmniej 3 osoby z innych wydziałów UMCS podjęły wybrane zajęcia na WE UMCS. Spośród wspomnianych 24 osób, aż 16 postanowiło zostać u nas na drugi semestr, a do tego przyjechało 6 kolejnych studentów. Łącznie można zatem mówić o rekordowych 46 „semestromobilnościach” lub o 30 studentach z zagranicy, którzy przyjechali na studia Erasmus+ na WE UMCS w całym roku akademickim 2021/2022. Godny podkreślenia jest fakt, że wzrost przyjazdów studentów z zagranicy nastąpił pomimo trudnych czasów pandemii, niesprzyjających tego typu mobilnościom. Tak liczne zainteresowanie wynikać może z faktu, że dla zagranicznych studentów przyjeżdżających na studia Erasmus+ na WE UMCS w roku akademickim 2021/2022 zaoferowano aż 55 różnych przedmiotów prowadzonych w języku angielskim, a w roku 2022/2023 – 57 takich przedmiotów. Prawie wszystkie prowadzone były przez pracowników Wydziału, choć kilka z nich realizowali współpracujący z WE UMCS wykładowcy z zagranicy. W obecnym semestrze na Wydziale Ekonomicznym studiuje 13 studentów z zagranicy.

Jak wspomniano powyżej, przedmioty oferowane na Wydziale Ekonomicznym w programie Erasmus+ są wybierane także przez studentów z zagranicy goszczących na innych wydziałach UMCS, np. na Wydziale Prawa i Administracji, Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Wydziale Pedagogiki i Psychologii, Wydziale Filologicznym.

Korzyści dla studentów kierunku Ekonomia z umiędzynarodowienia wynikają nie tylko z ich wyjazdów za granicę, ale wiążą się także z przyjazdami obcokrajowców na studia na Wydziale. Dzięki tworzeniu grup mieszanych (Polacy w ramach obowiązkowego Przedmiotu w Języku Obcym oraz studenci Erasmusa), rodzimi studenci mają możliwość porozumiewania się ze studentami z innych krajów, poznawania ich poglądów, sposobu widzenia problemów ekonomicznych i oczywiście ćwiczenia swoich umiejętności językowych. Ponadto, z myślą o wprowadzeniu gości z zagranicy w lokalne realia, funkcjonuje Program Mentor realizowany przez European Students Network. Korzyścią dla opiekunów z Wydziału Ekonomicznego jest poznanie studentów Erasmusa oraz doskonalenie języka obcego poprzez praktykę.

Jeśli chodzi o **mobilność kadry** Wydziału Ekonomicznego w celach dydaktycznych, to w ofercie programu Erasmus+ znajduje się 38 uczelni z 14 krajów. Od roku 2015/2016 pracownicy WE UMCS odbyli 28 takich mobilności do 13 krajów.

Poza programem Erasmus+, Wydział Ekonomiczny **zawarł blisko dwadzieścia umów o współpracy akademickiej** z uczelniami z takich krajów jak: Austria, Białoruś, Chiny, Hiszpania, Indonezja, Japonia, Rosja, Serbia, Słowenia, Stany Zjednoczone, Taiwan, Tajlandia, Tanzania, Ukraina.

Pierwszym elementem służącym **monitorowaniu umiędzynarodowienia procesu kształcenia** są anonimowe ankiety wypełnianie w USOSie przez studentów, po zakończeniu każdego semestru. Ocenie podlegają m.in. nauczane języki obce, jak również przedmioty ekonomiczne prowadzone w tychże językach. Ponadto, zagraniczni studenci przyjeżdżający na WE UMCS w

ramach programu Erasmus+ mają możliwość wypełnić identyczne ankiety w USOSie (choć oczywiście w wersji anglojęzycznej). Specjalnie z myślą o nich została na Wydziale opracowana instrukcja, jak mogą to zrobić. Takie stałe, co semestralne, monitorowanie jakości kształcenia w językach obcych, pozwala utrzymywać rozwiązania, które się sprawdzają, usuwać mankamenty i podnosić poziom merytoryczny zajęć oraz zadowolenie studentów.

Regularnej ocenie podlega także satysfakcja studentów z udziału w programie Erasmus+. Badanie to jest autorską inicjatywą Wydziału Ekonomicznego UMCS (Załączniki 7.2-7.5), niezależną od ankiet przeprowadzanych przez uczelniane Biuro Erasmus. Na przełomie 2020 i 2021 roku opracowane zostały dwie ankiety – jedna adresowana do studentów zagranicznych uczestniczących w zajęciach na Wydziale Ekonomicznym, a druga do naszych studentów wracających z zagranicznych studiów w programie Erasmus+. Pierwszym badaniem poszczególnymi ankietami byli objęci studenci, którzy skorzystali z programu Erasmus+ od 2015 roku do 2020 roku. Celem ankiety adresowanej do powracających studentów WE UMCS jest poznanie ich opinii o tym, co moglibyśmy poprawić przed wyjazdem, w trakcie i po powrocie, aby ich doświadczenie studiów zagranicznych było jeszcze lepsze. Prosimy także o praktyczne informacje o konkretnej zagranicznej uczelni i mieście, abyśmy mogli je przekazać następnym studentom jadącym w to samo miejsce. Obcokrajowców studiujących na naszym Wydziale pytamy z kolei o ocenę poszczególnych aspektów zajęć prowadzonych przez wykładowców WE UMCS (m.in. o poziom wiedzy, komunikatywność, techniki nauczania, przyjazność) oraz o to jakie rozwiązania z ich macierzystej uczelni powinniśmy wprowadzić na WE UMCS. Wyniki obu ankiet zostały opracowane (Załączniki 7.6-7.7), ujęte w formie prezentacji i umieszczone na stronie Wydziału (<https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/1104/134538-we-umcs-erasmus-2015-2022-feedback-incoming-en-full-nov2022.pdf> oraz <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/1104/134108-we-umcs-erasmus-2015-2022-feedback-outgoing-pl-nov2022.pdf>). Obecnie ankiety są kierowane do kolejnych grup studentów (przyjeżdżających i wyjeżdżających) regularnie co semestr, gdy tylko kończą i rozliczają oni swoje mobilności. Również co semestr uaktualnianie są wspomniane prezentacje.

Narzędziem sprzyjającym podnoszeniu umiędzynarodowienia naszych studentów są **przyznawane przez Dziekana WE UMCS dofinansowania kosztów udziału w programie Erasmus+**. Dofinansowania te pochodzą ze środków wydziałowych i są całkowicie niezależne od finansowania, które studenci uzyskują z programu Erasmus+. Z założenia przyznawane kwoty powinny pokryć koszty podróży z Lublina na uczelnię zagraniczną i z powrotem (Załącznik 7.8).

Następnym krokiem służącym umiędzynarodowieniu jest **zawieranie kolejnych umów międzynarodowych**. W ostatnich siedmiu latach Wydział Ekonomiczny regularnie podpisywał od 2 do 5 nowych umów rocznie w programie Erasmus+, łącznie przybyło nam 24 nowych partnerów. Rozwijamy także współpracę z uczelniami spoza Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+ KA171 (kontynuacja programu KA107). W styczniu 2022 roku pracownicy

Wydziału Ekonomicznego zgłosili 6 wniosków o współpracę z uczelniami z krajów partnerskich (lata 2022-2024, Erasmus+ KA171). Ponadto od 2015 roku zawarliśmy kilka umów z zagranicznymi uczelniami, poza jakimkolwiek programem Erasmus+. Nawiązywaniu i zacieśnianiu współpracy z zagranicznymi uczelniami służyły także spotkania Dziekana i przedstawicieli WE UMCS z władzami czterech uczelni z Tanzanii (kwiecień 2022), z University of Brawijaya z Indonezji (wrzesień 2022) oraz z Gannon University z USA (październik 2022).

We wrześniu 2021 roku Wydział Ekonomiczny UMCS otrzymał pozytywną decyzję w sprawie przyznania **grantu z Iceland Liechtenstein Norway Grants** w Komponentcie II PROGRAM EDUKACJA (EDUCATION PROGRAMME) - Mobilność w szkolnictwie wyższym (Higher Education Mobility). Partnerem projektu jest Bifröst University (Islandia), a kwota przyznanego dofinansowania to 45 986,33 EUR. W ramach projektu planowane są pobyty (1 lub 2 tygodniowe) wykładowców z UMCS w BU oraz z BU w UMCS, w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych. Ponadto, planowane jest zorganizowanie dwóch hybrydowych warsztatów/konferencji nt. doświadczeń i rozwoju dydaktyki, w tym dydaktyki zdalnej. Projektem objęci zostaną także pracownicy administracyjni z obu uczelni. Projekt realizowany jest od kwietnia 2022, a trwać będzie do końca września 2023 r. W dniach 19-27 listopada 2022 r. zrealizowano mobilność 6-osobowego zespołu administracji WE UMCS do Bifröst University. W wizycie wzięli udział: dziekan Wydziału, pełnomocnik dziekana ds. Programu Erasmus+, kierownik administracji wydziałowej, asystentka dyrektora Instytutu Ekonomii i Finansów oraz dwie osoby z dziekanatu studenckiego, które obsługują studentów kierunków anglojęzycznych Business Analytics i Data Science. Celem spotkań była wymiana doświadczeń w zakresie organizacji studiów, dydaktyki zdalnej i rozwoju oferty dydaktycznej. W trakcie wyjazdu odbyło się także spotkanie z Ambasadorem RP w Islandii, z którym konsultowano możliwości rozszerzenia współpracy międzynarodowej i przygotowania wspólnej oferty dydaktycznej UMCS i Bifröst University m.in. dla społeczności Polaków na Islandii. W kolejnych miesiącach odbędą się kolejne mobilności z WE UMCS oraz Bifröst University do WE UMCS – administracja i wykładowcy zostali zaproszeni do udziału w III Dniu Jakości Kształcenia UMCS, który odbędzie się w semestrze letnim 2022/2023. Wymiana doświadczeń dydaktycznych ma znaczenie dla jakości kształcenia na wszystkich kierunkach oferowanych przez WE UMCS.

W 2021 roku do wykładowców z Wydziału Ekonomicznego władze Wydziału skierowały ankietę, której celem było rozpoznanie aktualnego stanu, a także możliwości i planów pracowników w zakresie umiędzynarodowienia ich aktywności naukowej lub dydaktycznej. Na podstawie wyników ankiety i deklaracji współpracy międzynarodowej opracowano **katalog profili akademickich kadry naukowej i dydaktycznej** Wydziału Ekonomicznego. Katalog jest udostępniany zagranicznym partnerom akademickim w wersji elektronicznej i drukowanej (Załącznik 7.9). W ciągu ostatniego roku katalog był sukcesywnie aktualizowany o nowe profile nauczycieli zgłaszających zainteresowanie współpracą i przekazany m.in. ośrodkom w Tanzanii, Rwandzie, USA, Islandii oraz Ambasadzie RP w Tanzanii i Islandii. Ponadto, zorganizowane zostały konwersatoryjne kursy języka angielskiego dla nauczycieli akademickich (2 edycje) i administracji Wydziału (1 edycja). Działania te będą kontynuowane

w kolejnych latach i wspierać umiędzynarodowienie Wydziału. Rozwojowi i wspieraniu umiędzynarodowienia Wydziału Ekonomicznego służą także, zapoczątkowane w 2020 roku spotkania Wydziałowego Zespołu ds. Umiędzynarodowienia. Częstotliwość spotkań zależy od bieżących potrzeb, zwykle mają miejsce 2-3 razy w miesiącu.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Wprowadzenie do programu kształcenia na studiach I i II stopnia obowiązkowego przedmiotu z egzaminem w języku obcym	Moduł język obcy na I i II stopniu kończy się obowiązkowo egzaminem. Dodatkowo, poza lektorem, studenci mają obowiązek zrealizowania przedmiotu w języku obcym.
2.	Dalsza intensyfikacja procesu umiędzynarodowienia kształcenia poprzez angażowanie wykładowców z zagranicznych uczelni do prowadzenia zajęć, wsparcie organizacyjne i finansowe wykładowców Wydziału w wyjazdach do zagranicznych uczelni partnerskich oraz zapewnienie studentom kierunku ekonomia możliwie szerokiej palety wykładów do wyboru w języku obcym, jak i motywowanie studentów do udziału w programach Erasmus.	Szczegółowe informacje dot. zaleceń zostały opisane w kryterium 7, poniżej syntetyczne informacje o realizowanych zadaniach: - Oferta wykładów w języku obcym została znacząco rozbudowana – Załącznik 2.13. - Realizacja grantu Iceland Liechtenstein Norway Grants w Komponentie II PROGRAM EDUKACJA (EDUCATION PROGRAMME) - Mobilność w szkolnictwie wyższym (Higher Education Mobility). - W ostatnich siedmiu latach Wydział Ekonomiczny regularnie podpisywał od 2 do 5 nowych umów rocznie w programie Erasmus+, łącznie przybyło nam 24 nowych partnerów. - Przyznawanie przez Dziekana WE UMCS dofinansowania kosztów udziału w programie Erasmus+. W ofercie programu Erasmus+ znajduje się 38 uczelni z 14 krajów. Od roku 2015/2016 pracownicy WE UMCS odbyli 28 takich mobilności do 13 krajów. Poza programem Erasmus+, Wydział Ekonomiczny zawarł blisko dwadzieścia umów o współpracy akademickiej z uczelniami z innych krajów.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

Współpraca Wydziału Ekonomicznego z Gannon University (USA) zaowocowała rekomendacją Wydziału jako hosta **globalnego sympozjum dla studentów X-Culture Global Business Week** (www.x-culture.org), organizowanego przez międzynarodowy zespół z amerykańskich uniwersytetów i praktyków biznesu. X-Culture Global Business Symposium to wydarzenie skupiające uczestników wybranych spośród najlepszych studentów z całego świata. Studenci tworzą międzynarodowe zespoły, które spotykają się najpierw on-line, a potem osobiście, aby sfinalizować pracę nad rozwiązaniem realnego problemu biznesowego. Od 2010 roku uczestniczyło w tych wydarzeniach prawie 100 tysięcy studentów z ponad 400 krajów i 800 uniwersytetów i utworzono ponad 15 tys. międzynarodowych zespołów. Poprzednie wydarzenia Global Business Symposium odbyły się w Miami (Stany Zjednoczone) w 2017 r., Maceracie (Włochy) w 2018 r. i Calgary (Kanada) w 2019 r. Z powodu Covid-19 brak wydarzeń w latach 2020-2021. Dzięki rekomendacji z Gannon University, Lublin i Wydział Ekonomiczny UMCS znaleźli się na krótkiej liście kandydatów, pokonując ostatecznie m.in. ośrodki z Innsbrucka, Kosowa, czy Aten. W lipcu 2023 roku w Lublin i UMCS, a przede wszystkim Wydział Ekonomiczny będzie gościł 120-150 najlepszych studentów oraz około 30-50 mentorów i wykładowców, którzy będą wspierać studentów w rozwiązywaniu biznesowych case study dla lubelskich przedsiębiorstw. Aktualnie trwają prace nad programem wydarzenia i rozmowy z przedstawicielami firm, które przygotują wyzwania biznesowe dla studentów. Pełnienie funkcji organizatora umożliwia nauczycielom i studentom Wydziału, w tym studentom Ekonomii, włączenie się w zespoły, szkolenia i pełnienie funkcji ambasadorów wydarzenia i mentorów, a projekty przygotowujące do sympozjum mogą być włączone w sylabusy zajęć. Projektem zarządza dr hab. Paweł Pasierbiak, kierownik Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Studenci kierunku ekonomia objęci są systemem wsparcia w różnych obszarach aktywności przez władze dziekańskie, pracowników naukowo-dydaktycznych i administracyjnych, który określa przede wszystkim Procedura wsparcia udzielanego studentom na Wydziale Ekonomicznym UMCS (Załącznik 8.1). Uczelnia dokłada wszelkich starań celem zapewnienia nowoczesnych warunków kształcenia, zarówno angażując ich w rozwój naukowy, kształtowanie kompetencji zawodowych dopasowanych do zmieniającego się rynku pracy oraz kładąc duży nacisk na rozwój kompetencji społecznych, uwzględniając przy tym potrzeby osób z niepełnosprawnością.

Wsparcie w adaptacji do studiowania

Opieką otaczani są studenci już od pierwszego roku studiów pierwszego stopnia. Aby pomóc im w zaadaptowaniu się do nowych warunków członkowie samorządu wydziałowego zaraz po rekrutacji zakładają na FB grupę wsparcia dedykowaną nowoprzyjętym studentom ekonomii, a w dniu immatrykulacji opiekun roku, pracownicy dziekanatu i Wydziałowy Samorząd Studencki organizują pierwsze spotkanie informacyjne w zakresie praw i obowiązków studenta. Powoływany jest opiekun roku (w konsultacji z RWSS), którego zadaniem jest udzielanie studentom rad i konsultacji w sprawach związanych z procesem dydaktycznym i wsparcie w rozwiązywaniu wszelkich problemów organizacyjnych i wychowawczych. Opiekunowie pierwszych lat studiów prowadzą dodatkowe konsultacje (dwa razy w miesiącu) oraz zakładają na MTeams Zespół dedykowany swoim podopiecznym. Szczegółowo zadania opiekuna roku określa Załącznik 8.2. Corocznie Uczelnia organizuje szkolenia dla opiekunów lat (Załącznik 8.3).

Na początku każdego roku akademickiego RWSS i koła naukowe, przy wsparciu władz wydziału organizują wyjazdowe spotkanie integracyjno-szkoleniowe Radar, które jest doskonałą okazją do wdrożenia nowoprzyjętych studentów w proces studiowania, poznania władz WE, zaangażowania w prace Samorządu i Kół, integracji społeczności studenckiej.

Wsparcie w nauczaniu

Istotne wsparcie w zakresie dydaktyki stanowią materiały dydaktyczne (treści wykładowe, zadania, przykłady, case studies, filmiki, itp.) zamieszczane przez większość nauczycieli w Wirtualnym Kampusie i/lub MTeams lub przekazywane bezpośrednio studentom (mail, wydruk). Wsparciem w uczeniu się jest cykliczne egzekwowanie opanowania materiału/nabycia umiejętności przez śród semestralne kolokwia, systematyczna weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia na podstawie częściowych projektów, a także konieczność uzyskania zaliczenia ćwiczeń/laboratoriów przed przystąpieniem do egzaminu końcowego.

Władze WE i nauczyciele wspierają studentów w zakresie realizacji projektów praktycznych i prowadzenia badań (często realizowanych wspólnie z nauczycielami), czego efektem jest udział studentów w konferencjach naukowych, realizacja wspólnych projektów praktycznych i badawczych. Studenci współorganizują konferencje, spotkania z przedsiębiorcami, organizacjami otoczenia biznesu, wydarzenia (jak Dni Kariery – RWSS WE, AIESEC; Dzień PBO; prezentacje pracodawców). Wszystkie te działania są wspierane finansowo przez Wydział, merytorycznie przez nauczycieli akademickich, a organizacyjnie przez Dziekanat.

Potwierdzeniem w.w. form wsparcia są różnego rodzaju aktywności studentów, zarówno samodzielne, jak i powstałe przy wsparciu merytorycznym pracowników naukowych, które uporządkowano według poniższych grup (szczegółowy wykaz w Załącznik 3.4):

1. Wybranych prac naukowych (artykułów/rozdziałów w monografiach), w których studenci i pracownicy WE UMCS byli współautorami oraz wybranych publikacji książkowych, w których studenci WE UMCS byli autorami, a które powstały pod redakcją pracowników naukowych WE.

2. Wybranych publikacji naukowych studentów WE – samodzielnych (przy czym pracownicy naukowci dokonują weryfikacji wysyłanych do publikacji materiałów).
3. Wybranych projektów badawczych/badań naukowych i projektów praktycznych, w tym popularyzujących naukę, prowadzonych przez pracowników WE, w których byli zaangażowani studenci.
4. Konferencji organizowanych przez koła naukowe i/lub samorząd studentów funkcjonujące na WE oraz konferencji pracowników naukowych, w organizacji których studenci uczestniczyli.
5. Wybranych konferencji, w których studenci WE brali czynny udział (z publikacją lub wygłoszeniem referatu).
6. Wybranych konkursów, w których studenci brali udział i/lub odnieśli sukcesy.
7. Wydarzenia cykliczne Rady Wydziałowej Samorządu Studentów Wydziału Ekonomicznego UMCS:
8. Innych, ważniejszych aktywności studentów (m.in. szkolenia, prelekcje, itp.).

Efektom tych działań są m.in. uzyskiwane przez studentów WE stypendia Rektora (10% studentów kierunku), stypendia MEiN/MNiSW (2017/18 - 1 os.; 2019/20 – 2 os.; 2020/21 – 1 os.), stypendia Marszałka Województwa (2018 – 15 os.; 2019 – 15 os.; 2020 – 18 os.; 2021 – 12 os.; 2022 – 17 os.), stypendia z własnego funduszu stypendialnego UMCS (2017 – 4 os.; 2018 – 12 os.; 2019 – 5 os.; 2020 – 1 os.) oraz wysokie miejsca zajmowane w różnorodnych konkursach.

Kierunki studiów realizowane na WE, w tym Ekonomia cieszą się dość dużym zainteresowaniem studentów zza wschodniej zagranicy (głównie Ukrainy, Białorusi i Kazachstanu), którzy przyjeżdżają w obce im środowisko (są rok młodszy od polskich kolegów) – dla ułatwienia integracji z kulturą polską w ramach struktury WE powołano mgr inż. Tarasa Bondarenkę na Pełnomocnika ds. Studentów Zagranicznych - Europa Wschodnia. Studenci pochodzący z innych krajów zachęceni są do bezpłatnego uczestnictwa podczas okresu studiów w kursach j. polskiego organizowanych przez Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych UMCS, co pozwala na szybkie pokonanie barier językowych, a tym samym bardziej efektywne studiowanie i integrację z kolegami.

W czasie zdalnego nauczania spowodowanego pandemią studenci, którzy nie dysponowali osobistym sprzętem i oprogramowaniem mogli (z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego i na warunkach uzgodnionych z Prodziekanem ds. studentów) korzystać podczas zajęć, zaliczeń i obron z infrastruktury WE (stanowiska komputerowe w bibliotece wydziałowej i w salach komputerowych).

Wsparcie kół naukowych i samorządu studenckiego

Studenci są aktywnymi członkami 7 kół naukowych funkcjonujących bardzo aktywnie na WE: Studenckiego KN LOGISTYK, KN Zarządzania i Marketingu, SKN Zarządzania Jakością i Wiedzą, SKN Finansistów, KN Ekonomistów, Centrum Ekonomii Behawioralnej, SKN Austriackiej Szkoły Ekonomii. Działają także w AIESEC i Samorządzie Studenckim. W ramach działalności w w.w.

organizacjach/kołach przygotowywali szereg prelekcji i szkoleń oraz sami mogli uczestniczyć w wielu szkoleniach poszerzających wiedzę i umiejętności.

Koło Naukowe Ekonomistów UMCS organizuje cykliczne konferencje naukowe, którym wsparcie merytoryczne zapewniają pracownicy Instytutu pełniący rolę redaktorów lub recenzentów publikacji konferencyjnych. Wśród zorganizowanych konferencji warto wymienić:

- VII Międzynarodowa Konferencja “Współczesna Rachunkowość i Finanse”, organizator: Rada Wydziałowa Samorządu Studentów Wydziału Ekonomicznego UMCS, Studenckie Koło Naukowe Finansistów UMCS, Koło Naukowe Ekonomistów UMCS, 03.06.2019 r., zasięg międzynarodowy;
- IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa “Aktualna problematyka współczesnego świata ekonomii, finansów i rachunkowości”, 19.05.2022 r., organizator: Koło Naukowe Ekonomistów UMCS, Studenckie Koło Naukowe Finansistów UMCS, zasięg: międzynarodowy;
- I Międzynarodowa Konferencja Naukowa “Gospodarka XXI wieku -aktualne trendy i problematyka”, 8.06.2022 r., organizator: Koło Naukowe Ekonomistów UMCS, Studenckie Koło Naukowe Finansistów UMCS, zasięg: międzynarodowy.

Wspomniane konferencje studenckie gromadzą wielu uczestników z różnych uczelni, prowadząc do wymiany doświadczeń badawczych wśród studentów oraz nawiązania kontaktów i współpracy między uczelniami, zarówno w kraju, jak i za granicą. Studenci z Koła Naukowego Ekonomistów UMCS (KNE) biorą również udział w realizacji projektów badawczych kierowanych przez pracowników Instytutu Ekonomii i Finansów. Studenci KNE w 2021 r. uczestniczyli w projekcie realizowanym przez dr Annę Korzeniowską, którego celem było zbadanie i przeanalizowanie finansów gospodarstw domowych w województwie lubelskim. Inne aktywności KNE realizowane przy wsparciu nauczycieli akademickich Wydziału obejmują m.in. działania w social mediach i tworzenie treści popularnonaukowych dla społeczności akademickiej oraz poza akademickiej, organizację festiwali naukowych i spotkań eksperckich. W roku akademickim 2020/2021 Koło Naukowe Ekonomistów UMCS zrealizowało projekt „Podcast Akademicki”. Projekt miał na celu stworzenie merytorycznej treści dla studentów i społeczności pozaakademickiej, która poszerzyła ich wiedzę z zakresu szeroko pojętej ekonomii i biznesu. Zaproszonymi gośćmi byli pracownicy naukowcy Wydziału Ekonomicznego UMCS oraz zewnętrzni ekonomiści i eksperci biznesowi. Podczas I sezonu nagranych zostało 10 odcinków podcastu, które są dostępne na najpopularniejszych platformach streamingowych takich jak: Spotify, YouTube, Google Podcasts, Apple Podcasts. Pierwszy sezon podcastu finansowany był ze środków Wydziału Ekonomicznego. W roku akademickim 2021/2022 Koło Naukowe Ekonomistów UMCS uzyskało finansowanie II sezonu podcastu z Urzędu Miasta Lublin i nagranych zostało kolejnych 9 odcinków (<https://www.umcs.pl/pl/podcast-akademicki,23875.htm>; link do podcastu na Spotify: <https://open.spotify.com/show/10OgwzrHZ2aknjSDKWp6DP>).

Powołani na WE opiekunowie kół wykazują się dużym zaangażowaniem i aktywnością w zachęcaniu, inicjacji i nadzorowaniu działalności podopiecznych. Tak duża aktywność kół i RWSS nie byłaby możliwa bez odpowiednich środków. Średniorocznie Wydział przeznacza na funkcjonowanie kół i samorządu kwotę ok. 40-50 tys. rocznie (w okresie pandemii budżet był niższy) – Załącznik 8.4. Dodatkowo organizacje mogą w formie grantów uzyskać środki z budżetu centralnego Uczelni (nasi studenci efektywnie korzystają z tej formy finansowania). Władze Wydziału z otwartością wspierają wszelkie inicjatywy Samorządu Wydziałowego i Kół, a organizacje chętnie włączają się w realizację pomysłów zgłaszanych przez KD i pracowników WE.

Na szczególne podkreślenie zasługuje bardzo dobra współpraca z Samorządem Studenckim. Jest on ważnym ciałem doradczym – wszelkie pomysły czy nowe rozwiązania tak organizacyjne, jak i dotyczące procesu kształcenia są zawsze konsultowane z przedstawicielami studentów – w ramach posiedzeń KD, różnych komisji wydziałowych (i ogólnouczelnianych), a także w spotkaniach i rozmowach nieformalnych (pokoje dziekańskie są zawsze dla Nich otwarte, członkowie RWSS dysponują prywatnymi telefonami władz dziekańskich i w każdym momencie mogą z nich korzystać). Wszystkie decyzje KD uwzględniają punkt widzenia przedstawicieli studentów. Samorząd pełni ważną rolę w uzgadnianiu, a następnie przekazywaniu decyzji władz, organizując w tym celu otwarte spotkania ze studentami, na które są w razie potrzeby zapraszani przedstawiciele władz. Okazały się one szczególnie potrzebne w okresie ograniczonego kontaktu ze środowiskiem studenckim podczas zdalnego nauczania. Projekty realizowane przez samorząd pełnią ogromną rolę w samorozwoju studentów oraz kształtowaniu postaw społecznych (współpraca między studentami, realizacja zadań non-profit). Dzięki owocnej współpracy z RWSS na Wydziale (także w czasie pandemii – w zmienionej formule) organizowane są Absolutoria, a włączanie Samorządu w uroczystości Immatrykulacji pozwala na zdobywanie doświadczenia organizacyjnego, integruje studentów, władze wydziału i administrację, pozwala na efektywniejsze wdrożenie nowych studentów w działalność organizacji. Samorząd realizuje szereg projektów jednorazowych oraz cyklicznych (ich wykaz znajduje się w Załączniku 3.4).

Wszystkie organizacje mają do dyspozycji odpowiednio wyposażone, wydzielone pomieszczenia - Samorząd na I piętrze, a Koła na parterze budynku.

Wsparcie wymiany studenckiej

Wydział wspiera inicjatywy studentów związane z wymianą studencką: krajową - MOST (corocznie wyjeżdża i, w razie zainteresowania, jest przyjmowana grupa studentów) i zagraniczną – Erasmus+ oraz krótkoterminowa wymiana z Ukrainą). Osoby wyjeżdżające do zagranicznych ośrodków uzyskują ze środków wydziałowych dofinansowanie do stypendium i/lub do pokrycia kosztów podróży i noclegów (w zależności od kraju docelowego od 700 do 1200 zł). W celu ułatwienia studentom procedowania powoływany jest Koordynator Programu Erasmus+ (obecnie dr J. Czerniak) oraz Wydziałowy Koordynator programu MOST (obecnie dr M. Kamieniecka, prof. UMCS), a przy wymianach krótkoterminowych, z grona nauczycieli akademickich każdorazowo powoływany jest opiekun grupy. Koordynatorzy pomagają

studentom w pokonaniu wszelkich formalności, podpowiadają w zakresie wyboru modułów przedmiotów oraz bieżąco monitorują pobyt studentów na wymianie (jest to niezwykle ważne wsparcie – merytoryczne, ale przede wszystkim psychologiczne – studenci nie pozostają sami i w razie problemów w każdym momencie mogą zwrócić się o pomoc – czynią to bardzo chętnie i często komunikują się z koordynatorami – także wówczas, gdy nie napotykają na jakiegokolwiek problemy).

Aktywnie wspierane jest pogłębianie znajomości języków obcych. Studenci mogą uzyskać pokrycie części opłat związanych z certyfikacją języka obcego (w zależności od liczby chętnych od 100 do 450zł/osobę/rok) – corocznie korzysta z tej formy wsparcia kilkadziesiąt osób (2017 r.–12 os.; 2018 r.-20 os.; 2019 r.-46 os.; 2020r.-45 os.; 2021r. – 19 os.; 2022r. -25 os.).

Wsparcie w wejściu na rynek pracy i dalszym kształceniu

Wydział wspiera studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy lub dalszej edukacji, w szczególności poprzez:

- rzeczywiste wsparcie realizacji praktyk i staży organizowanych przede wszystkim przez wydziałowego Pełnomocnika ds. staży i praktyk, ale także Biuro Rozwoju Kompetencji UMCS, organizowanie Dni Kariery, Targów Pracy, spotkania z pracodawcami; sukcesywnie zawierane są z przedsiębiorstwami regionu porozumienia o współpracy organizacji staży/praktyk zawodowych;
- aktywności realizowane przez Biuro Rozwoju Kompetencji UMCS (m.in. poradnictwo zawodowe i edukacyjne, coaching, warsztaty i szkolenia w tak ważnych tematach jak m.in. radzenie sobie ze stresem, asertywność, kreatywne myślenie, kształtowanie kompetencji przywódczych, organizacja czasu i wiele innych);
- organizację konferencji, seminariów, warsztatów na WE oraz udział studentów w tego typu wydarzeniach poza WE;
- współpracę z instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego; do najistotniejszych należy funkcjonująca przy WE Rada Przedsiębiorców – platforma współpracy środowiska naukowo-dydaktycznego ze sferą praktyki gospodarczej, której celem jest m.in. wsparcie w zakresie pozyskiwania ofert praktyk i staży dla studentów WE, wsparcie w realizacji prac dyplomowych, organizacja wykładów praktyków na WE; konsultacja programów studiów i efektów uczenia, w taki sposób aby odpowiadały kompetencjom poszukiwanym na rynku pracy;
- współpracę z instytucjami otoczenia biznesu (Lubelska Fundacja Rozwoju, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Park Naukowo-Technologiczny, Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny, Business Link, Fundacja Pro Progressio, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Alior Bank, Miejska Korporacja Komunikacyjna w Lublinie, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Lublinie, Pol-Skone sp. z o.o., Pol-Skone sp. z o.o., Urząd Miasta Lublin, Urzędy Skarbowe w Lublinie i w woj. Lubelskim, Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL – Świdnik”, Zakład Ubezpieczeń Społecznych O/Lublin;
- zajęcia/spotkania/różne formy wsparcia organizowane przez Akademię Przedsiębiorczości (której pomysłodawcą jest pracownik WE dr Bartłomiej Twarowski,

prof. UMCS – Uniwersytecki Konsultant ds. Przedsiębiorczości). Konsultant udziela informacji między innymi w zakresie:

- o działań, jakie należy podjąć, aby rozpocząć własną działalność gospodarczą, w tym gdzie pozyskać środki finansowe,
 - o wyboru i opracowania modelu biznesowego przedsięwzięcia oraz jego biznes planu, działań marketingowych i sprzedaży w małej firmie,
 - o ochrony własności intelektualnej oraz komercjalizacji wyników badań naukowych,
 - o możliwości uzyskania wsparcia od instytucji otoczenia biznesu.
- ofertę studiów podyplomowych (uczestnicy programu Absolwent mogą starać się o zniżki w zakresie czesnego) prowadzonych corocznie przy WE (Zarządzanie transportem, spedycją i logistyką, Innowacyjne zarządzanie produkcją, Rachunkowość, Zamówienia publiczne,) oraz dofinansowanie do szkoleń w ramach Szkoły Giełdowej (100 zł/studenta).

Kolegium Dziekańskie i Rada Przedsiębiorców wkładają wiele wysiłku w upracticzanie zajęć. Do prowadzenia zajęć zapraszani są praktycy – specjaliści z danej dziedziny, odpowiadającej kierunkowi kształcenia ekonomia i tematyce zajęć. Dzięki temu realizowanych jest wiele zajęć praktycznych, wykorzystujących studia przypadku, gry kierownicze (Marketplace, Tees 6, REVAS), opracowania projektów przez studentów, specjalistyczne i bieżąco aktualizowane oprogramowanie komputerowe (np. IBM SPSS, Gretl, Tableau). Warto podkreślić, że w okresie pandemii na potrzeby zajęć na kierunku Ekonomia zostały wykupione przez wydział licencje oprogramowania na komputery prywatne studentów, co pozwoliło na prowadzenie zajęć zdalnych bez uszczerbku w jakości kształcenia.

Wsparcie w zakresie motywowania studentów

Studenci motywowani są do osiągania lepszych wyników nauczania i rozwoju zawodowego. Służą temu:

- stypendia Rektora za wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe, organizacyjne i sportowe,
- wliczanie średniej ocen z wagą 3/5 do ostatecznego wyniku studiów,
- pierwszeństwo w zapisywaniu się na zajęcia wybieralne (seminaria, wykłady fakultatywne) dla osób z wyższą średnią.

Ponadto Kolegium Dziekańskie corocznie nagradza listami gratulacyjnymi i nagrodami pieniężnymi najlepszych absolwentów każdego kierunku i poziomu studiów (wg średniej ocen) oraz osoby szczególnie zaangażowane w prace na rzecz Wydziału (Zasady nagradzania studentów i najlepszych absolwentów WE). Roczna pula środków przeznaczanych na ten cel wynosi ok. 30 tys. zł. Corocznie powoływana jest Wydziałowa Komisja Medalu, która zgłasza najlepszych absolwentów WE do Medalu Najlepszego Absolwenta UMCS.

Od kilku lat w Uczelni funkcjonuje Własny Fundusz Stypendialny, z którego wypłacane są stypendia w dwóch transzach i który umożliwia m.in. uzyskanie stypendium przez studenta

pierwszego roku pierwszego stopnia (laureacie i finaliści olimpiad oraz osoby z b. wysokimi ocenami matur).

Nasi studenci za aktywność naukową, badawczą, ale także sportową i artystyczną nagradzani są stypendiami zewnętrznymi: MNiSW (MEiN), Marszałka Województwa, Prezydenta m. Lublina.

Wsparcie materialne i wsparcie studentów niepełnosprawnych

Wsparcie materialne studentów, to przede wszystkim stypendia socjalne, stypendium socjalne w zwiększonej wysokości i zapomoga. Najpierw od października 2020 r., a następnie od marca 2021 r., w związku z trudną sytuacją w jakiej znalazła się część studentów na skutek pandemii covid-19 Uczelnia zwiększała wysokość świadczeń pomocy materialnej oraz zdecydowała o wypłacie dodatkowych świadczeń za miesiąc lipiec 2021. Wielu studentów skorzystało z zapomóg z tytułu utraty źródła dochodu spowodowanych kolejnymi ograniczeniami w funkcjonowaniu pracodawców. Dodatkowe wypłaty stypendiów lipcowych zostały utrzymane także w 2022 r. Natomiast w związku z trudną sytuacją spowodowaną wojną na Ukrainie, studenci dotknięci jej skutkami mogli w ubiegłym roku akademickim otrzymać zapomogi z tego tytułu dwukrotnie.

Obsługą administracyjną pomocy materialnej zajmują się pracownicy dziekanatu pod nadzorem Prodziekana ds. studentów (b. dobre oceny corocznego audytu wewnętrznych). Wnioski o zapomogi oraz wszelkie wątpliwości związane z przyznawaniem pomocy materialnej są rozpatrywane na comiesięcznych posiedzeniach Wydziałowego Zespołu Komisji Stypendialnej ds. Świadczeń Socjalnych (w którym większość stanowią studenci).

Specjalnie dedykowane wsparcie udzielane jest studentom z niepełnosprawnością: stypendia specjalne i zapomogi, na zasadach ogólnie przyjętych w UMCS, na wniosek dostosowywanie sposobów realizacji zajęć i zaliczeń/egzaminów, udzielanie zgód na indywidualną organizację studiów (możliwe jest skorzystanie z pomocy asystenta, wzmacniaczy dźwięku, dyktafonu). Pracownicy Biblioteki WE i Dziekanatu posługują się językiem migowym. Studenci mają możliwość uczestniczenia w konferencjach naukowych, dodatkowych zajęciach oraz spotkaniach im dedykowanych (organizowanych przez Zespół ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego), gdzie mogą uzyskać pomoc psychologa, radcy prawnego i zawodowego. W Uczelni funkcjonuje także bezpłatna wypożyczalnia sprzętu dla osób niepełnosprawnych (m.in. powiększalnik, dyktafony, komputery, monitory brajlowskie) oraz Akademicka Biblioteka Cyfrowa (umożliwiająca pobieranie pełnych wersji książek i podręczników w formatach odczytywanych przez programy udźwiękowiające). W domu studenckim Femina działa Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem” działające na rzecz integracji studentów niepełnosprawnych ze środowiskiem akademickim (m.in. konferencje, wyjazdy integracyjne, coroczny piknik integracyjny). Zestawienie najważniejszych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych zawiera Załącznik 8.5.

We wszystkich jednostkach organizacyjnych Uczelni studenci z niepełnosprawnością są obsługiwani poza kolejnością. Zarówno wejścia na WE, jak i pomieszczenia dydaktyczne, sanitariaty i korytarze są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Studentom (w tym niepełnosprawnym) w razie potrzeby udzielany jest tzw. urlop tzw. dziekański (krótkoterminowy lub długoterminowy). W uzasadnionych przypadkach (np. zdarzało się to w sytuacji depresji i innych problemów natury psychologicznej) studenci podczas urlopu mogą uczestniczyć w wybranych modułach zajęć (na wniosek studenta).

Wsparcie administracyjne i przekazywanie informacji

Za obsługę administracyjną studentów odpowiadają odpowiednio przeszkolone pracownice dziekanatu bezpośrednio oddelegowane do ich obsługi (określony pracownik jest dedykowany do obsługi konkretnego roku studiów kierunku ekonomia (co pozwala na lepsze poznanie indywidualnych potrzeb studenta) oraz inni pracownicy administracyjni Wydziału, w zakresie swoich kompetencji. Osoba zatrudniona na stanowisku referenta ds. promocji i informacji pozostaje w bezpośrednim ciągłym kontakcie ze starostami lat oraz członkami Rady Wydziałowej Samorządu Studentów co pozwala na szybki przepływ informacji na linii student – Uczelnia. Władze wydziału kładą nacisk na ciągłe podnoszenie kompetencji (także miękkich) administracji. Roczny budżet na ten cel sięga 20 tys. zł. Obsługa studentów stacjonarnych prowadzona jest codziennie, a w okresie gdy Wydział prowadził studia niestacjonarne na kierunku ekonomia, planowane były dyżury dziekanatu studenckiego także w soboty w czasie zjazdu danego rocznika. Godziny pracy dziekanatu w okresach tego wymagających są odpowiednio wydłużane. W dobie pandemii Covid-19 uruchomiono system kolejkowy, dzięki któremu studenci w sposób bezpieczny dla siebie i pracowników mogą załatwić sprawy dziekanatowe wymagające fizycznej obecności na Uczelni (także obecnie większość spraw załatwiana jest zdalnie z wykorzystaniem USOS, MS Teams i poczty elektronicznej). Istotnym udogodnieniem dla studentów jest również możliwość korzystania z aplikacji mobilnej – kompatybilnej z USOS, która pozwala na zdalny dostęp do systemu. Od początku tego roku akademickiego wdrożono moduł pozwalający na elektroniczne składanie podań, dzięki któremu decyzja właściwego dziekana jest widoczna dla studenta natychmiast po jej podjęciu.

Wszelkie informacje, także dotyczące systemu wsparcia (w tym pomocy materialnej) studenci otrzymują wielokrotnie, m.in.: podczas immatrykulacji, na spotkaniach z opiekunami lat, przez USOS. Aktywnie działający Wydziałowy Samorząd Studentów WE wspiera władze dziekańskie w przekazywaniu wszelkich informacji m.in. podczas cyklicznych spotkań ze starostami poszczególnych roczników. Narzędziem, które istotnie usprawniało komunikację na Wydziale jest fanpage na FB Dziekanat WE UMCS, który aktualnie ma ponad 6 tys. użytkowników. Dziekanat WE pozostaje w stałym kontakcie ze starostami (FB, USOS, mail, MS Teams). Bazowym narzędziem komunikacji jest strona internetowa WE, gdzie zamieszczane są wszelkie aktualne wydarzenia, osiągnięcia i komunikaty. Znaleźć na niej można regulaminy, wzory podań, regulacje prawne, informacje dotyczące udzielania pomocy materialnej, plany zajęć, programy studiów i wszelkie linki związane ze studiami. Informacje te są dostępne w zakładce „Dla Studenta”. Tradycyjny kanał przekazywania informacji stanowią też gabloty

wydziałowe zlokalizowane na wszystkich piętrach zajmowanych przez WE UMCS. Jeśli chodzi o obsługę wniosków stypendialnych, to od dwóch lat jest ona prowadzona zdalnie przez USOS.

Wsparcie w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia psychicznego

Kilkunastu pracowników WE (w tym także obsługujący kierunek ekonomia) przeszło szkolenia organizowane przez administrację centralną uczelni na temat postępowania ze studentem w sytuacji kryzysowej. Wszyscy studenci UMCS mogą korzystać z bezpłatnych konsultacji psychologicznych (z psychologiem, psychoterapeutą lub doradcą edukacyjnym), na których studenci mogą uzyskać porady w zakresie technik ułatwiających szybką i efektywną naukę, asertywności, rozwiązywania problemów wewnętrznych i w relacjach z innymi (możliwość konsultacji także w j. angielskim i ukraińskim) – dom studencki Babilon. Uczelnia od 2013 r. prowadzi Projekt Przyjazny Uniwersytet (<https://www.umcs.pl/pl/opis-projektu,8256.htm>). Celem projektu jest zwrócenie uwagi środowiska akademickiego na problemy zdrowia psychicznego oraz zbudowanie sieci wsparcia dla studentów napotykających trudności ze zdrowiem psychicznym.

Niezwykle ważną rolę w zakresie integracji społecznej studentów pełni wydziałowy samorząd studencki. Mając do dyspozycji wygodnie wyposażone pomieszczenia na I piętrze prowadzi codzienne dyżury, na których chętnie rozmawia ze studentami, przyjmuje ich pomysły i ewentualne wnioski. Okresie pandemii i zdalnego nauczania samorząd wydziałowy podjął niezwykle cenną inicjatywę: utworzył na MS Teams tzw. Herbatkę – zespół, którego spotkania służą spotkaniom z kolegami i rozmowom „na każdy temat”. Obecnie spotkania osobiste cieszą się większym zainteresowaniem niż wirtualne, ale obydwa kanały komunikacji są wciąż wykorzystywane.

Rozstrzyganie skarg i wniosków studentów

Wszelkie wnioski, czy skargi studentów rozstrzygane są na bieżąco (trafiają do Dziekana ds. Studentów, który je z należytą starannością analizuje i z empatią oraz w poczuciu obiektywizmu podejmuje stosowne decyzje), a w sprawach wymagających decyzji kolegialnych omawiane na posiedzeniach Wydziałowego Zespołu ds. jakości, Kolegium Dziekańskiego (odrębny punkt każdego posiedzenia, to sprawy Rady Wydziałowej Samorządu Studentów), comiesięcznych spotkaniach Wydziałowej Studenckiej Komisji Socjalnej. Władze WE bieżąco reagują na zgłaszane nieprawidłowości dotyczące przebiegu procesu dydaktycznego (np. nie przydzielono zajęć seminaryjnych nauczycielom, w stosunku do których zgłaszano problemy dotyczące m.in. terminowości weryfikacji prac dyplomowych).

Monitorowane jest także punktualne rozpoczynanie zajęć oraz odrabianie zajęć przekładanych (przekazywanie informacji starostom oraz na FB). Prodziekana ds. jakości monitoruje rozkład ocen z poszczególnych przedmiotów i w razie stwierdzenia nieprawidłowości (np. zbyt mało zróżnicowane oceny) przeprowadza ze studentami i nauczycielami rozmowy wyjaśniające. Na wniosek koordynatora przedmiotu, kierownika kierunku, studentów lub władz dziekańskich na Komisji ds. Jakości (w której reprezentację mają studenci ekonomii) dyskutowana jest

prawidłowość przebiegu procesu dydaktycznego, ewentualne zmiany w programie studiów lub obsadzie zajęć.

Po zakończeniu każdego semestru Prodziekan ds. Studentów przedstawia Kolegium Dziekańskiemu szczegółowe sprawozdanie z sesji obejmujące m.in.: liczbę studentów przystępujących do zaliczenia/egzaminu, studentów, którzy zaliczyli przedmiot, liczbę wpisów warunkowych, liczbę studentów skierowanych na powtórzenie semestru, liczbę przedłużeń sesji, liczbę skreśleń po sesji (w tym z powodu niezłożenia pracy dyplomowej w terminie). W przypadku wskaźników odbiegających od normy podejmowane są działania wyjaśniające i korygujące. Powyższe dane porównywane są także z wynikami ankiet studentów, których wyniki są szczegółowo omawiane na posiedzeniach Komisji ds. jakości, KD oraz na spotkaniach z bezpośrednimi przełożonymi pracowników. W razie potrzeby wskazywane są działania naprawcze, z wykładowcami, którzy regularnie otrzymują niskie oceny od studentów i nie wykazują w tym zakresie poprawy nie są przedłużane umowy, a nauczyciele, którzy otrzymują od studentów najwyższe oceny są nagradzani przez Dziekana WE; wyniki uzyskane w ankiecie studentów uwzględniane są przy dokonywaniu ocen okresowych nauczycieli akademickich WE UMCS).

W sytuacji stwierdzenia braku obiektywizmu podczas zaliczenia/egzaminu organizowane są zaliczenia komisyjne podczas których jako obserwatorzy proszeni są przedstawiciele studentów (w ciągu ostatnich 5 lat odbyło się ok. 15 tego typu egzaminów, przy czym z roku na rok ich liczba maleje, co może świadczyć o poprawie dydaktyki w tym względzie).

Opiekunowie lat corocznie składają do Dziekana ds. Studentów sprawozdania realizacji zadań, które są dokładnie analizowane i stanowią istotny element nadzoru nad właściwym przebiegiem toku studiów oraz ewentualnych działań korygujących.

W przypadku decyzji indywidualnych podejmowanych przez Dziekana studentowi przysługuje odwołanie do Rektora (zachowana dwuinstancyjność), przy czym, jeśli Dziekan który wydał decyzję uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której zmieni lub uchyli tę zaskarżoną (taki sposób procedowania skraca proces decyzyjny).

Bezpieczne warunki studiowania

Uczelnia przykładą dużą wagę do bezpieczeństwa studiowania. Studenci rozpoczynający studia obowiązkowo przechodzą szkolenia BHP, na których uczą się przewidywać i zapobiega zagrożeniom. Pomieszczenia WE posiadają nowoczesny system alarmowy ostrzegający przed pożarem czy innym niebezpieczeństwem oraz wyposażone są w automatycznie działające grodzie zapobiegające rozprzestrzenianiu się pożaru. Raz do roku, we współpracy z Państwową Strażą Pożarną prowadzone są próbne alarmy pożarowe. Wszyscy pracownicy dziekanatu przeszli szkolenie w zakresie pierwszej pomocy, co zapewnia bezpieczeństwo studentów w razie zagrożenia zdrowia/życia, a na wyposażeniu budynku WE są apteczki (dziekanat) oraz defibrylator (parter).

Wsparcie w zakresie rozwoju społecznego i indywidualnych zainteresowań

Z dumą i pełnym zaangażowaniem wspieramy i motywujemy studentów do działalności dobroczynnej – corocznie cała społeczność WE (pracownicy i studenci) organizuje akcję Szlachetna paczka, pomoc dla rodaków ze wschodu oraz wiele akcji jednorazowych. Tego typu aktywności rozwijają umiejętności społeczne, komunikacyjne i uczą wrażliwości i uważności na drugiego, czasem słabszego człowieka. Kształcenie takich postaw, zaraz po przedsiębiorczości jest jednym z celów kształtowania postaw naszych studentów.

Uczelnia umożliwia wszechstronny rozwój i szlifowanie talentów sportowych, muzycznych, tanecznych czy radiowych. Indywidualne pasje sportowe studenci mogą rozwijać w ramach całej palety sekcji sportowych prowadzonych w świeżo wyremontowanych obiektach Centrum Kultury Fizycznej i Sportu lub w zajęciach YachtClubu, zainteresowania muzyczne w Uniwersyteckim Chórze, taneczne w Zespole Tańca Ludowego lub Zespole Tańca Towarzyskiego IMPETUS, reporterskie i dziennikarskie w Radiu Centrum i telewizji UMCS, a kulturalne w nowoczesnych budynkach Chatki Żaka (gdzie mogą skosztować przygody z teatrem, uczestniczyć w koncertach czy wernisażach). Miejscem wytchnienia po trudach studiowania chętnie przez studentów wykorzystywanym jest piękny Ogród Botaniczny UMCS.

Podsumowanie

WE kładzie duży nacisk na wielowymiarowe wsparcie studentów, umożliwiające rozwijanie ich zainteresowań i kompetencji. Warto wspomnieć o istotnych nakładach na działalność samorządu i kół naukowych, pełne finansowanie wyjazdów na zagraniczne konferencje naukowe dla aktywnych studentów, dofinansowanie wyjazdów na szkoły letnie i w ramach pr. Erasmus, nagrody wydziałowe za aktywność naukową, przygotowywanie listów referencyjnych dla studentów ubiegających się o pracę. Rozwijany jest system wsparcia studentów niepełnosprawnych; w strukturze Dziekanatu wydzielono pion Obsługi Studenta, poszerzana jest funkcjonalność USOS i Systemu Obsługi Praktyk. Najmocniejszą stroną systemu jest gotowość wsparcia każdej inicjatywy studentów (w tym celu wprowadzono stały punkt obrad KD– sprawy RWSS, a na posiedzeniach Komisji ds. Jakości studenci poszczególnych kierunków, w tym ekonomii proszeni są o zgłaszanie uwag/pomysłów dotyczących procesu dydaktycznego). Władze dziekańskie, we współpracy z Samorządem Studentów na bieżąco reagują na zgłaszane zapotrzebowanie na środki finansowe, organizacyjne czy merytoryczne, które przyczyniają się do wsparcia procesu uczenia się.

Monitoring losów absolwentów studiów pierwszego stopnia wskazuje, że ok. 50% absolwentów decyduje się na kontynuację kształcenia na studiach II stopnia na WE, dołączają do nich absolwenci studiów I stopnia innych uczelni oraz studiów z innych wydziałów UMCS (głównie Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki – Matematyka i Finanse, czy Wydziału Prawa i Administracji - kierunek prawno-biznesowy). Największy ubytek wynika ze specyfiki rynku pracy – absolwenci migrują do dużych ośrodków gospodarczych – Warszawy, Poznania, Wrocławia, które umożliwiają jednoczesną kontynuację nauki oraz pracę zawodową (informacja zwrotna od tej grupy wskazuje, że są bardzo dobrze przygotowani do kontynuacji nauki w innych uczelniach). Absolwenci dobrze radzą sobie na rynku pracy, często podejmują zatrudnienie już podczas studiów (studenci ostatnich semestrów studiów mogą ubiegać się o

IOS) lub znajdują pracę w zawodzie w krótkim czasie po ich zakończeniu (pracodawcy często zwracają się na Wydział z prośbą o pomoc w znalezieniu pracownika i zdarza się, że ok. września/października nie jesteśmy w stanie im pomóc, gdyż większość absolwentów już podjęła zatrudnienie). Potwierdza to przydatność na rynku pracy zdobytych w czasie studiów efektów uczenia. Zespół ds. jakości na bieżąco monitoruje oczekiwania pracodawców, w tym przez regularne spotkania z Radą Przedsiębiorców WE i w razie potrzeby wprowadza modyfikacje do oferty przedmiotów.

Przedstawiony wyżej wieloobszarowy system wsparcia studentów WE jest ciągle monitorowany i modyfikowany w celu lepszego jego funkcjonowania. Jest to przedmiotem troski Kolegium Dziekańskiego (w tym RWSS), władz rektorskich i administracji.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej oferuje szerokie możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej. w niesienia wsparcia psychologicznego dla studentów został powołany **Punkt Wsparcia i Psychoedukacji dla Studentów SENSUM**. Oferta SENSUM skierowana jest do wszystkich studentów UMCS przeżywających kryzysy emocjonalne i potrzebujących wsparcia w rozwoju psychicznym. Oferuje profesjonalną pomoc w zakresie poradnictwa, psychoterapii i coachingu. Jest ona bezpłatna i dostępna bez skierowania. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: <https://www.umcs.pl/pl/punkt-wsparcia-i-psychoedukacji-dla-studentow-sensum,9921.htm>

Na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w roku akademickim 2022/2023 rusza ósma edycja **projektu Przyjazny Uniwersytet**, który dotyczy kwestii zdrowia psychicznego w przestrzeni akademickiej. w ramach inicjatywy podejmowanych jest wiele działań, które mają na celu przybliżanie problematyki zdrowia psychicznego, uwrażliwianie na problemy osób doświadczających trudności w tej sferze i budowanie wspierającej społeczności uczelnianej. Szczegółowe informacje dotyczące działań projektowych dostępne są na stronie internetowej: <https://www.umcs.pl/pl/o-projekcie,8043.htm>

Kolejną jednostką wspierającą studentów jest **Akademickie Centrum Wsparcia (ACW)**. Jest to organizacja studencka, zajmująca się prowadzeniem konsultacji psychologicznych. Opiera się ona na zasadach wsparcia rówieśniczego. Do celów ACW należą: propagowanie higieny psychicznej wśród studentów, edukacja studentów w zakresie higieny zdrowia psychicznego, udzielanie wsparcia psychicznego studentom. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: <https://akademickiecentrumwsparcia.wordpress.com/>

Biuro Rozwoju Kompetencji (BRK) prowadzi działalność edukacyjną, doradczą i informacyjną dla studentów, absolwentów i pracowników UMCS na rzecz ich rozwoju zawodowego i osobistego. BRK oferuje wsparcie psychologiczne osobom, które: przeżywają trudności ze względu na zwiększony poziom stresu, lęku, napięcia, mają problemy natury emocjonalnej, mają trudności w relacjach z innymi ludźmi, poszukują wsparcia w sytuacjach kryzysowych lub po prostu chcą się rozwijać i wzmacniać poczucie własnej wartości. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: <https://www.umcs.pl/pl/brk.htm>

Na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej działa również **Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparciem Psychologicznym**. Biuro współpracuje ze studentami i doktorantami z niepełnosprawnościami oraz osobami doświadczającymi kryzysów zdrowia psychicznego. Prowadzimy doradztwo i szkolenia z zakresu efektywnego uczenia się i wykorzystania czasu studiów. Misją Biura jest: integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim, wyrównanie szans edukacyjnych, likwidowanie barier oraz przeciwdziałanie wykluczeniu, dostosowanie procesu dydaktycznego do studentów/doktorantów o różnych potrzebach wynikających ze stanu zdrowia. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: <https://www.umcs.pl/pl/biuro-ds-osob-z-niepelnosprawnosciami-i-wsparcia-psychologicznego,3222.htm>

Studenci Wydziału Ekonomicznego są wspierani przez Władze w zakresie przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość to nie tylko prowadzenie własnego biznesu. Jest to także postawa ukierunkowana na poprawę jakości życia oraz doskonalenie otaczającego nas świata.

- Cyklicznie organizowane są wydarzenia (spotkania ze studentami) w ramach **Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości** na Wydziale Ekonomicznym (Załącznik 8.6).
- W ramach akcji **KreaTYwni na UMCS** mogą podzielić się swoimi pomysłowymi rozwiązaniami, które będą wartościowe dla Uniwersytetu. Najlepsze pomysły są nagradzane i są wdrażane w uniwersytecką codzienność. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,5856,akcja-kreatywni-na-umcs-zmieniac-uniwersytet-razem-z-nami,123541.chtm>

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Wydział zapewnia studentom dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach poprzez zamieszczenie ich na ogólnodostępnej stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego. Studenci są poinformowani o wszystkich najważniejszych kwestiach poprzez różnego rodzaju drogi kontaktu.

Podstawowymi źródłami informacji są:

- serwis rekrutacyjny <https://rejestracja.umcs.pl/>,
- strona internetowa poświęcona rekrutacji <https://rekrutacja.umcs.pl/>,
- strona internetowa <https://www.umcs.pl/>,
- system USOSweb <https://usosweb.umcs.pl/>,
- profil Wydziału Ekonomicznego na Facebooku <https://www.facebook.com/WE.UMCS>,
- profil Wydziału Ekonomicznego na Instagramie <https://www.instagram.com/weumcs/>,
- profil Dziekanatu WE na Facebooku <https://www.facebook.com/Dziedkanat-WE-UMCS>,
- Profil Rady Wydziałowej Samorządu Studentów Wydziału Ekonomicznego UMCS <https://www.facebook.com/rwsswe/>,
- skrzynka mailowa,
- platforma MS Teams,
- Wirtualny Kampus UMCS,
- BIP.

Dostęp do informacji o kierunku Ekonomia jest możliwy dzięki stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego UMCS, Uniwersyteckiemu Systemowi Obsługi Studenta (USOSweb), portalom społecznościowym tj. Facebook, Instagram (nowy profil Wydziału założony w listopadzie br.) oraz poprzez bezpośredni kontakt z pracownikami dziekanatu i administracji. Studenci mają możliwość skontaktowania się z nauczycielami akademickimi lub pracownikami dziekanatu i administracji za pomocą poczty e-mail oraz przez platformę MS Teams.

Dodatkowo, w związku z ograniczeniami funkcjonowania Uniwersytetu, spowodowanymi pandemią wirusa SARS-COV-2, wprowadzono możliwość umówienia się do dziekanatu za pomocą systemu kolejkowego: <https://dziekanat.strongsoft.pl>. Dzięki systemowi studenci mają możliwość wcześniejszego umówienia się na wizytę na konkretny termin z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. Wprowadzone udogodnienie pozwala na ograniczenie kolejek i wpływa na wzrost jakości obsługi oraz komfort studentów.

Podstawowym źródłem informacji jest **strona internetowa Uczelni** (<https://www.umcs.pl/>). Jest to główne miejsce, które umożliwia dostęp do informacji wszystkim grupom interesariuszy, tj. kandydatom na studia, studentom, doktorantom, absolwentom, pracodawcom i pracownikom UMCS. Dla studentów kluczowa jest zakładka „Student”. Dodatkowo, funkcjonuje strona Wydziału Ekonomicznego, gdzie znajdują się szczegółowe

informacje związane z kształceniem na kierunkach prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym.

Na stronie internetowej zamieszczane są informacje dotyczące procesu kształcenia, w tym: efektów uczenia się, planów studiów, zasad dyplomowania, obowiązujących regulaminów i programów wymiany studenckiej. Za pośrednictwem strony Uczelni wszyscy zainteresowani, w tym studenci, mają możliwość śledzenia informacji dotyczących m.in.: struktury Uczelni, oferty kształcenia, odpłatności za studia, bazy dydaktycznej czy pomocy materialnej. Aktualny plan zajęć dydaktycznych oraz harmonogram bieżącego roku akademickiego dostępne są również na stronie internetowej Uczelni.

Szczególnie znacząca dla studentów Wydziału Ekonomicznego jest zakładka „Dla studentów”. Znajdują się tam plany zajęć, programy studiów, najważniejsze wzory podań, regulacje prawne, informacje nt. praktyk, terminarz zjazdów, informacje nt. pomocy materialnej, harmonogram roku akademickiego, terminarz zaliczeń i egzaminów który jest na bieżąco aktualizowany, informacje nt. konsultacji wykładowców i opiekunów lat, informacje nt. specjalności. Najważniejsze komunikaty zamieszczane są w aktualnościach na stronie głównej Wydziału oraz na profilu na Facebooku Wydziału. W odrębnych sekcjach dostępne są szczegółowe dane dotyczące nadchodzących i przeszłych wydarzeń, współpracy międzynarodowej. Ważną zakładką jest również informacja o praktykach studenckich (<https://www.umcs.pl/pl/praktyki-studenckie,529.htm>). Znajdują się w niej szczegółowe zasady organizacji praktyk, regulacje prawne, formularze do pobrania. Prowadzimy bazę praktyk (<https://praktyki.we.umcs.pl/>), która jest skierowana do osób objętych obowiązkowymi praktykami oraz zakładkę Oferty praktyki i staży, które można realizować jako praktyki dodatkowe. Dodatkowo każdy pracownik Wydziału może poprzez stronę internetową zgłosić awarię przez formularz „Zgłoszenia awarii - Pracownicy Wydziału”, który stanowi jedno z narzędzi umożliwiających szybkie rozwiązanie problemu.

Kandydaci zainteresowani studiowaniem na Wydziale Ekonomicznym mają możliwość zapoznania się z ofertą dydaktyczną oraz informacjami dotyczącymi zasad rekrutacji na stronie Systemu Obsługi Rekrutacji, <http://rekrutacja.umcs.pl>. Zawiera ona szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych kierunków studiów, które są aktualizowane na bieżąco.

W marcu 2022 r. zorganizowane zostały **Drzwi Otwarte**. Po kilkuletniej przerwie, spowodowanej pandemią, tegoroczne wydarzenie przyjęło formę hybrydową – w dniu inauguracji Drzwi Otwartych powrócono do spotkań stacjonarnych na Wydziałach. Z kolei dla uczestników, którzy nie mogli pojawić się na miejscu, przygotowano webinar dla kandydatów w przestrzeni wirtualnej. Podczas webinaru kandydaci mogli zapoznać się z ofertą dydaktyczną naszego Wydziału. W trakcie spotkania przedstawiciele Władz, pracowników badawczo-dydaktycznych oraz studentów pokazali studentom jak wygląda wydział i życie studenckie. Wyjątkowy program pozwolił kandydatom poznać kompleksowo nasz Uniwersytet i Wydział. Webinar odbywał się za pomocą serwisu YouTube i miał ponad 1000 wyświetleń (<https://youtu.be/gUcADjudUYI>).

Informacje na temat systemu jakości kształcenia, programów studiów oraz zasad realizacji jego modułów studenci otrzymują wielokrotnie, m.in.: podczas immatrykulacji, na spotkaniach z opiekunami lat, przy okazji spotkań otwartych z władzami dziekańskimi czy podczas zbierania opinii studentów na temat zajęć. Aktywnie działająca Rada Wydziałowego Samorządu Studentów WE (RWSS) wspiera Władze Dziekańskie w przekazywaniu wszelkich informacji m.in. podczas cyklicznych spotkań ze starostami poszczególnych kierunków. Corocznie, w okresie lipiec-październik na stworzonych dla nowo przyjętych studentów grupach na Facebooku odbywa się „Akcja Integracja”. Na grupach tych starsi koledzy i koleżanki z samorządu przekazują najważniejsze informacje nowym studentom, m. in. jak czytać plany zajęć, czym są punkty ECTS, jak poruszać się po systemie USOS oraz inne informacje związane z procesem kształcenia i obsługi studentów.

Narzędziem usprawniającym komunikację na Wydziale jest **fanpage na Facebooku** - Dziekanat WE UMCS, który aktualnie ma ponad 6 000 użytkowników. Zamieszczane są na nim informacje nt. odwołanych/przełożonych zajęć. Odbiorcami są zarówno studenci jak i pracownicy Wydziału Ekonomicznego. Studenci po immatrykulacji, na spotkaniu z samorządem są zachęceni do obserwowania strony. Drugim fanpage’em na Facebooku, ułatwiającym przepływ informacji jest profil Wydziału Ekonomicznego, który ma ponad 5 600 użytkowników. Na fanpage’u Wydziału Ekonomicznego zamieszczane są najważniejsze aktualności i sukcesy z życia Wydziału. O powodzeniu tej formy kontaktu z otoczeniem świadczą zasięgi postów.

W listopadzie br. z inicjatywy władz dziekańskich oraz referenta ds. promocji i informacji powstał profil Wydziału Ekonomicznego na Instagramie. Dodatkowe konto otwiera możliwości dotarcia do kandydatów, a w serwisie Instagram istnieje wiele możliwości tworzenia interesujących treści. W semestrze letnim 2022/2023 planowana jest z kolei aktywizacja **profilu LinkedIn Wydziału**.

Uniwersytet korzysta również z mediów społecznościowych jako dodatkowego kanału komunikacji oraz budowania i utrzymywania relacji z kandydatami, studentami, pracownikami czy absolwentami. UMCS posiada konta na platformach: Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube oraz TikTok.

Publikowane są tam informacje o aktywności studenckich kół naukowych, ogłoszenia wyników konkursów uczelnianych, ogłoszenia dotyczące zapisów na przedmioty ogólnouniwersyteckie, zajęcia z wychowania fizycznego oraz terminy składania podań o stypendium Rektora, socjalne oraz socjalne dla osób niepełnosprawnych. Na Instagramie prowadzona jest kampania pt. dzień ze studentem danego kierunku. Student danego kierunku „przejmuje” konto Instagrama na jeden dzień i opowiada jak wygląda jego dzień. Pozwala to potencjalnym kandydatom na lepsze zapoznanie się z wybranym przez niego kierunkiem studiów.

Wsparciem informacyjnym jest także wirtualny dziekanat funkcjonujący w **systemie USOSweb** (<https://usosweb.umcs.pl/>). Studenci posiadają indywidualne konta w systemie, gdzie po zalogowaniu mają dostęp do swoich danych dotyczących studiów, a w szczególności ocen

uzyskiwanych w procesie kształcenia, zapisów na zajęcia, uzupełnionych ankiet dydaktycznych oceniających prowadzących zajęcia czy uzyskanych stypendiów. Studenci mają możliwość korzystania z aplikacji Mobilny USOS UMCS. W systemie USOS studenci mają informacje o swoich końcowych ocenach. Wyniki egzaminów pisemnych są dostępne w ciągu 7 dni w USOS, a ustnych bezpośrednio po ich przeprowadzeniu.

W terminie 3-4 tygodni przed każdą sesją Prodziekan ds. Studentów przesyła studentom tzw. komunikat do Studentów i Pracowników, który jest kompendium podstawowych obowiązków, praw, terminów, procedur.

Biuletyn Informacji Publicznej UMCS <https://umcs.bip.gov.pl/> to publikator teleinformatyczny, którego głównym celem jest zapewnienie stałego i powszechnego dostępu do informacji publicznej. Do Biuletynu ma dostęp każdy pracownik, poprzez wyszukanie go na stronie internetowej Uczelni lub ogólnej wyszukiwarce internetowej, studenci Uczelni oraz wszelkie zainteresowane działalnością Uczelni osoby.

Na potrzeby wsparcia dydaktyki użytkowana jest platforma Wirtualny Kampus UMCS (<https://kampus.umcs.pl/>). Jest to platforma e-learningowa wykorzystywana do wspomagania tradycyjnego nauczania na Uniwersytecie poprzez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Na platformie mogą być prowadzone zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zapewniające synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i osobami prowadzącymi zajęcia. Uczelnia korzysta również z dostępu do platformy MS Teams, za pomocą której realizowane są zajęcia w trybie zdalnym. MS Teams wykorzystywany jest także w realizacji zajęć stacjonarnych jako miejsce przechowywania plików i materiałów wykorzystywanych w nauce.

Sylabusy są dostępne w wersji elektronicznej na platformie usosweb.umcs.pl. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu ich treść jest szczegółowo omawiana przez prowadzących zajęcia. Dodatkową formą kontaktu są bezpośrednie spotkania ze studentami Rektora, Prorektorów, Dziekana i pracowników administracji. Studenci mają też możliwość skorzystania z konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Odbývają się one w wyznaczonych przez pracowników godzinach (dwa razy w tygodniu) za pośrednictwem MS Teams (dopuszcza się przeprowadzanie jednych konsultacji w tygodniu zdalnie) oraz w trybie stacjonarnym. Na początku każdego semestru asystenci dziekanów zbierają kody do grup prowadzonych zajęć i na tej podstawie prowadzone są przez Prodziekana ds. jakości kształcenia hospitacje realizowanych zajęć zdalnych. Na Wydziale Ekonomicznym działalność organizacji studenckich prezentuje się na bardzo wysokim poziomie. Władze Wydziału pozostają w bezpośrednim kontakcie z Samorządem Wydziałowym, co pozwala na szybkie rozwiązywanie pojawiających się problemów. Przedstawiciele samorządu są łącznikami pomiędzy władzami WE a studentami.

Aktualizacje informacji umieszczanych na stronie WE są wykonywane na bieżąco oraz po zasięgnięciu opinii studentów lub interesariuszy zewnętrznych, np. pracowników zatrudnionych na umowę cywilno-prawną. Ocena możliwości publicznego dostępu do

informacji odbywa się na kilku poziomach. Przede wszystkim bieżący dostęp do aktualizacji danych mają pracownicy Dziekanatu WE, którzy czuwają nad zamieszczaniem bieżących informacji niezbędnych dla studentów. Pozostałe informacje są zamieszczane przez osobę zatrudnioną na stanowisku referenta ds. informacji i promocji, która kontroluje aktualność zamieszczanych treści. Za treść informacji ogólnouczelnianych odpowiada Redakcja Serwisów Internetowych UMCS.

Podsumowując, w ww. miejscach dla kierunku studiów Ekonomia publicznie dostępne są m.in. informacje o: programach studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach oraz o czasie trwania studiów dla wszystkich poziomów i form studiów, kryteriach przyjęć, specjalnościach, kwalifikacjach i profilu absolwenta, praktykach, systemie zapewnienia jakości kształcenia, planie zajęć, przedmiotach (karty przedmiotów). Na stronach dotyczących procesu rekrutacji udostępniane są m.in. informacje o: harmonogramie rekrutacji, wymaganych dokumentach, opłatach, kryteriach przyjęć, aktach prawnych obowiązujących na uczelni. Wiele przydatnych informacji, o których wcześniej nie wspomniano, zainteresowani znajdą na stronach ogólnouczelnianych jednostek organizacyjnych (np. biblioteka, działy odpowiedzialne za wymianę międzynarodową itd.).

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

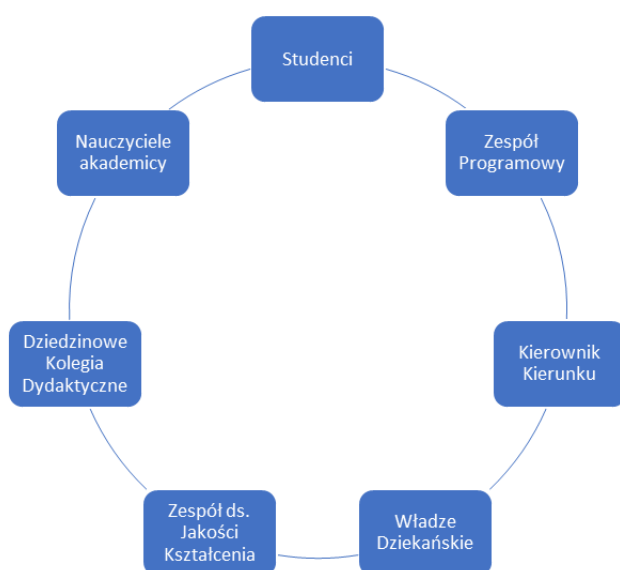
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem Ekonomia jest regulowany poprzez dokumenty wewnętrzne Uczelni, w tym: Statut UMCS, Regulamin Organizacyjny, Regulamin Studiów, Uchwały Senatu, Zarządzenia Rektora oraz dokumentację Systemu Jakości Kształcenia (<https://www.umcs.pl/pl/sjk.htm>). Nadzór w zakresie kształcenia, w skali całej Uczelni sprawuje pion podlegający Prorektorowi ds. Studenckich i Jakości Kształcenia w tym powołana do obsługi studiów jednostka – Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów.

Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) opiera się na Polityce Jakości Kształcenia Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej przyjętej Uchwałą nr 05/09/2022 Kolegium Dziekańskiego z dnia 27 września 2022 r. (Załącznik 10.1). Realizacja poszczególnych procedur i działań składających się na WSZJK dokonywana jest przez następujące podmioty: Kolegium Dziekańskie, Dziekan i Prodziekani, Wydziałowy Zespół ds.

Jakości Kształcenia, Zespoły ds. kierunków studiów/kierownicy kierunków studiów, Kierownicy Katedr, Koordynatorzy modułów. Szczegółowy opis kompetencji ww. podmiotów jest opisany w Załączniku 10.1.

Istotnym elementem polityki jakości na UMCS jest tzw. **duża pętla jakości** funkcjonująca w ramach systemu doskonalenia jakości - Rysunek 8. W skali kierunku Ekonomia organizacja cyklu kształcenia podlega Prodziekanowi ds. Jakości Kształcenia. Dziekan bezpośrednio nadzoruje wszelkie działania związane z funkcjonowaniem kierunku, a tym samym z procedurami zapewniania odpowiednich standardów jakości kształcenia, ich doskonalenia i ewaluacji, korzystając ze wsparcia odpowiednich komórek organizacyjnych, nauczycieli akademickich, obsługi administracyjnej oraz studentów. Bezpośrednie wsparcie w sferze jakości funkcjonowania kierunku zapewnia Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, powołany przez Dziekana Wydziału Ekonomicznego (Załącznik 10.2 oraz Załącznik 10.3) oraz powołane Zespoły Programowe (<https://www.umcs.pl/pl/zespoły-programowe,23139.htm>). W skład tych organów wchodzi przedstawiciele kadry dydaktycznej, studentów oraz wspomagający ich przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych.

Rysunek 8. System doskonalenia jakości na UMCS w Lublinie - duża pętla.

Kadra dydaktyczna wpływa bezpośrednio na jakość kształcenia poprzez poziom prowadzonych zajęć oraz relacje ze studentami. W procesie kształcenia nauczyciele akademicy kładą nacisk na odpowiednio wysoki poziom merytoryczny, korzystanie z nowoczesnych rozwiązań w zakresie metod nauczania, utrzymywanie właściwych relacji między przekazywaniem treści teoretycznych i ich praktycznymi implikacjami, wykorzystywanie aktywnych metod nauczania. W obszarze utrzymywania relacji ze studentami istotne znaczenia ma zapewnianie dostępności wykładowców w czasie konsultacji i utrzymywanie odpowiedniej komunikacji z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej.

Rola **obsługi administracyjnej** w zapewnianiu jakości jest związana z obsługą przebiegu procesu dydaktycznego, w tym zapewniania dostępu do odpowiedniej infrastruktury i rozwiązań informatycznych umożliwiających korzystanie z zajęć i materiałów dydaktycznych, zarówno z perspektywy prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich, jak i korzystających z nich studentów.

Programy studiów na kierunku Ekonomia projektowane są zgodnie z wytycznymi Senatu UMCS (UCHWAŁA Nr XXIV – 30.6/19 Senatu – Załącznik 10.4). Procedura projektowania, bieżącego monitorowania i okresowych analiz procesu kształcenia oraz dokonywania na tej podstawie zmian programu studiów na kierunku Ekonomia leży w kompetencjach Dziekana oraz Zespołu ds. Jakości Kształcenia i pracowników dydaktycznych kierunku Ekonomia oraz reprezentantów interesariuszy wewnętrznych i podmiotów zewnętrznych (pracodawców). Należy zaznaczyć czynny udział studentów w proces ewaluacji i modyfikowania programu poprzez przedstawicieli w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz Kolegium Dziekańskim. Ponadto wnioski końcowe związane ze zmianą treści kształcenia, udoskonalenia procesu dydaktycznego, czy jego modyfikacji mogą pochodzić z kilku innych źródeł: analizy ankietyzacji wśród studentów przeprowadzanej po każdym semestrze studiów, analizy ankiet prowadzonych wśród absolwentów Wydziału dotyczących wszystkich aspektów związanych z zakończonym przez nich cyklem kształcenia, analizy oczekiwań interesariuszy zewnętrznych z otoczenia społeczno-gospodarczego oraz analizy wniosków z hospitacji zajęć dydaktycznych. Wykorzystuje się stosowne kryteria oceny propozycji zmian np. przydatność względem otoczenia, zgodność z dyscypliną naukową, kwalifikacje kadry akademickiej.

Monitorowanie przebiegu procesu kształcenia dotyczy wszystkich prowadzonych na wydziale kierunków studiów i w szczególności polega na analizie i ocenie:

- kompetencji i dorobku naukowego pracowników stanowiących kadrę danego kierunku,
- wyboru specjalności (nie dotyczy kierunku Ekonomia), przedmiotów swobodnego wyboru jak również seminarium dyplomowego,
- jakości prowadzonych zajęć (m.in. poprzez weryfikację dopasowania dorobku naukowego/doświadczenia zawodowego wykładowcy do prowadzonego przedmiotu, okresową ocenę pracowników, hospitacje zajęć szczególnie nowych pracowników, analizę wyników ankiet studentów),
- osiąganych efektów uczenia się (analizę ocen studenckich, kontrolowanie procesu dyplomowania oraz przebiegu praktyk zawodowych).

Bieżące monitorowanie dotyczy głównie reagowania na wnioski zgłaszane przez studentów, a odnoszące się do realizacji zajęć dydaktycznych, semestralne wyniki ankietyzacji, analizę rozkładu ocen, weryfikacja jakości infrastruktury (Załącznik 10.5) oraz dostępność podstawowej literatury wskazanej w sylabusach przez osoby prowadzące zajęcia.

Sylabusy są opracowane przez nauczycieli akademickich prowadzących dane przedmioty. Za nadzór nad opracowywaniem sylabusów, ocenę i ich weryfikację, odpowiada koordynator

modułu. Koordynator modułu dokonuje przeglądu zakładanych efektów modułowych, treści, metod uczenia się i metod weryfikacji, bilansu pracy, a następnie przekazuje Zespołowi Programowemu Kierunku propozycje ewentualnych zmian. Przedmiotem procedury weryfikacji zakładanych efektów uczenia się (Załącznik 10.6) jest potwierdzenie, że zostały spełnione zawarte w sylabusach wymagania dotyczące efektów uczenia się w zakresie: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikacja obejmuje wszystkie kategorie efektów i prowadzona jest na kolejnych etapach kształcenia poprzez opis sposobu:

- określania kierunkowych efektów uczenia się oraz monitorowanie i potwierdzanie ich realizacji,
- opracowania modułowych efektów uczenia się i sposobów ich weryfikacji,
- opracowania matrycy efektów uczenia się,
- publikowania modułowych efektów uczenia się,
- weryfikacji zakładanych modułowych efektów uczenia się,
- nadzorowania ewaluacji efektów kierunkowych i modułowych.

Realizacja procesu kształcenia jest stale monitorowana. Pojawiające się problemy są dyskutowane na Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz na Kolegium Dziekańskim. Program kształcenia oraz efekty uczenia się są stałym punktem w planie pracy Zespołu ds. Jakości Kształcenia. W skład Zespołu wchodzi pracownicy co najmniej z tytułem doktora (dwie osoby reprezentują kierunek Ekonomia), przedstawiciele studentów oraz praktycy biznesu. Zalecenia Zespołu ds. Jakości Kształcenia są wykorzystywane przy wprowadzaniu zmian w planie studiów na kolejny rok akademicki. Szczególnie ważnym głosem jest opinia studentów, postulaty przedstawicieli studentów są uwzględniane przy doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku.

Interesariusze zewnętrzni (Rada Przedsiębiorców, przedsiębiorcy współpracujący z Wydziałem Ekonomicznym) i wewnętrzni (przedstawiciele studentów, Samorząd Studencki, kierownik kierunku, Prodziekani, Dziekan, Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia) w sposób czynny uczestniczą w doskonaleniu procesu kształcenia na kierunku Ekonomia – w tym w modyfikacji planów i programów studiów. **Udział interesariuszy wewnętrznych** (w tym studentów) i zewnętrznych w realizację i doskonalenie programu związany jest z konsekwentnym stosowaniem na kierunku Ekonomia procedur uczelnianych, przede wszystkim

- Procedura opracowania i weryfikowania efektów kształcenia na Wydziale Ekonomicznym UMCS (Załącznik 10.6)
- Procedura wyboru specjalności, przedmiotów fakultatywnych i seminarium dyplomowanego (Załącznik 10.7)
- Procedura oferowania przedmiotów w języku obcym (PJO) i przedmiotów w języku obcym dla studentów programu ERASMUS+ (PJOE) (Załącznik 10.8)
- Zasady przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych (Załącznik 10.9)
- Procedura wykorzystania wyników badań projakościowych (Załącznik 10.10).

Wpływ studentów na jakość kształcenia jest związany z ich zaangażowaniem w realizację procesu nauczania i uzyskiwanych dzięki temu efektów uczenia się, a także uczestniczeniem w procesie opiniowania przebiegu zajęć i pracy nauczycieli akademickich (ankiety ewaluacyjne), w tym również proponowania rozwiązań podnoszących efektywność kształcenia zarówno w trybie indywidualnym, jak i wniosków formułowanych przez samorząd studencki oraz starostów odpowiednich jednostek dydaktycznych. W trakcie każdego semestru studiów przeprowadzane są badania ewaluacyjne wśród studentów. Nadrzędnym celem pozyskiwania opinii studentów o poziomie ich zadowolenia z jakości oferty dydaktycznej jest doskonalenie programów kształcenia oraz rozwój nauczycieli akademickich. Wykorzystywanym w tym celu narzędziem jest badanie ankietowe przeprowadzane co semestr wśród studentów pozwalające na dokonanie ewaluacji zajęć dydaktycznych i osób prowadzących zajęcia, z perspektywy studentów. **Obszary ankietyzacji** na Wydziale Ekonomicznym są następujące:

- Ankieta Oceny Zajęć
- Ankieta kształcenia zdalnego
- Ankieta dla studentów I roku
- Ankieta dla absolwentów
- Ankieta dla studentów ERASMUS+
- Ankieta dot. przedmiotów wybieralnych
- Ankieta dot. wyboru specjalności
- Ankieta dla kandydatów na studia

Opinie interesariuszy zewnętrznych, w tym działającej przy Wydziale Rady Przedsiębiorców oraz partnerów biznesowymi wykorzystywane są do doskonalenia treści sylabusów i metod prowadzenia zajęć, jak i stanowią podstawę do dalszej modyfikacji i doskonalenia programu studiów i efektów uczenia się w kolejnych cyklach kształcenia. Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w kształtowaniu efektów uczenia się poza opiniowaniem programów kształcenia i sylabusów opiera się też m.in. na współorganizacji praktyk zawodowych, a także przygotowaniu prac dyplomowych realizowanych na potrzeby lub przy współudziale podmiotów zewnętrznych (Załącznik 10.11).

Do najważniejszych elementów **diagnozy jakości kształcenia** stosowanych w systematycznych działaniach Wydziału Ekonomicznego zaliczyć należy m.in. następujące narzędzia:

- okresowego przeglądu sylabusów zajęć
- okresowe przeglądy i analiza programów nauczania oraz ich efektów,
- arkusze hospitacji,
- monitorowanie i doskonalenie infrastruktury dydaktycznej,
- analiza zasad oceniania studentów,
- analiza oceny zajęć,
- arkusze oceny pracowników dydaktycznych,
- analiza losów absolwentów,
- monitorowanie procesu dyplomowania (Załącznik 10.12);

Udokumentowanie wszystkich działań dotyczących jakości kształcenia można znaleźć na stronie internetowej Uczelni oraz Wydziału. Zawartość informacyjna tych stron dotyczy aktualnych uchwał, zarządzeń, komunikatów władz uczelni i wydziału, a także harmonogramów działań jakościowych, sprawozdań i raportów zespołów i komisji odpowiedzialnych za poszczególne narzędzia monitorowania jakości kształcenia.

1. Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Uwaga: poniżej wskazano wyjaśnienia, dotyczące zaleceń zawartych w Kryterium 3 (s. 26) Raportu z wizytacji 2017 Zespołu PKA

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Wskazane byłoby uzupełnienie w stosowanych dotychczas procedurach sposobu badania skuteczności procedur postępowania związanych z monitorowaniem, okresowym przeglądem programów kształcenia, a także weryfikacją osiąganych przez studentów efektów kształcenia.	Zostały opracowane następujące procedury: • Procedura opracowania programu studiów kierunku na WE UMCS –dostępna na stronie Wydziału Ekonomicznego: https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2021/0528/111530-procedura-opracowania-nowych-programow-studiow-2021.pdf • Procedura opracowania i weryfikowania efektów uczenia się na kierunkach realizowanych na WE UMCS – Załącznik 10.6
2.	Wprowadzenie badania dotyczącego satysfakcji ze studiowania, oceny infrastruktury, działania biblioteki, ocenę pracy dziekanatów i pracowników administracyjnych np. poprzez	Wydział Ekonomiczny znacząco rozszerzył obszar ankietyzacji w zakresie oceny jakości kształcenia. Aktualnie przeprowadzane ankiety zostały wskazane w opisie Kryterium 10 (powyżej) są następujące: 1. Ankieta Oceny Zajęć 2. Ogólnouniwersyteckie Badanie Jakości Kształcenia 3. Ankieta dla studentów i roku 4. Badanie uczestników programu Erasmus+ 5. Ankieta dla absolwentów 6. Ankieta dla kandydatów na studia na WE 7. Propozycje przedmiotów obieralnych 8. Wybór specjalności

systematyczną ankietę realizowaną wśród wszystkich studentów.	9. Ankieta dla studentów ERASMUS+ 10. Kluczowe kompetencje absolwenta kierunku studiów ekonomicznych 11. Badania dotyczące satysfakcji ze studiowania, oceny infrastruktury, działania biblioteki, ocenę pracy dziekanatów i pracowników administracyjnych dla kierunków anglojęzycznych
---	--

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

W roku akademickim 2022/2023 na Uczelni realizowany jest projektu „**Doskonałość dydaktyczna uczelni**” (<https://www.umcs.pl/pl/o-projekcie,25057.htm>). Realizacja projektu przyczyni się do wdrażania reform na uczelniach w zakresie m.in. zarządzania procesem dydaktycznym, zarządzania jakością kształcenia, jak i rozwoju kadry dydaktycznej, dydaktyczno-naukowej, kadry wspierającej proces dydaktyczny. W ramach wspomnianego projektu pracownicy Wydziału Ekonomicznego prowadzą następujące badania w obszarze jakości kształcenia na kierunku Ekonomia (Załącznik 10.13):

- Badania pracodawców w celu weryfikacji przydatności na rynku pracy efektów uczenia się osiągniętych na danym kierunku oraz wskazywania luk kompetencyjnych jego absolwentów.
- Badanie ankietowe absolwentów w obszarze programów kształcenia i ich przydatności na rynku pracy.
- Prognoza zatrudnienia absolwentów Uczelni w określonych branżach.

Na Wydziale Ekonomicznym w ramach prowadzonych seminariów magisterskich w roku akademickim 2021/2022 zostały **napisane trzy prace magisterskie**, których tematyka dotyczyła **ewaluacji jakości kształcenia**. Raport z przeprowadzonych badań (Załącznik 10.14) został przedstawiony na spotkaniu Zespołu ds. Jakości Kształcenia a jego wyniki zostały uwzględnione w polityce jakości kształcenia Wydziału Ekonomicznego.

W **Jednolitym Systemie Antyplagiatowym** od roku akademickiego 2022/2023 zmieniony został na bardziej rygorystyczny poziom podobieństwa analizowanych fraz (z wysokiego na średni).

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	Mocne strony - Kadra naukowo-dydaktyczna – szerokie grono specjalistów posiadających doświadczenie praktyczne, praktyków biznesu oraz specjalistów pochodzących z innych ośrodków naukowych, w tym zagranicznych - Atrakcyjny program kształcenia dostosowany do oczekiwań interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych - Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym (UM Lublin, otoczenie biznesowe, PTE o/Lublin) - Szeroka oferta specjalności na studiach I i II stopnia - W programie kształcenia istotną rolę odgrywają zajęcia o charakterze projektowym, choć sam kierunek ma profil ogólnoakademicki	Słabe strony - Ograniczone środki finansowe na rozwój kształcenia, spowodowany aktualną sytuacją finansową uczelni i otoczenia biznesowego - Obniżający się poziom motywacji nauczycieli akademickich z powodu procesu pauperyzacji zawodu naukowca i niekonkurencyjnych wynagrodzeń przy rosnących wymaganiach w zakresie badań, dokumentacji i procedur administracyjnych
Czynniki zewnętrzne	Szanse - Utrzymujący się popyt na ekonomistów posiadających ogólną wiedzę w zakresie procesów ekonomicznych, niezależnie od profilu pracodawcy - Planowane zmiany w programie studiów, wprowadzenie nowych specjalności, odpowiadających aktualnym trendom w otoczeniu społeczno-gospodarczym i potrzebom w zakresie uzyskiwanych przez studentów efektów uczenia się, - Pogromy mobilności naukowej i dydaktycznej umożliwiające zwiększenie atrakcyjności programu studiów - Rozwój narzędzi ICT wspomagających i usprawniających proces dydaktyczny	Zagrożenia - Malejące zainteresowanie studiami II stopnia niezależnie od kierunku, trend zauważalny w całym systemie - Organizacyjne rozdzielenie procesu dydaktycznego i działalności naukowo-badawczej, utrudniające rozwój interdyscyplinarnego potencjału i rozwoju kadry - Podporządkowanie działalności naukowej kalkulacji punktów i slotów, kosztem rozwijania zainteresowań naukowych, a także pracy dydaktycznej – skutek zmiany algorytmu finansowania - Wojna w Ukrainie i brak dopływu bardzo dobrych kandydatów/studentów i studentek pochodzących z Ukrainy i Białorusi

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia

(miejscowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku³

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	96	111	-	-
	II	127	66	-	-
	III	144	91	-	-
	IV	-	-	-	-
II stopnia	I	64	49	-	-
	II	69	45	-	-
jednolite studia magisterskie	I	-	-	-	-
	II	-	-	-	-
	III	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-
	V	-	-	-	-
	VI	-	-	-	-
Razem:		500	362		

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	208	134	-	-

³ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

	2021	144	107	-	-
	2022	96	79	-	-
II stopnia	2020	82	70	-	-
	2021	64	53	-	-
	2022	69	53	-	-
jednolite studia magisterskie	...	-	-	-	-
	...	-	-	-	-
	...	-	-	-	-
Razem:		663	496	-	-

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)⁴

Studia stacjonarne pierwszego stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów 180 pkt. ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	1950
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	114
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	90 ECTS (specjalność: Biznes międzynarodowy) 102 ECTS (specjalność: Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej)
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku	5 ECTS

⁴ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

⁵ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	55
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	120 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 1950/110
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. Nie dotyczy

Studia stacjonarne drugiego stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry 120 pkt. ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁷	885 godzin
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	72
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	67 ECST (specjalność: Polityka społeczna a rozwój i zabezpieczenie społeczne ludności; Ekonomika i zarządzanie miastem) 66 ECTS (specjalność: Ekonomia międzynarodowa)

⁶ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁷ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

	65 ECTS (specjalność: Systemy ekonomiczne) 62 ECTS (Ubezpieczenia społeczne i gospodarcze)
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	58
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	Nie dotyczy
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁸	Nie dotyczy
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	Nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 885/165
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. Nie dotyczy

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁹

Studia stacjonarne pierwszego stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Mikroekonomia	wykład/konwersatoria	60	6
Podstawy zarządzania	wykład/ćwiczenia	45	6

⁸ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁹ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Statystyka	wykład/konwersatoria	60	6
Rachunkowość	wykład/ćwiczenia	60	6
Międzynarodowe stosunki gospodarcze	wykład/konwersatoria	60	6
Gospodarka regionalna	wykład/ćwiczenia	45	5
Ekonometria	wykład/konwersatoria	60	6
Analiza ekonomiczna	wykład/ćwiczenia	45	4
Ekonomia integracji europejskiej	wykład	30	3
Geografia ekonomiczna	wykład	15	2
Finanse przedsiębiorstwa	wykład/ćwiczenia	45	4
Finanse publiczne	wykład/ćwiczenia	45	3
Rynki finansowe	wykład/ćwiczenia	30	3
Bankowość	wykład/ćwiczenia	45	3
Podstawy marketingu	wykład/ćwiczenia	45	3
Ubezpieczenia	wykład/ćwiczenia	30	3
Współczesne problemy gospodarcze	wykład/ćwiczenia	30	3
Podstawy biznesu międzynarodowego (spec. BM) ¹⁰	wykład/ćwiczenia	30	3
Gospodarka światowa (spec. BM)	wykład	30	3
Internacjonalizacja przedsiębiorstwa (spec. BM)	wykład/ćwiczenia	30	3
Rynki międzynarodowe (spec. BM)	wykład/ćwiczenia	30	3
Fundusze UE (spec. BM)	wykład/ćwiczenia	30	3

¹⁰ specjalność:: Biznes międzynarodowy

Korporacje międzynarodowe (spec. BM)	wykład/ćwiczenia	30	3
Teoretyczne podstawy rozwoju regionalnego (spec. PwGR) ¹¹	wykład/ćwiczenia	30	4
Planowanie przestrzenne i lokalizacja działalności gospodarczej (spec. PwGR)	wykład/ćwiczenia	30	3
Finansowanie rozwoju regionalnego w Polsce i UE (spec. PwGR)	wykład/ćwiczenia	30	3
Narzędzia wspierania rozwoju przedsiębiorstw (spec. PwGR)	wykład/ćwiczenia	45	5
Regionalne systemy innowacji (spec. PwGR)	wykład/ćwiczenia	30	3
Strategie rozwoju regionalnego (spec. PwGR)	wykład/ćwiczenia	30	3
Metody analizy regionalnej (spec. PwGR)	ćwiczenia	30	3
Ekonomika i finanse małego i średniego przedsiębiorstwa (spec. PwGR)	wykład	30	3
Bezpieczeństwo ekonomiczne obrotu gospodarczego (spec. PwGR)	Wykład	30	3
Razem:		1215 (750 + spec.BM 180 + spec. PwGR 285)	120 (72 + spec. BM 18 ECTS + spec. PwGR 30 ECTS)

Studia stacjonarne drugiego stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Mikroekonomia II	wykład/konwersatoria	30	6
Makroekonomia II	wykład/konwersatoria ³⁰	30	6

¹¹ specjalność: Przedsiębiorstwo w gospodarce regionalnej

Statystyka II	wykład/konwersatoria	30	5
Ekonomia międzynarodowa	wykład/ćwiczenia	30	5
Ekonometria II	wykład/konwersatoria	30	5
Ekonomia zrównoważonego rozwoju	wykład	30	4
Rynek pracy	wykład/ćwiczenia	30	4
Ekonomia sektora publicznego	wykład/ćwiczenia	30	4
Finanse międzynarodowe	wykład/ćwiczenia	30	4
Rynek kapitałowy	wykład/ćwiczenia	30	4
Systemy gospodarcze	wykład/ćwiczenia	30	2
Analiza sytuacji w gospodarce światowej (spec. EM) ¹²	wykład/ćwiczenia	30	4
Międzynarodowa polityka handlowa (spec. EM)	wykład/ćwiczenia	30	4
Polityka konkurencji UE (spec. EM)	wykład	15	3
Polityka gospodarcza UE (spec. EM)	wykład	30	3
Konkurencyjność międzynarodowa (spec. EM)	wykład/ćwiczenia	30	3
Współczesne kierunki polityki społecznej (spec. PEaRiZS) ¹³	wykład/ćwiczenia	30	5
Systemy zabezpieczenia społecznego (spec. PEaRiZS)	wykład/ćwiczenia	30	5
Ubezpieczenia emerytalne (spec. PEaRiZS)	wykład/ćwiczenia	30	4
Ubóstwo i wykluczenie społeczne (spec. PEaRiZS)	wykład/ćwiczenia	30	4
Współczesne teorie ekonomii (spec. SE) ¹⁴	wykład/ćwiczenia	30	5

¹² specjalność: Ekonomia międzynarodowa

¹³ specjalność: Polityka społeczna a rozwój i zabezpieczenie społeczne ludności

¹⁴ specjalność: Systemy ekonomiczne

Transformacja gospodarki w Europie Środkowo-Wschodniej (spec. SE)	wykład	30	4
Państwo a gospodarka (spec. SE)	wykład/ćwiczenia	30	4
Polityka innowacyjna w procesie rozwoju (spec. SE)	wykład/ćwiczenia	30	3
Demografia (spec. USiG) ¹⁵	wykład	15	3
Ubezpieczenia życiowe i majątkowe (spec. USiG)	wykład/ćwiczenia	30	4
Gospodarka finansowa zakładu ubezpieczeń (spec. USiG)	wykład/ćwiczenia	30	4
Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej (spec. USiG)	wykład	15	2
Miasta we współczesnej gospodarce (spec. EiZM) ¹⁶	wykład	15	3
Gospodarka komunalna (spec. EiZM)	wykład	15	3
Smartcity (spec. EiZM)	wykład/ćwiczenia	30	5
Polityka miejska w Polsce i UE (spec. EiZM)	wykład	15	2
System finansowy miast (spec. EiZM)	wykład	15	2
Zarządzanie strategiczne miastem (spec. EiZM)	wykład/ćwiczenia	30	3
Razem:		885 (330 + spec. EM 135+ spec. PEaRiZS 120 + spec. SE 120 + spec. USiG 90 + spec. EiZM 90)	131 (49 ECTS + spec. EM 17 + spec. PEaRiZS 18 ECTS + spec. SE 16 ECTS + spec. USiG 13 ECTS +

¹⁵ specjalność: Ubezpieczenia społeczne i gospodarcze

¹⁶ specjaność: Ekonomia i zarządzanie miastem

		spec. EiZM 18 ECTS)
--	--	------------------------

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela¹⁷

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS	Stopień/tytuł, imię i nazwisko nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia ¹⁸
Razem:				

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych¹⁹

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)

¹⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

¹⁸ Podanie nazwiska osoby prowadzącej nie dotyczy kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz kierunku pedagogika specjalna przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga specjalnego.

¹⁹ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

Przedmiot w języku obcym	wykład	Czwarty (pierwszy stopień) / Drugi (drugi stopień)	stacjonarne	angielski	Możliwość zapisania się na przedmioty mają wszyscy studenci studiów I stopnia, semestr IV pierwszego stopnia oraz semestr II drugiego stopnia. Tab. Oferta przedmiotów w języku obcym oferowana w roku ak. 2022/2023
Przedmiot w języku obcym	wykład	Czwarty (pierwszy stopień) / Drugi (drugi stopień)	stacjonarne	rosyjski	
Przedmiot w języku obcym	wykład	Czwarty (pierwszy stopień) / Drugi (drugi stopień)	stacjonarne	niemiecki	

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.).
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku lekarskiego także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia z zakresu nauk klinicznych, sporządzoną wg następującego wzoru:

Imię i nazwisko:
Tytuł naukowy/dziedzina, stopień naukowy/dziedzina oraz dyscyplina, tytuł zawodowy (w przypadku tytułu zawodowego lekarza – specjalizacja), rok uzyskania tytułu/stopnia naukowego/tytułu zawodowego:
Wykaz zajęć/grup zajęć i godzin zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku przez nauczyciela akademickiego lub inną osobę w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
Charakterystyka dorobku naukowego ze wskazaniem dziedzin nauki/sztuki oraz dyscypliny/dyscyplin naukowych/artystycznych, w której/których dorobek się mieści (do 600 znaków) oraz wykaz co najwyżej 10 najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz ze wskazaniem dat uzyskania (publikacji naukowych/osiągnięć artystycznych, patentów i praw ochronnych, zrealizowanych projektów badawczych, nagród krajowych/międzynarodowych za osiągnięcia naukowe/artystyczne), ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć odnoszących się do ocenianego kierunku i prowadzonych na nim zajęć.
Charakterystyka doświadczenia i dorobku dydaktycznego (do 600 znaków) oraz wykaz co najwyżej 10 najważniejszych osiągnięć dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz z wskazaniem dat uzyskania (np. autorstwo podręczników/materiałów dydaktycznych, wdrożone innowacje dydaktyczne, nagrody uzyskane przez studentów, nad którymi nauczyciel akademicki sprawował opiekę naukową/artystyczną, opieka nad beneficjentem Diamentowego Grantu, uruchomienie nowego kierunku studiów/specjalności/zajęć/grupy zajęć, opieka nad kołem naukowym, prowadzenie zajęć w języku obcym, w tym w uczelni zagranicznej, np. w ramach mobilności nauczycieli akademickich).

Opis doświadczenia zawodowego w powiązaniu z celami kształcenia, efektami uczenia się zakładanymi dla ocenianego kierunku oraz treściami programowymi (jeśli dotyczy).

5. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
6. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów; wykaz można przygotować według przykładowego wzoru:

Studia stacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy) ²⁰							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia niestacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia stacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie

²⁰ Należy uwzględnić prace dyplomowe ze wszystkich poziomów i form studiów na ocenianym kierunku z ostatnich dwóch lat poprzedzających rok, w którym przeprowadzana jest ocena. W przypadku, gdy łączna liczba absolwentów z ostatnich dwóch lat przekracza 100 – należy uwzględnić prace dyplomowe ze wszystkich poziomów i form studiów na ocenianym kierunku z ostatniego roku poprzedzającego rok, w którym przeprowadzana jest ocena.

Studia niestacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia stacjonarne jednolite magisterskie (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia niestacjonarne jednolite magisterskie (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie

- Akceptowalnymi formatami są: .doc, .docx, .gif, .png, .jpg (jpeg), .odt, .ods, .pdf, .rtf, .ppt, .pptx, .odp, .txt, .xls, .xlsx, .xml.
- Nazwy plików nie mogą być dłuższe niż 15 znaków i nie mogą zawierać następujących znaków: ~ "# % & *: < > ? / \ { | } & % # (spacje wiodące i końcowe w nazwach plików lub folderów również nie są dozwolone).
- Pliki lub foldery nie mogą być skompresowane.

Cz. II. Materiały, które należy przygotować do wglądu podczas wizytacji, w tym dodatkowe wskazane przez zespół oceniający PKA, po zapoznaniu się zespołu z raportem samooceny

1. Wskazane przez zespół oceniający prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, projekty zrealizowane przez studentów, prace artystyczne z zajęć kierunkowych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
2. Struktura ocen z egzaminów/zaliczeń ze wskazanych przez zespół oceniający zajęć i sesji egzaminacyjnych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
3. Dokumentacja dotycząca procesu dyplomowania absolwentów wskazanych przez zespół oceniający. Dokumentacja powinna uwzględniać pracę dyplomową, suplement do dyplomu, recenzje pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego.
4. Dokumenty dotyczące organizacji, przebiegu i zaliczania praktyk zawodowych, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku.
5. Charakterystyka profilu działalności instytucji, z którymi jednostka współpracuje w realizacji programu studiów, a w szczególności tych, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku (w formie elektronicznej).
6. Wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych (publikacji, patentów, praw ochronnych, realizowanych projektów badawczych), których autorami/twórcami/realizatorami lub współautorami/współtwórcami/współrealizatorami są studenci ocenianego kierunku, a także zestawienie ich osiągnięć w krajowych i międzynarodowych programach stypendialnych, krajowych i międzynarodowych i konkursach/wystawach/festiwalach/zawodach sportowych z ostatnich 5 lat poprzedzających rok, w którym prowadzona jest wizytacja (w formie elektronicznej).
7. Informacja o zasadach rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie i studentów oraz sposobach pomocy jej ofiarom.
8. Informacja o ocenach/akredytacjach kierunku dokonanych przez instytucje zagraniczne lub inne instytucje krajowe oraz opis działań naprawczych i doskonalących podjętych w odpowiedzi na zalecenia tych instytucji (w formie elektronicznej).

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia

się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz

aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich,

pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

{Logo uczelni}